

De Lichtbrenger

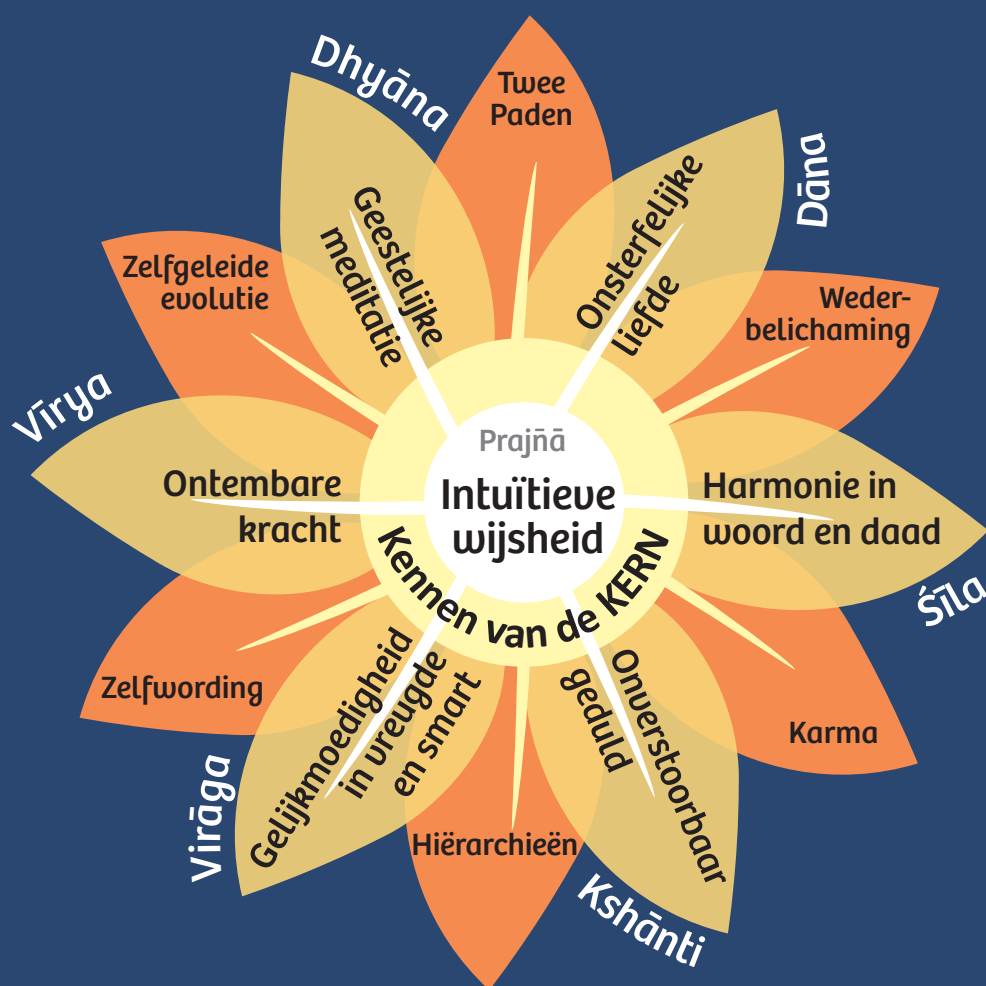
voor zoekers naar waarheid

Lucifer[®]

Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen

Symposium 2021 Bouw mee aan de mentaliteit van de toekomst:

- Het ontwikkelen van wijsheid
- Karaktertransformatie in zeven stappen
- Wees de mentaliteit van de toekomst!
- Vormgeven aan de toekomst: *slechts hoop of vast vertrouwen?*
- Bouwen aan een sterke basis: hoe we *vast vertrouwen* opbouwen
- Wanneer zekerheid haar intrede doet

Inhoud Lucifer – de Lichtbrenger

43e jaargang | nummer 5/6 | december 2021

Inleiding

130

Openingswoord bij het symposium van de Nederlandse afdeling

p. 131

Erwin Bomas

Bouw mee aan de mentaliteit van de toekomst

p. 132

Waarom is het belangrijk dat deelnemers actief meedenken en meebouwen aan de mentaliteit van de toekomst?

Herman C. Vermeulen

Het ontwikkelen van wijsheid

p. 134

In dit artikel wordt wijsheid op verschillende manieren belicht. Wijsheid hangt nauw samen met Waarheid. We kunnen een grotere visie op Waarheid krijgen en daardoor met inzicht bouwen aan de toekomst.

Renate Pico

Karaktertransformatie in zeven stappen

p. 139

De zeven Pāramitā's of de zeven verheven deugden of grondhoudingen vormen één pakket. Het leven van de Pāramitā's leidt tot een volledig andere mindset.

Barend Voorham

Wees de mentaliteit van de toekomst!

p. 145

Kijken 'vanuit de andere oever': toegepaste wijsheid. De Prajñā-Pāramitā in de praktijk van het dagelijks leven.

Herman C. Vermeulen

Vormgeven aan de toekomst: slechts hoop of vast vertrouwen?

p. 150

We kunnen op de andere oever komen door getrouw de Wetten van het Leven te leven en te zijn.

Claudia Bernard

Bouwen aan een sterke basis: hoe we vast vertrouwen opbouwen

p. 159

Het is mogelijk van mentaliteit te veranderen door de zeven Pāramitā's in de praktijk toe te passen. De zeven Juwelen van Wijsheid worden in verband gebracht met de zeven Pāramitā's.

Sieglinde Plocki

Wanneer zekerheid haar intrede doet

p. 167

Een bespreking van Dhyāna (spirituele meditatie) en Prajñā (intuïtieve wijsheid), de zesde en zeven Pāramitā, in relatie met het zesde en zevende Juweel van Wijsheid, de Twee Paden en Ātma-Vidyā, het kennen van het Zelf.

Ralph Kammer

Geweten en Intuïtie

p. 172

Gottfried de Purucker legt duidelijk het verschil uit tussen geweten en intuïtie.

Gottfried de Purucker

Intuïtieve Wijsheid of Prajñā

p. 174

In dit mystieke fragment uit een van de *Esoteric Teachings* gaat Gottfried de Purucker in op de Prajñā-Pāramitā, ofwel de wijsheid van de 'andere oever'. Deze toestand van innerlijke helderheid en accurate geestelijke en intellectuele bewuste waarneming wordt 'van binnenuit' beschreven.

Gottfried de Purucker

Esoteric Teachings deel 10 van Gottfried de Purucker

p. 178

Bespreking van dit uiterst inspirerende deel van de *Esoteric Teachings*, de Hiërarchie van Mededogen.

Barend Voorham

Inleiding

Elk jaar houden de nationale afdelingen van Duitsland en Nederland van de *Theosophical Society Point Loma* (TSPL) hun jaarlijks symposium. Dat was ook in 2021 het geval. Toeval bestaat niet, en er moet dan ook een diepere oorzaak geweest zijn, dat beide afdelingen dit jaar hetzelfde onderwerp voor hun symposium hadden gekozen. Dat onderwerp was de relatie tussen de zeven universele wetmatigheden, ofwel de zeven *Juwelen van Wijsheid* en de zeven verheven deugden, de *Pāramitā's*. Het is opmerkelijk dat beide afdelingen hiervoor gekozen hebben, want het gebeurt niet vaak in de theosofische wereld dat er een combinatie van de Juwelen van Wijsheid en de *Pāramitā's* wordt gemaakt.

De *Pāramitā's* op zich zijn redelijk bekend, vooral in de buddhistische wereld. De Juwelen van Wijsheid vind je afzonderlijk wel terug in de theosofische standaardwerken, zoals *De Geheime Leer*, maar ze zijn voor het eerst in de westerse wereld in hun onderlinge verband door Gottfried de Purucker openbaar gemaakt in zijn boek *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*, een boek dat in 1932 werd gepubliceerd. Dat er een relatie tussen de Juwelen en *Pāramitā's* bestaat, was voor velen een *eyeopener*, zoals uit reacties op de symposia bleek.

De studie van de relatie tussen de Juwelen van Wijsheid en *Pāramitā's* geeft een diep inzicht in de structuur en de gewoontepatronen van de Kosmos, en ze laat zien welke mentaliteitsveranderingen er plaatsvinden als we de mentale houdingen aannemen die corresponderen met de universele wetmatigheden en die in de *Pāramitā's* op zo'n sublieme wijze worden verwoord.

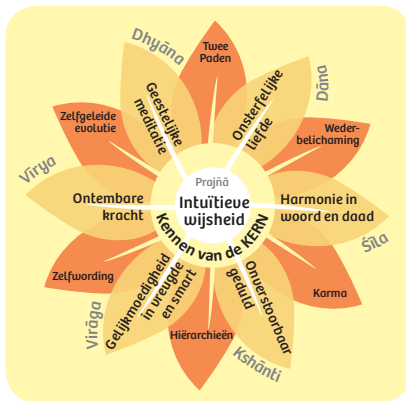
De vraag kan rijzen of op beide symposia niet dezelfde gedachten naar voren kwamen. En in zekere zin is er ook enige overlap, maar de studie van de Juwelen en de *Pāramitā's* opent de poort naar zoveel inspiratie, overstroomt je met zoveel universele denkbelden en onverwachte ideeën, dat op beide symposia heel verschillende aspecten van de leer naar voren kwamen. Juist door het onderwerp vanuit verschillende perspectieven te benaderen, krijg je als lezer een completer beeld van deze principiële theosofische leringen. De redactie van *Lucifer* heeft daarom gemeend de lezingen van zowel het Duitse als Nederlandse symposium integraal in dit nummer op te nemen.

Verder hebben we een artikel van Gottfried de Purucker en een fragment uit een van zijn *Esoteric Teachings* opgenomen. In het artikel gaat De Purucker in op een van de *Pāramitā's*, *Prajñā* of intuïtieve wijsheid, zonder dit overigens bij deze naam te noemen. Ook het 'geweten', waarover in de lezingen ook werd gesproken, plaatst hij in een helder licht. Sommige gedachten uit de lezingen zullen waarschijnlijk nog beter begrepen worden door het lezen van dit artikel. Daarnaast hebben zowel de Duitse als Nederlandse leden die het symposium voorbereidden, zich sterk laten inspireren door *De Stem van de Stilte* van H.P. Blavatsky en door deel 1 van de *Esoteric Teachings*, waarin dr. De Purucker de *Pāramitā's* behandelt. In tegenstelling tot *De Stem van de Stilte* zijn zijn *Esoteric Teachings* vrij onbekend. Mede daarom meenden we een fragment hiervan te moeten opnemen. Dat fragment geeft een zeer diepgaand, hoewel zeker niet gemakkelijk te begrijpen, beeld van de zevende *Pāramitā*, *Prajñā*. We wilden onze lezers dit fragment niet onthouden.

Ten slotte is er ook nog een korte bespreking van *Esoteric Teachings* deel 10, die geheel en al past in de sfeer van beide symposia.

We zijn ervan overtuigd dat we met deze *Lucifer* een document hebben samengesteld, dat gedurende vele jaren als inspiratiebron kan dienen voor het bouwen aan de mentaliteit van de toekomst.

Redactie

Openingswoord bij het symposium van de Nederlandse afdeling

Welkom op ons symposium *Bouw mee aan de mentaliteit van de toekomst - zeven bronnen van Wijsheid en zeven karakter-transformaties*. Ik spreek namens een team van zestien mensen die dit symposium gedurende een jaar inhoudelijk hebben voorbereid. Het resultaat wordt door een aantal van ons gepresenteerd. En verder zijn er nog vele andere vrijwilligers betrokken bij de workshops en bij de technische en organisatorische werkzaamheden. Dit kenmerkt al flink de werkorganisatie die we zijn.

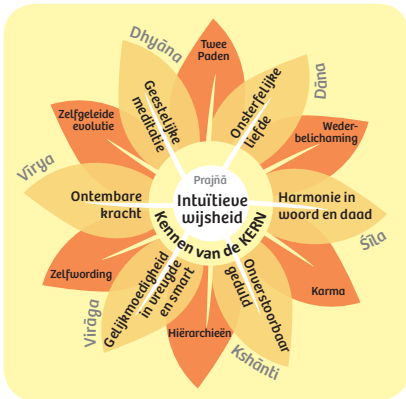
Wie zijn wij? En wie zijn wij, dat we denken te kunnen spreken over de mentaliteit van de toekomst, over wijsheid en karaktertransformatie? Om te beginnen zal je van ons nooit de claim horen dat wij de absolute wijsheid in pacht hebben. Dat kan niet, want mentaliteit noch wijsheid is van ons, in de betekenis van dat het ons bezit is. Ik zal dat toelichten. Het symposium is opgezet door de Theosophical Society Point Loma. In deze naam zit het woord Theosofia, dat letterlijk Goddelijke Wijsheid of Wijsheid der Goden betekent. En die bron van waaruit wij spreken, de Theosofia of Goddelijke Wijsheid is er altijd al geweest, zal er altijd zijn, en is bovendien in iedereen latent aanwezig. Ieder van ons kan die wijsheid steeds meer actief maken.

De Theosophical Society Point Loma bestaat uit mensen die deze wijsheid bestudeerd hebben, bestuderen en in de praktijk proberen te brengen. En wij zijn tot de conclusie gekomen dat je met die wijsheid de vele uitdagingen in deze wereld zou kunnen oplossen. Daarom zetten we ons vrijwillig in om zoveel mogelijk mensen van deze wijsheid te laten proeven. En ons jaarlijks symposium is daar een belangrijk voorbeeld van.

Wat die wijsheid precies inhoudt, daar is de rest van deze dag aan gewijd. Maar de titel *Bouw mee met de mentaliteit van de toekomst* is niet zomaar een oproep. Hij verradt al dat we een actieve bijdrage verwachten. Dat moet ook wel, als ons uitgangspunt is dat wijsheid in ieder zelf aanwezig is. Die kun je alleen zelf actief maken. Dat betekent dus, dat je niet tot wijsheid komt als je slechts gelooft wat we zeggen, maar ook niet door wat we zeggen meteen af te wijzen. We hopen dat je ervoor openstaat er actief over na te denken.

We beginnen nu met de introductie door Herman C. Vermeulen, de Leider van onze organisatie.

Bouw mee aan de mentaliteit van de toekomst

Het TSPL symposium *Bouw mee aan de mentaliteit van de toekomst* werd op 12 september een ware online bouwactiviteit. Met de lezingen ‘Wat is wijsheid?’, ‘Karakter-transformatie in 7 stappen’ en ‘Wees nu de mentaliteit van de toekomst’. En met twee intensieve workshops waarin de deelnemers intensief van gedachten wisselden over de zevenvoudige fundamenteen waarmee we kunnen bouwen aan een betere mentale samenleving. Herman C. Vermeulen opende het symposium met een uitleg waarom actief meedenken voorop stond.

Van harte welkom iedereen op dit symposium! Het onderwerp dat we vandaag met elkaar bespreken gaat niet in de eerste plaats over technisch-theosofische leringen – die op zich heel interessant kunnen zijn – maar vooral over de mentaliteit waarmee we zelf in het leven staan. Welke consequenties voor de samenleving heeft onze huidige algemene mentaliteit en hoe zouden we die kunnen verbeteren? Onze mentaliteit is bepalend voor de toekomst. Daarom is de uitdaging van vandaag om inzicht in die mentaliteit te krijgen en zo ook een beeld op te bouwen over hoe de toekomst er uit kan zien.

Om onze mentaliteit te onderzoeken en te kijken wat we met training en ontwikkeling kunnen veranderen en bereiken, hebben we deze ochtend twee lezingen en na de lunch wil ik in een derde lezing een eindconclusie trekken.

Ik wil benadrukken dat de workshops

van vandaag uiterst belangrijk zijn. Waarom? Wij ervaren regelmatig dat mensen de Theosofie als iets technisch benaderen, maar vervolgens weer gewoon overgaan tot de orde van de dag. Ze vinden het interessant – wat het dus ook kan zijn – maar kunnen blijkbaar de belangrijkste consequentie niet geheel vatten: alles is met elkaar verbonden en *is een levend geheel*. Daarom is niet de technische, maar de mentale kant van de Theosofie misschien wel het belangrijkste. Daarom willen we de vragen naar aanleiding van de lezingen met elkaar in de workshops bespreken en proberen oplossingen te vinden voor de vraagstukken die ongetwijfeld aan de orde komen.

Zo gaan we in een iets kleiner verband, in groepjes, bespreken wat de gepresenteerde gedachten in de lezingen voor ons betekenen en hoe dit kan uitwerken in de praktijk. Dit is veel meer dan een individuele vraag

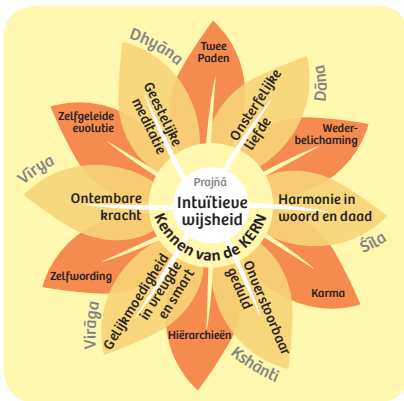
die mensen zouden kunnen stellen. Wij zijn zelf van mening dat wat we vandaag presenteren duidelijk een stap verder gaat dan wat we normaal proberen te doen.

Ik kan u verzekeren dat als u echt goed nadenkt over hetgeen we vandaag presenteren en die gedachten een tijdje weet vast te houden, u zich zult afvragen hoe de maatschappij zich verder zal ontwikkelen als de algemene mentaliteit niet verandert. Met een beetje begrip over wat u vandaag verneemt, bent u dan enigszins een waarzegger geworden. U kunt al voorspellen wat er gaat gebeuren op basis van de kennis die wij u vandaag aanreiken, gegeven de traagheid in het proces van mentale veranderingen die de mensheid eigen is. Dit is geen hocus pocus. Op basis van universele kennis kunnen we inzicht opbouwen over mentale processen en ons de vraag stellen waar we zelf staan en wat we met die inzichten kunnen doen. Dat willen we met praktische oefeningen duidelijk maken, zodat u aan het einde van de dag wellicht een stukje wijzer bent en wat meer inzicht in die processen heeft gekregen.

Ik wens u een heel succesvolle dag!

Het ontwikkelen van wijsheid

Kerngedachten

- » Wijsheid en waarheid zijn nauw met elkaar verbonden. Groeien in wijsheid is steeds meer waarheid waarnemen.
- » Wijsheid is universeel. Wie wijs is, houdt rekening met iedereen, ook met toekomstige generaties.
- » Onze visie neemt toe als we een hoger bewustzijnsgebied betreden.
- » Door te luisteren naar ons geweten, de in vorige levens ontwikkelde wijsheid, maken we contact met een nog grotere wijsheidsbron.
- » Er zijn zeven sleutels tot wijsheid.

Welkom bij de lezing ‘Wat is Wijsheid?’ Bij de titel van het symposium wordt aangegeven dat er zeven bronnen van Wijsheid zijn in relatie tot zeven karaktertransformaties. In deze lezing zullen we Wijsheid op verschillende manieren belichten om zo een beeld te vormen van wat wijsheid is en hoe haar toe te passen.

Drie grondstellingen

Als opstap voor deze lezing geven we eerst een korte terugblik op het symposium van afgelopen jaar ‘De Theorie van Alles’, waar dit symposium, hoewel dit natuurlijk op zichzelf staat, een vervolg op is. De Theorie van Alles geeft inzicht in drie belangrijke basisgedachten die universeel van toepassing zijn en de principes weergeven van de Theosofia. Bondig weergegeven zijn deze hoofdgedachten de volgende:

1. er is één BEGINSEL, Alomvattend, Eeuwig, Grenzenloos en Onveranderlijk,
2. er is sprake van Cycliciteit, en
3. er is sprake van fundamentele gelijkheid van alle wezens.

Bepaalde inzichten uit dit symposium maken duidelijk dat alles, van het kleinste partikelje tot de meest uitgestrekte kosmos, behoort tot en in essentie deze Grenzenloosheid is. Je kunt over het Eeuwige, Onveranderlijke niets in het bijzonder zeggen, toch is het alles in essentie. Ie-

der wezen is bezig een stukje van die grenzenloosheid tot uitdrukking te brengen. Dat doen alle wezens samen met elkaar, er is sprake van één grote interactie. Een belangrijke gedachte is dan ook dat alle wezens, van mens, tot dier, tot cel, of tot planeet, met elkaar zijn verbonden in één groot levensweb, waarin we elkaar beïnvloeden en hopelijk helpen en stimuleren om te groeien in bewustzijn.

Zeven Juwelen, een verfijning van de drie grondstellingen

We kunnen hier een aantal heel belangrijke conclusies uit trekken. Dat gaan we in dit symposium dan ook met elkaar doen. Want als we deze grondstellingen verder onderzoeken, dan zien we dat daar een aantal werkingen uit voortvloeit, die alomtegenwoordig aanwezig zijn en die we zelf kunnen ervaren. Deze werkingen kunnen ook wetmatigheden – of de gewoontepatronen – van de Natuur worden genoemd. Binnen de Theosofie worden deze wetten de zeven

Juwelen van Wijsheid genoemd. We kunnen deze wetten bestuderen en ervaren in ons eigen leven. Met welke mentaliteit, of houding we deze wetten tegemoet treden is van invloed op hoe we ermee omgaan, hoe we ze kunnen begrijpen en ook hoe we ze kunnen toepassen in ons leven.

Wijsheid en waarheid

Wat is Wijsheid? Bij het begrip wijsheid kunnen we onszelf een aantal vragen stellen. Wat is wijsheid, wat bepaalt bijvoorbeeld of wij wijs zijn, is wijsheid te herkennen en is het te trainen en zo ja, hoe doen we dat dan? Als we wijsheid zien in het licht van de eerste grondstelling, Grenzenloosheid, dan zien we dat wijsheid ook in essentie grenzenloos is. We kunnen er altijd dieper in doordringen. Wijsheid is nauw verbonden met waarheid. En voor waarheid geldt, dat je haar zelfstandig moet vinden. Iemand die wijsheid begeert, is een onafhankelijke zoeker naar waarheid. Het gaat er niet om iets zomaar aan te nemen, maar het te onderzoeken en te doorgronden. Dit is ook van toepassing bij een hypothese, zoals de drie grondstellingen die we net hebben besproken. Neem je die zomaar aan of ga je daar juist over nadenken? Dat vraagt om een actieve houding.

Groeien in wijsheid is steeds meer zien van de waarheid

Groeien in wijsheid betekent dat je steeds meer ziet van de waarheid. Er komt meer zicht op de onderlinge verbondenheid van al het leven. Je bent als het ware in staat steeds een sluier op te lichten en meer van de achterliggende kracht te zien achter de manifestatie. Bij dit proces is het overigens van belang je denken flexibel te houden en niet te denken in eindigheden of absoluten, zoals het willen vinden van de absolute waarheid. Achter iedere waarheid ligt namelijk altijd weer een grotere waarheid verscholen. Socrates zei dit treffend met de woorden “ik weet dat ik niet weet”. Waarmee hij bedoelde dat in de uiterlijke wereld iemand wel veel kan weten, maar dat niet wil zeggen dat je de essentie ervan ook kent. Wel kun je proberen daar stap voor stap dieper in door te dringen en de weidsheid en diepte van je wijsheid te laten groeien. Altijd is er dus weer een grotere waarheid en daarmee gepaard gaande ook een grotere wijsheid. Wijsheid kunnen we daarom gelijkstellen aan Waarheid, want, wat niet waar is, kan niet wijs zijn.⁽¹⁾

Wijsheid is universeel en harmonieus

Bij Wijsheid horen dan ook begrippen als je richten op het geheel, universaliteit, niets of niemand buitensluiten.

Het gaat om het belang van het geheel. En met niets of niemand buitensluiten bedoelen we ook het dierenrijk, de planten en hoe we omgaan met de mineralen van de aarde. Wijsheid is gebaseerd op harmonie en duurzaamheid. Bij het zoeken naar oplossingen wordt dan bijvoorbeeld gezocht naar die oplossing die een harmonieuze uitwerking heeft op iedereen. Dat vraagt het ontwikkelen van een breed perspectief op het leven, waarbij je ook de lange termijn op het oog hebt. Een mooi voorbeeld hiervan is het principe van de zeven generaties, dat wordt toegepast door de Iroquois uit Noord-Amerika. Bij alle beslissingen wordt gekeken naar het welzijn van alle betrokkenen zeven generaties lang. Dat is een heel inspirerende bezigheid, waar je overigens niet alleen, maar in samenwerking met elkaar aan werkt. Je ziet dus dat je wijsheid actief moet toepassen. Wijsheid is daarmee steeds naar je best mogelijke visie op Waarheid toewerken.

Wijzer worden is een verschuiving van innerlijk perspectief

In religieuze geschriften wordt wijsheid doorgaans beschreven in de analogie van het gaan op of beklimmen van een berg. Mozes ging bijvoorbeeld de berg op, Jezus hield zijn Bergrede, in het Buddhisme wordt de berg Meru als heilige plek genoemd. In het boek *De Stem van de Stilte*, het boek waarin de Pāramitā's worden uitgelegd, worden de steile toppen genoemd, die de toegewijde kandidaat zal gaan beklimmen, mits hij daarvoor gereed is. De berg staat in al deze voorbeelden analoog voor een bewustzijnshouding, die getuigt van wijsheid. Je betreedt een hoger bewustzijnsgebied. Iemand die wijsheid bezit, bevindt zich in een hogere mentale sfeer, ofwel heeft een meer universeel denkvermogen ontwikkeld. Dat wil zeggen dat hij meer ziet van de eenheid in verscheidenheid, zijn blik is ruimer, hij heeft op een dieper niveau naar het leven gekeken en heeft dit zich eigen gemaakt. Er bestaat ook de beeldspraak van ‘de andere oever’ die wordt gebruikt om begrip te kweken voor het denkbeeld dat er hier op ‘deze oever’ een bewustzijnstoestand is, waar we ons dagelijks in bevinden, maar dat er ook een andere oever is, met een andere, hogere bewustzijnstoestand. Kijken naar die andere oever betekent een innerlijk schouwen. Net zoals de berg die beklommen wordt, een innerlijk pad is.

Visie

Wij worden is dus wijsheid beoefenen: hij heeft wijsheid die wijsheid is. Als mens hebben we echter vaak nogal wat oude gedachten en gewoonten die op onszelf gericht zijn

en daardoor maar een beperkte reikwijdte hebben. Wijs worden is echter groeien naar een onzelfzuchtig niveau, ofwel groeien naar een universeel niveau. Een wegwijzer daarbij is het opbouwen van een universele visie. Zo'n visie helpt ons verder te kijken en los te komen van de oude patronen en ons te richten op het grotere geheel. Als we hierbij met een schuine blik naar de titel van het symposium kijken, dan staat er: 'Bouw mee aan de mentaliteit van de toekomst'. Het hebben van een heldere visie is altijd nodig voorafgaand aan de start bij bouwen. Als er ergens een mooi architectonisch gebouw wordt gepland, zal er ook altijd eerst een visie worden ontwikkeld voor wie dat gebouw bedoeld is, hoe het eruit komt te zien, en uiteindelijk hoe het gebouwd gaat worden. Het ontwikkelen van een visie is op iedere bouw van toepassing, gericht op een gezamenlijk project, een samenleving in een land, of de samenleving van heel de mensheid. In het laatste geval bouwen we aan de mentaliteit van de toekomst. En daarvoor is het nodig om het begrip mentaliteit verder toe te lichten.

Onze mentaliteit, hoe richten wij ons denken

Mentaal heeft alles te maken met ons denken. Mentaal stamt af van het Sanskrit woord 'manas', en staat voor 'denken', waar ook het woord 'mens' van is afgeleid. We zijn als mens denkers en de mentaliteit is de denkwijze of de houding waarmee we naar de werkelijkheid kijken en feitelijk onze werkelijkheid maken. We kleuren met ons denken de wereld – de manifestatie – en maken zo onze eigen werkelijkheid. Hoe we een gebeurtenis of toestand ervaren – of we het als positief of negatief zien – is geheel en al afhankelijk van hoe we denken, van onze mentaliteit. Heel eenvoudig gezegd, is het glas halfleeg of is het halfvol, zien we eerder obstakels of zien we mogelijkheden? Het is steeds de mentale sfeer waar de wereld op reageert. We zenden altijd gedachten uit en ontvangen tegelijk ook altijd gedachten. We zijn dus een zender en ontvanger van gedachten. Op de golflengte – de vibratie – waarop we uitzenden, ontvangen we ook. Zenden we gedachten uit van wijsheid, gedachten die het grote geheel betreffen, gedachten die rekening houden met zeven generaties ... of zenden we gedachten uit die alleen te maken hebben met ons eigenbelang op de korte termijn? Mentaliteit is dus de gerichtheid van het denken. Mentaliteit heeft ook alles te maken met ethiek. Welk uitgangspunt hanteren we in ons denken? Wat is de achterliggende beweegreden of het motief van ons denken?

Visie opbouwen

Bij het opbouwen van een visie is het dus nodig om ons denken te richten op een andere golflengte. Hoe bouwen we nu een visie op? Gandhi geeft hiervoor een helder voorbeeld. Er zijn twee vensters, door het ene venster zie je hoe de wereld er nu uit ziet, door het andere hoe je wilt dat het er uit ziet, de ideale situatie. Je probeert met je innerlijk oog een innerlijk beeld op te bouwen. Zo'n ideaalbeeld is bij voorkeur zo universeel mogelijk, uitgaande van eenheid en verbondenheid van alles wat leeft. De drie grondstellingen zijn hier zonder meer van grote inspiratie.

Kun je dan ineens een volledige visie hebben? Dat zal meestal niet het geval zijn. Omdat wijsheid groeit, zal je visie ook groeien bij diepere inzichten. Net als bij wijsheid is die visie dus niet absoluut. Het is juist een groeiend geheel, dat steeds meer inspiratie biedt naarmate je eraan blijft werken.

De boswachter en het bos

Je kunt bij de mentale gerichtheid en het ontwikkelen van visie zeggen dat je nog op deze oever staat en probeert de andere oever waar te nemen. Een ander sprekend beeld is de boswachter en het bos. Het bos is er, de boswachter is er en hij heeft de levendige wens om iets heel moois van dat bos te maken. Hij ziet het bos hoe het nu is, en hij probeert zich voor te stellen wat het zou kunnen worden. Hij vormt zich een beeld hoe de bomen en struiken samen kunnen groeien, hoe voedend de bodem is, hoe het licht het bos zal doen opleven en welke dieren er in het bos kunnen leven. Terwijl hij dit beschouwt, zal hij ook een motivatie voelen zich hieraan te verbinden en hiermee aan de slag te gaan. Houd dit beeld nog even in gedachten, in de volgende lezingen gaan we daarmee verder.

Wat bepaalt of wij wijs zijn?

Zonder visie is het eigenlijk niet mogelijk te weten waar je heen gaat. De mentale houding, ofwel het motief van de visie, is daarbij allesbepalend. De visie die vanuit een ernstige wens naar waarheid en wijsheid wordt gevormd, zal boven het persoonlijke uitstijgen, op het bovenpersoonlijke en universele gericht zijn. Nooit voor eigen gebruik of voordeel, maar altijd voor het welzijn van het geheel. Zo'n visie is dan ook iets waar je, en dat is wellicht een zeer inspirerende gedachte, alle verdere toekomstige levens aan kunt blijven werken. Hiermee ontstaat er ook een pad om te gaan. Je probeert steeds meer te denken en

te handelen vanuit die visie, en steeds meer één te worden met de visie. Dat vraagt om onderscheidingsvermogen. Kunnen we steeds blijven kiezen in de richting van onze visie en al het denken en handelen daarop afstemmen? We kiezen bijvoorbeeld minder snel voor de kleine geneugten, zoals een extra vakantie, of nog een keer uit eten, maar stemmen ons steeds meer met het denken en handelen af op de eenheid. Want alleen weten dat wijsheid bestaat, maakt nog niet wijs. We moeten het in praktijk brengen. We weten bijvoorbeeld heel goed dat je de ander moet helpen, maar in de praktijk is dat soms lastig. We moeten daarbij leren ons lagere ik-gerichte denken om te zetten in wij-denken. Want vanuit wijsheid kunnen we steeds beter inzien dat alles inclusief is. Dat het nodig is, ja, zelfs heel natuurlijk is de ander te helpen. Dat is de mededogende kant van wijsheid. Wijsheid zonder mededogen is dan ook geen echte wijsheid, maar slechts kennis. Je kunt eigenlijk niet goed begrijpen, tenzij je een begripend hart hebt ontwikkeld.⁽²⁾ Een begripend hart ziet wijsheid als het er is, een begripend hart kan zich inleven in een ander, wetende dat de ander deel van jou is.

Wijsheid ontwikkelen

Je ziet dat wijsheid geen passief begrip is. Het is een proces dat zich steeds verder ontplooit, wat om een actieve, lerende houding vraagt. Dit is een iteratief proces, dat wil zeggen dat wijsheidsontwikkeling een innerlijk proces is dat uiteindelijk in het leven en in de interactie met anderen vorm krijgt. Wijsheid is dan ook zeker te trainen.

Wijsheid is aanwezig in iedereen

De eerste grondstelling laat zien dat ieder mens in essentie oneindige vermogens in zich heeft. Daarmee kunnen we ook zeggen dat, zij het nu nog latent, ieder mens ook alle wijsheid in zich heeft. Iedereen beschikt dan ook over de vermogens om wijsheid te ontwikkelen. Want wijsheid wordt slechts wijsheid als je haar leeft. Iemand kan ook, zoals we dat wel zeggen 'door schade en schande wijs worden', wat een meer passieve manier van ontwikkelen is. Dan volg je de weg van vallen en opstaan, steeds je hoofd stoten, maar dan duurt het natuurlijk veel langer. Maar door er actief mee bezig te zijn, heeft het veel meer impact in de wereld, omdat het dan tot uitdrukking wordt gebracht. En daarmee draag je dan ook bij aan het bouwen aan de mentaliteit van de toekomst. Diep van binnen weten we al wat goed is, en daar kunnen we steeds meer mee in lijn komen en overeenkomstig naar handelen.

Geweten en intuïtie

Als we kijken naar onze menselijke vermogens, dan onderscheiden we wijsheid die we al tot ontwikkeling hebben gebracht en wijsheid die nog tot ontwikkeling kan worden gebracht.

In het eerste geval is het onze opgeslagen wijsheid in de vorm van het geweten. Dat bevat alles wat we tot nu toe hebben ge-weten. Het is het reservoir van alle opgedane ethische lessen uit vorige levens. We kunnen gebruiken van het geweten door ernaar te luisteren. Het zal zich dan steeds beter laten horen. Het laat je overigens alleen weten als je iets niet moet doen, waarmee het een signaalfunctie heeft.

De wijsheid die nog actief tot ontwikkeling kan worden gebracht, kunnen we bereiken door onszelf te trainen naar het geweten te luisteren. Ons geweten staat namelijk in verbinding met nog grotere wijsheid. Op het moment dat we verbinding weten te maken met die wijsheid op grotere schaal, spreken we van intuïtie. Intuïtie is de innerlijke helderheid en het inzicht waarmee we kunnen doordringen in de werkelijke aard van de dingen. Het is een onmiddellijke visie van de waarheid, een kristalhelder bewustzijn.⁽³⁾

Door je denken en hart te openen voor het geweten, en dit te volgen, zal al de stillere stem van de intuïtie meer en meer in ons kunnen doorklinken. Hiervoor kunnen we onze aspiratie aanwenden om naar binnen te kijken. Het geweten is daarmee de brug voor intuïtie en een belangrijke sleutel om tot meer wijsheid te komen.

Zeven Sleutels van Wijsheid

Een verlichtende gedachte is dat wijsheid er is. We hoeven haar niet zelf te bedenken, ze is inherent in al het Leven aanwezig. Als we hierbij weer de drie grondstellingen betrekken, is daarin de meest alomvattende wijsheid te vinden. Alhoewel de drie stellingen vrij abstract zijn beschreven, kunnen hiermee alle levensvragen worden beantwoord. En het is nu zo dat uit deze grondstellingen zeven Sleutels van Wijsheid voortvloeien. Zeven wetmatigheden van de Natuur die ook terug worden gevonden in de oosterse filosofieën, waar ze 'de zeven Juwelen van Wijsheid' worden genoemd, de Sapta-Rātnani. Ook wel de zeven Bronnen van Wijsheid genoemd, want uit deze immer beschikbare bronnen kan altijd geput worden. Denk overigens niet dat deze wijsheid buiten ons ligt, ze ligt in ons, want wij zijn immers onlosmakelijk deel van de Natuur, ons innerlijke hart is daar inherent mee verbonden. De les is dan ook om de zeven Juwelen te bestu-

deren, er inzicht in op te doen en dit te toetsen in onszelf en aan wat zich voordoet in het leven. De zeven Juwelen zijn de volgende:

Wederbelichaming en Karma

Het eerste Juweel is cycliciteit of wederbelichaming. Het leven is een oneindig cyclisch proces van activiteit en rust, ofwel ieder wezen gaat steeds door fasen van uiterlijk en innerlijk leven. De tweede sleutel die meestal in één adem met reïncarnatie wordt genoemd, is Karma: actie en reactie. Karma, dat van het Sanskrit woord 'kri' komt, staat voor 'handeling', waarmee tot uitdrukking wordt gebracht dat elke gedachte en handeling tot een gevolg leidt. Door de wet van karma wordt alles weer tot harmonie geleid in het universum. Als je alleen al naar deze twee Juwelen kijkt, de oneindige cycliciteit van het leven en karma, en je deze in overweging neemt gedurende het leven, zie je dat je meteen al tot andere gedachten en handelingen zult komen. Begrijp je nu de wijsheid van de Iroquois die over zeven generaties spraken?

Hiërarchieën

Dan volgt het Juweel Hiërarchieën, dat betekent dat het leven zich in hiërarchieën ontplooit. Alle levende wezens maken deel uit van een groter geheel van levende wezens, dat weer van een nog groter geheel deel uitmaakt. Zoals de cellen in het menselijk lichaam onderdeel van ons uitmaken, wij mensen weer onderdeel van de aarde uitmaken en de aarde deel is van het zonnestelsel en zo voort tot in de oneindigheid. Alles bestaat in het andere.

Zelfwording

Ieder wezen heeft een essentieel wezenskenmerk, het unieke karakter waarmee het zichzelf tot uitdrukking brengt. Dat is het vierde Juweel Zelfwording. We worden wie we zijn. Dat maakt ons dan ook zelf verantwoordelijk voor ons karakter.

Progressieve ontwikkeling

Het Juweel Progressieve ontwikkeling laat zien welke ontwikkelingsmogelijkheden er zijn. Want uiteindelijk ben je veel meer nog dan wat je tot nu toe tot uitdrukking hebt gebracht. Alle sluimerende vermogens in ons bewustzijn kunnen ontwikkeld worden, als we het willen en als we ons erop richten.

Twee Paden

We zien nu dat het ontwikkelen van een visie ons helpt

deze sluimerende vermogens in ons wakker te maken. Je kunt ervoor kiezen om dat voor jezelf te doen; dat is het Pad van ieder voor zich. Of dit doen voor het welzijn van alles wat leeft en dit is het Pad van Mededogen. Dit is het zesde Juweel, de Twee Paden. Het mededogende pad beschrijft de mentale houding die we hebben besproken in deze lezing, het is het motief van welzijn voor het geheel, dat van spirituele liefde voor alle levende wezens, van waaruit je vertrekt. Over dit pad zal in de tweede lezing meer worden verteld.

Het kennen van de KERN

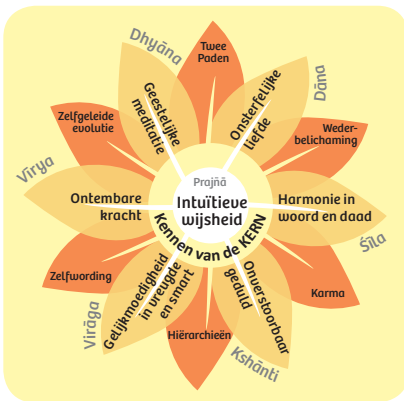
Het zevende Juweel is de kennis van het ZELF, ook wel het kennen van de Kern genoemd. Hier wordt het besef van de Eenheid van al wat leeft leidend in al je gedachten en handelingen. Je kunt de kern leren kennen, omdat je dat in wezen bent.

Hiermee komen we aan de afronding van deze lezing. We hebben over wijsheid, visie en mentaliteit en kort over de zeven Juwelen van Wijsheid gesproken, maar straks na de volgende lezing over de deugden, ofwel de Pāramitā's, kunnen we in de workshop hier met elkaar veel dieper op ingaan.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *Collected Writings*. 15 delen, The Theosophical Publishing House, Wheaton 1990, deel XII, blz. 316.
 2. G. de Purucker, *Esoterische Instructies, deel 2. De Esoterische of Oosterse School*, blz. 53.
 3. G. de Purucker, 'Conscience and Intuition'. Opgenomen in *Studies in Occult Philosophy*. Theosophical University Press, Pasadena 1973, blz. 212-214. We hebben dit artikel ook opgenomen in dit nummer op blz. 172.
-

Karaktertransformatie in zeven stappen

In de eerste lezing ben je voorgesteld aan de boswachter en het bos. In deze lezing gaan we je vertellen hoe die boswachter het bos kan *worden*. Dat klinkt wat cryptisch, maar we bedoelen dat je door een transformatie van je karakter je eigen innerlijke wijsheid kunt activeren. Je ziet jezelf dan als onderdeel van het grote geheel en niet meer als een afgezonderd wezen.

Uit de titel blijkt dat je deze transformatie in zeven stappen maakt, maar laten we dat meteen nuanceren: in feite gaat het om *één* mentaliteitsverandering. Je moet een andere mentaliteit, een andere *mindset* ontwikkelen.

In het Buddhisme wordt gesproken over de ‘andere oever’. Als je op die andere oever staat, zie je de eenheid van het leven en weet je dat je er een onderdeel van bent. Je zult daardoor een heel andere visie op het leven krijgen dan wanneer je nog op ‘deze oever’ staat. Dan zie je de dingen los van elkaar. Je ziet de grote verbanden nog niet of nog niet helemaal.

In deze lezing gaan we proberen uit te leggen hoe je op die andere oever komt, ofwel: hoe de boswachter het bos wordt.

Er zijn zeven hulpmiddelen, instrumenten die, als je ze toepast, je *mindset* veranderen. Je ziet het leven dan als vanaf de andere oever. Die zeven hulpmiddelen worden de *Pāramitā*’s genoemd.

Pāramitā’s

Pāramitā wordt meestal vertaald als ‘deugd’. Dit Sanskrit-woord betekent echter meer. Het heeft een diepzinnige betekenis: *Pāram* betekent ‘de andere oever’, ofwel de volmaakte verlichting. Het staat in tegenstelling tot deze oever — de oever van het materiële, illusoire bestaan. *Ita* betekent ‘gaan’ of ‘gegaan’. Pāramitā betekent dus: het met succes gaan naar, of het succesvol bereiken van de andere oever.

Je ziet: Pāramitā betekent meer dan deugd. Het is een visie, het is een vermogen dat ieder heeft: het vermogen om het leven te beschouwen vanuit de geest.

Als je het leven vanuit de andere oever beschouwt, zul je ook anders handelen. Feitelijk weten alle mensen, als ze diep in zichzelf kijken, hoe je moet denken en welke handelingen je niet en welke je wel moet verrichten.

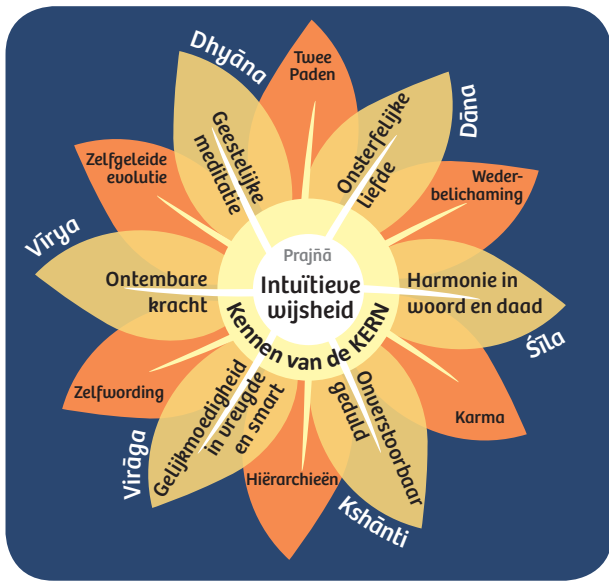
Als je de Pāramitā’s leeft, ga je uit van de zeven Juwelen van Wijsheid, wellicht zonder dat je dit zelf beseft

Kerngedachten

» We kunnen op ‘de andere oever’ komen, ofwel een geheel andere kijk op het leven ontwikkelen.

» De zeven Pāramitā’s – verheven deugden of principiële grondhoudingen – moeten beschouwd worden als één pakket: een andere mindset.

» Bij het ontwikkelen van die andere mindset kom je valkuilen tegen: wrede, listige Machten. Door trouw de Pāramitā’s te leven overwin je die.

en zonder dat je alle verstrekkende implicaties ervan hebt leren kennen. De Pāramitā's en de Juwelen staan dan ook in een nauwe relatie met elkaar, waarbij de Juwelen de beschrijvingen van de wetmatigheden in het Universum zijn; de Pāramitā's zijn de mentale houdingen die corresponderen met die Juwelen en waarmee je die Juwelen ook veel beter kunt begrijpen en toepassen.

Iedereen kan zijn Ideaal leven

In de vorige lezing is een beeld geschetst van wijsheid. Ieder kan zich een ideaalbeeld vormen van een wereld waar wijsheid regeert, waar mensen, elk op hun eigen niveau, wijsheid in hun dagelijks leven toepassen. Iedereen kan dat. Iedereen weet van binnen wat goed is. We hebben de kennis om een gedachtebeeld op te bouwen van een ideale, op liefde en broederschap gebaseerde wereld, maar we menen vaak – ten onrechte – dat zo'n wereld een utopie is. Ofwel, men vindt het vaak erg lastig om die innerlijke wijsheid in de praktijk te brengen, of men gelooft dat men er niet toe in staat is.

Wij menen echter dat we wel degelijk kunnen bouwen aan zo'n ideale toekomstige wereld, want iedereen heeft alle vermogens in zich. Ieder van ons kan dus zijn steentje bijdragen. En de Pāramitā's kunnen ons daarbij helpen. Ze zijn de hulpmiddelen waarmee we ons ideaalbeeld kunnen schragen en in de praktijk van ons leven toepassen.

Te leven om de mensheid ten zegen te zijn

We baseren ons bij deze Pāramitā's vooral op het onschatbaar waardevolle boekje van Helena P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*. Daarin wordt uitvoerig stilgestaan bij deze zeven deugden die de leerling op het Pad van Spirituele

Groei zal moeten beoefenen. Maar voordat je aan dit zeventevoudige pad begint, schrijft mevrouw Blavatsky, moet je duidelijk weten waarom je dit Pad wilt bewandelen. Wat is je motief? *De Stem van de Stilte* windt daar geen doekjes om: Te leven om de mensheid ten zegen te zijn, is de eerste stap. Dan volgen de Pāramitā's.

Beschouw die eerste stap als de leidraad, het motief, het samenbindende element van de zeven Pāramitā's, het levenssap dat door de bloem stroomt: de bloem van de Pāramitā's.

Zeven Pāramitā's?

In het plaatje van de bloem met de Pāramitā's hebben we geprobeerd duidelijk te maken dat je de zeven Pāramitā's als één pakket moet zien. Het is als een diamant met zeven facetten. Ze staan niet los van elkaar.

Je ziet ook dat ze alles te maken hebben met de zeven Juwelen. Maar omdat we nog op deze oever staan, zullen we ze toch min of meer afzonderlijk bespreken, hoewel we zullen proberen ze in het grote verband te laten zien.

Dāna, onsterfelijke liefde

De eerste Pāramitā is *Dāna*: het wordt omschreven als 'geven', 'vrijgevigheid'. De esoterische betekenis, zoals we die in *De Stem van de Stilte* kunnen vinden, wordt omschreven als *onsterfelijke* liefde. En het woord 'onsterfelijke' staat er niet voor niets. Dat woord wil niet slechts zeggen dat de liefde onsterfelijk is, maar dat ze gericht is op de onsterfelijke kant van de wezens die je liefhebt. Zie je hoe prachtig *Dāna* correspondeert met het eerste Juweel van Wijsheid, dat spreekt over cycliciteit, over reïncarnatie. Je hebt dat deel van de ander lief, dat de dood overstijgt.

Je hebt de geestelijke, de bovenpersoonlijke kant lief, de ware mens die leven na leven op aarde komt om zijn lessen te leren. Het is de geestelijke kant van de mens die al leeft in het besef van verbondenheid, maar die zich door de dikke sluiers, die de persoonlijke mens in zijn zelfzucht en onwetendheid om zich weeft, niet kan uitdrukken.

Dāna heeft betrekking op het liefhebben van de *mensheid als geheel*. Het staat los van nationaliteit, van vriendschaps- of familiebanden. Het geven wil zeggen dat je jezelf geeft ten behoeve van de spirituele ontwikkeling van het geheel. Jezelf inbrengen in de totaliteit om de gehele mensheid richting andere oever te doen bewegen.

Śīla, harmonie in woord en daad

Nauw hiermee samen hangt Śīla, harmonie in woord en

daad. Dat heeft alles te maken met karma, de wet van oorzaak en gevolg. Het is het universele gewoontepatroon gebaseerd op het natuurfeit dat alles naar een harmonieus evenwicht streeft.

Omdat we ons nog vaak beschouwen als een wezen dat losstaat van anderen, hebben we nogal wat disharmonische oorzaken gezaaid. Als we Śīla toepassen, zullen we een evenwichtig leven leiden, uitgaande van het totaal, waardoor we niet meer tegen de harmonie van de Natuur ingaan.

De harmonie houdt tevens in dat onze handelingen overeen moeten stemmen met ons universeel ideaal, met onze wijsheidsvisie. Ons doen en laten moeten overeenstemmen met die visie.

Kshānti, onverstoorbaar geduld

Kshānti, of zachtmoedig, onverstoorbaar geduld, betekent niet zozeer dat je lijdzaam moet afwachten wat het levenslot jou te bieden heeft. Het is veeleer een actieve houding, waarin je weet dat de gevolgen die je oogst rechtvaardig zijn en dat je niet tegen die gevolgen moet vechten maar ze moedig moet dragen.

Kshānti, het geduld dat door niets verstoord kan worden, heeft betrekking op alle facetten in het leven, groot en klein. Je past het toe bij grote zaken als dood en rampen, maar evenzeer – en daar begint het – is het nodig in de kleine zaken, zoals je niet ergeren als je weer eens in de file staat of als je collega voor de zoveelste keer zijn afspraken niet nakomt.

Pāramitā's: een samenhangend pakket

Zoals gezegd moet je de Pāramitā's niet als afzonderlijke grootheden zien. De een vloeit uit de ander voort. Het is een samenhangend pakket.

Als je medemensen gaat liefhebben (Dāna), dan zul je meteen de noodzaak van harmonie beseffen (Śīla). Je ontdekt dat alleen door die liefde je harmonie in je leven en in de samenleving kunt bewerkstelligen. Immers, als je de mensheid liefhebt, zal je in je gedachten en daden rekening met anderen houden. Tegelijk moet je Kshānti praktiseren, want groeien in bewustzijn heeft soms tijd nodig. De momenten van groei dienen zich niet altijd aan als de persoonlijkheid dat wil.

Nu heeft Kshānti niet alleen met je eigen groei te maken, maar ook met de groei van anderen: van allerlei wezens, hoog en laag ontwikkeld. Kshānti hangt samen met de hiërarchische structuur van het universum, het derde van de zeven Juwelen van Wijsheid. Met die hiërarchische

structuur wordt bedoeld dat uit een relatieve top, het verst ontwikkelde wezen binnen een bepaalde eenheid, scharen van andere, minder ver ontwikkelde wezens emaneren, die zo nauw met elkaar samenwerken, dat er sprake is van een eenheid.

Alle wezens zijn dus in hun cyclische loop wederzijds afhankelijk van elkaar, waarin ze tijd nodig hebben om hun bewustzijn uit te breiden. Wij mensen bijvoorbeeld hebben tijd nodig om zelfstandig innerlijke stappen te maken; evenmin kunnen we anderen forceren in hun groei. Om een voorbeeld te geven: elke goede leraar weet dat er fasen zijn waarin een leerling of een klas klaar is voor nieuwe lessen. Soms moet een leraar wachten voordat hij nieuwe lesstof aansnijdt.

Virāga, gelijkmoedigheid

Ook *Virāga*, de vierde Pāramitā, onverschilligheid voor vreugde en smart, is niet los te zien van de vorige. Liefde, harmonie en geduld zijn niet te beoefenen als je slechts leeft voor je pleziertjes en als je de ongemakken van het leven vreest en wilt vermijden. Er moet een bepaalde onverschilligheid zijn voor het eigen wel en wee wil je de andere Pāramitā's kunnen leven.

En let wel: we spreken dan altijd over het wel en wee van de persoonlijkheid, die levend in de illusie van het stoffelijk bestaan, altijd geconfronteerd wordt met lijden, omdat in de tijdelijkheid van het bestaan niets duurzaam is. Alles draagt daarom verval en leed in zich, tenminste dat is het geval voor de mens die nog op deze oever leeft. Als je op de andere oever staat, zie je de illusie van de persoonlijke vreugde en smart, die beide voorbijgaan. Je eraan hechten is je hechten aan het onvolmaakte en vergankelijke. Je kunt gemakkelijker, ondanks het lijden en verdriet, je gemoedsrust bewaren, als je beseft dat je in elke fase van je leven nooit meer maar ook nooit minder bent dan wat je jezelf hebt opgebouwd, zoals het vierde Juweel van Wijsheid, *Zelfwording*, leert. Je maakt altijd jezelf. Maar je kunt veel meer worden.

Wees tevreden met wat je bent en de omstandigheden waarin je leeft, maar weet ook dat je veel meer kunt worden. Hecht niet aan het verleden. Wat gedaan is, kan niet ongedaan worden gemaakt en we zullen de gevolgen ervan eens oogsten, zoals karma ons leert.

Het helpt je gelijkmoedig te zijn als je beseft dat elke edele gedachte, elke liefdevolle daad, mettertijd haar gevolgen oplevert. Je bent daarom vrij van verwachtingen. Je hoopt noch wanhoopt. Je handelt ter wille van de handeling en wenst voor jezelf geen enkel resultaat.

Vīrya, ontembare kracht

Het leven vanaf de andere oever, het veranderen van levensperspectief, vereist een sterke zelfdiscipline. Maar al te gemakkelijk ontstaat de neiging terug te vallen op het oude denkpatroon. Je moet daarom een ontembare wil hebben, een onvervaarde kracht en vastberadenheid. Die kracht kan je alleen in jezelf oproepen als je heel goed beseft waarmee je bezig bent. Als er geen onsterfelijke liefde, harmonie, geduld en gelijkmoedigheid ten aanzien van aardse zaken, is – of althans een ideaalbeeld dat is opgetrokken uit deze ideeën – dan zul je nooit de kracht in jezelf tot leven roepen.

Als je heel graag een olympische medaille wilt winnen – of welk persoonlijk doel je jezelf ook stelt – dan zul je er alles voor over hebben dat doel te bereiken. Dan ontwikkel je de discipline om vroeg op te staan, te trainen, je maaltijden af te stemmen op je doel, enzovoort. Nu is het leven van de Pāramitā's niet het nastreven van een doel, maar veeleer het leven vanuit een spiritueel idee; maar de vergelijking gaat toch op. Naarmate dit idee van de andere oever, van eenheid, sterker in je leeft, des te gemakkelijker zal het zijn Vīrya te beoefenen.

Zie je dat Vīrya sterk samenhangt met progressieve of *zelfgeleide evolutie*, het vijfde Juweel van Wijsheid. Evolutie wil zeggen het ont-wikkelen, uit-wikkelen van al aanwezige maar nog slapende vermogens en eigenschappen. Wij, als zelfbewuste mensen, kunnen die vermogens door het aanwenden van onze vrije wil wekken. Ofwel, door eigen kracht, met een vaste wil ontwikkel je – dat wil zeggen, maak je latente vermogen in je actief – een steeds helderder visie en een steeds meer omvattend bewustzijn.

Valkuilen

Wij durven te stellen dat als je de Pāramitā's, tot zover behandeld, toepast, je bij het oversteken van de rivier van het leven, niet zult verdrinken, al zul je waarschijnlijk meerdere levens nodig hebben om de overkant te bereiken. Waarom is dat zo? Omdat we vaak terugvallen in oude patronen. Want door spirituele groei, kunnen nieuwe uitdagingen of onbekende valkuilen zich aandienen.

Twijfel en angst zijn van die valkuilen, *wrede, listige Machten*, zoals *De Stem van de Stilte* ze noemt. Vrees doodt de wil en belemmert elk handelen.

En waardoor ontstaat vrees? Door onwetendheid, door gehechtheid aan het oude, en twijfel aan het onbekende, het nieuwe van de geest. Het is een soort toegeven aan een verouderde visie, de visie van deze oever.

Er is echter niets te vrezen. De mens is een eeuwigheids-

pelgrim. Hij is er altijd geweest, zal er altijd zijn, ontwikkelt zich van stadium naar stadium. Onsterfelijke liefde én kennis omtrent de wet van de harmonie, karma, de structuur van het universum waarin iedereen zijn eigen plaats inneemt overeenkomstig zijn karakter, verbannen iedere twijfel en vrees.

Twijfel en angst komen sluipenderwijs. In het begin is het een vluchtige gedachte, maar als je daar niet meteen een gedachte 'van de andere oever' tegenover zet, zal die net als een worm in een vrucht groeien.

Misschien nog een grotere valkuil dan angst is trots, die zich kan aandienen als je al tot op zekere hoogte de Pāramitā's leeft en meent hier succesvol in te zijn. Haast ongemerkt ontstaat een bepaalde hoogmoed, omdat de illusoire wereld geen vat meer op je heeft of schijnt te hebben. Je leeft in de zekere gemoedsrust van de geestelijke wereld en allengs ontstaat een gevoel dat anderen niet zo ver zijn en dat zij, net als jij, zich ook maar moeten verheffen, als ze zich willen bevrijden van het lijden. Je neemt voortdurend de gebreken in anderen waar en plaatst daar je eigen verdiensten tegenover. Dit gevoel kan alle geestelijke voortuitgang verstoren.

Allereerst kun je je afvragen of het werkelijk de gebreken van anderen zijn die je waarneemt. Zijn het niet je eigen onvolmaaktheden die je in anderen projecteert?

Wees hier heel alert op. Oordeel nooit, maar wees een richtingaanwijzer, die wijst naar de andere oever, hoeveel pijn deze functie je wellicht kan geven.

In de prachtige taal van *De Stem van de Stilte* wordt het zo uitgedrukt:

uw Ziel moet worden als de rijpe mangovrucht: even zoet en zacht voor het leed van anderen als haar goudglanzend vruchtvlees; even hard voor eigen pijn en verdriet als de pit van die vrucht.⁽¹⁾

Elke vorm van trots, hoe subtiel dan ook, je beter wanen dan anderen, betekent dat je nog onderhevig bent aan Māyā, de wereld van illusie.

Vallen en opstaan

Wanneer je in zo'n valkuil dreigt te vallen – of wanneer je er al in gevallen bent – zie dat dan niet alsof je iets slechts hebt gedaan of dat je door het kwaad bent overvallen. Het is simpelweg toegeven aan de visie van deze oever. Dat je de valkuil herkent, betekent dat je weet dat je eigenlijk beter had gekund. Dat is al een belangrijke stap tot groei! Het enige echte falen is dat je niet meer probeert het een

volgende keer beter te doen.

Juist als je blijft hangen in de visie van deze oever, kun je de Pāramitā's overdenken en ze gebruiken. Bestudeer ze voortdurend. En daarmee bedoel ik niet dat je de Sanskrit woorden moet kennen, maar probeer je te realiseren welke houding, welke mentaliteit, je nodig hebt, wil je ze kunnen leven. Overdenk ze 's ochtends bij het wakker worden en 's avonds voor het slapengaan. Maak ze een deel van je bewustzijn. *Word* ze. De vermogens om de Pāramitā's te leven zitten in elk mens. Heb vertrouwen dat je ze ook werkelijk in jezelf actief kunt maken.

Dhyāna, geestelijke meditatie

De zesde Pāramitā, *Dhyāna*, handelt over stille overpeinzing, geestelijke meditatie. Ook deze Pāramitā is niet los te zien van de vorige. De meditatie die hier bedoeld wordt, is namelijk niet het zich terugtrekken uit het leven en zich volledig focussen op het goddelijke, de Bron waaruit alles voortvloeit. Zeker, je moet je richten op die Bron, het Ene Leven, dat ten grondslag aan alles ligt. Maar dat besef van Eenheid belet je niet je plicht ten opzichte van je medemensen te verrichten. Je moet altijd, van het opstaan tot het naar bed gaan, gefocust zijn op het allesdoordringende, bovenpersoonlijke Ideaal. Niet op een geforceerde wijze, maar als een rustgevend licht dat je hele wezen doordringt. Het licht gaat in je schijnen.

Het schijnt bij Dāna, bij Śīla, het verlicht alle Pāramitā's, omdat het achterliggende ideaal, alsmede het motief: *te leven voor het Welzijn van al wat leeft*, altijd op de achtergrond van je bewustzijn aanwezig is, precies zoals een kind een dag voor zijn verjaardag op elk moment van de dag weet dat het morgen jarig is.

Dhyāna correspondeert met het zesde Juweel van Wijsheid: de twee Paden. Ofwel, het gaat om het motief. Met welk doel wil je de andere oever bereiken. Bewandel je het zelfzuchtige pad en streef je naar je eigen rust en zaligheid. Of bewandel je het Pad van Mededogen, en is je doel: beter in staat te zijn anderen te helpen, te inspireren zich spiritueel te ontwikkelen, zodat ook zij bevrijd worden van het beperkte, vaak droevige materiële bestaan. Je ziet meteen wat de grote beproeving hier is. Als je nog aardse gedachten hebt waarin de persoonlijke ego een centrale rol speelt, als je nog werkelijkheid toekent aan deze wereld, wat zich bijvoorbeeld uit in ambitie, begeerte, woede, trots of zelfs in je afzetten tegen, of een afkeer hebben van de materiële wereld, dan val je in een van de valkuilen en zul je, overeind krabbelend, opnieuw moeten beginnen. Want natuurlijk is er altijd een nieuwe kans.

Vallen is niet erg, als je maar weer opstaat.

Welnu, als je Dhyāna beoefent, zie je enerzijds scherp de leegheid, de vergankelijkheid en de illusie van het materiële bestaan, maar anderzijds neem je waar dat voor vele mensen die illusoire wereld een volstreekte werkelijkheid is. Dat besef roept een zo'n krachtig mededogen op, dat je het vaste besluit neemt te leven om de mensen de weg te wijzen naar de andere oever; mensen te inspireren de Pāramitā's te leven, zodat ze zich bevrijden van alle beperkingen. De eerste stap, zo citeerden we *De Stem van de Stilte*, is te leven om de mensheid ten zegen te zijn; maar feitelijk geldt dat voor elke stap die je doet op het Pad van het Mededogen.

Prajñā, intuïtieve kennis

Ten slotte is er nog Prajñā, de zevende Pāramitā, het hart van de bloem. Die hebben we echter als toetje bewaard voor de laatste lezing. En u weet: het dessert is altijd het lekkerste van de maaltijd! Ik zal deze nu alleen noemen, in de laatste lezing wordt die verder toegelicht.

Prajñā is het intuïtief kennen van de structuur van het Universum – de Juwelen van Wijsheid – en het leven van de mentale houding die daarmee correspondeert — de Pāramitā's.

Je ziet nu wellicht hoe die Pāramitā's en de Juwelen van Wijsheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en elkaar versterken. Door het bestuderen van de Juwelen kan je tot een bepaald inzicht komen hoe de Natuur en het Leven in elkaar zitten, maar als je met die kennis niets doet is ze nutteloos. Pas als je de ethische consequenties uit die kennis trekt en ernaar leeft, begrijp je ze echt.

Zo is het met alles. Je kunt de theorie van de natuurkunde bestuderen, maar pas als je ermee werkt – bijvoorbeeld als je als elektromonteur rekening houdt met de wet van Ohm – dan maak je die kennis ten nutte.

De ethische consequenties uit de Juwelen worden beschreven in zeven mentale grondhoudingen. Door deze te kennen kun je, door volhardend te oefenen, een karaktertransformatie realiseren. Er is een samenhang tussen de Juwelen en Pāramitā's. Dankzij de zeven mentale grondhoudingen begrijp je de Juwelen beter. Als je nog niet beseft dat er geen verschil is tussen de Pāramitā's en de Juwelen, dan heb je nog niet het stadium van Prajñā bereikt.

Referentie

1. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*, derde fragment. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1992, blz. 163.

Aankondiging Symposium 2022

Voor het TSPL Symposium van 2022 zullen we voortborduren op de thema's van 2020 en 2021, waar respectievelijk de drie Grondstellingen van *De Geheime Leer*, en de zeven Juwelen van Wijsheid en de zeven Pāramitā's centraal stonden. De titel van het Symposium van 2022 is:

Onafhankelijk zoeken naar waarheid

*Vind je weg in een wereld van 'fake' en 'illusie'
Ontdek wie je bent, wees wie je bent*

Het verslag van het Symposium van 2020 is op onze website te vinden (*Lucifer* nummer 5, 27 november 2020).

De lezingen van het Symposium van dit jaar en vorig jaar staan ook op ons YouTube-kanaal.

- Symposium 2021: <https://blavatskyhouse.org/nl/symposium/archief/symposium-2021/>
- Symposium 2020: <https://blavatskyhouse.org/nl/symposium/archief/symposium-2020/>
- Overzicht van alle symposia: <https://blavatskyhouse.org/nl/symposium/archief/>
- Overzicht van alle symposia die we op YouTube hebben staan: https://www.youtube.com/channel/UC_aZbnwNpsgBaMG5DyMMfvA/playlists?view=50&sort=dd&shelf_id=5

Bij de voorbereidingen van de TSPL Symposia is vooral gebruikgemaakt van de volgende werken:

H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*

Dit boekje bevat door H.P. Blavatsky vertaalde en van aantekeningen voorziene fragmenten van 'Het Boek der Gulden Voorschriften'.

Dit is een boek voor het dagelijks gebruik van de Lanoos, ofwel leerlingen op het Pad van spirituele groei.

In fragment 3 worden op zeer inspirerende wijze de Pāramitā's uitgebreid besproken.

G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*

Dit boek is een letterlijk verslag van lezingen die G. de Purucker in de jaren 1924-1927 hield voor leden van de Esoterische Sectie. De lezingen zijn in 1932 voor iedereen in druk verschenen. In de *Grondslagen* verklaart De Purucker alle essentiële leringen die in *De Geheime Leer* aan bod komen. In dit werk worden voor het eerst in de westerse wereld de zeven Juwelen van Wijsheid in een vaste volgorde gegeven. Elk van die Juwelen is terug te vinden in het werk van Blavatsky en in andere filosofische en religieuze geschriften uit de oudheid, maar niet in deze vaste volgorde.

G. de Purucker, *Esoterische Instructies deel 1*

Dit eerste deel van de twaalf delen voor leerlingen van de Esoterische Sectie gaat diep in op de ethische aspecten van chelaschap (leerling zijn op het Pad van spirituele groei). De Pāramitā's worden er uitgebreid besproken en verklaard.

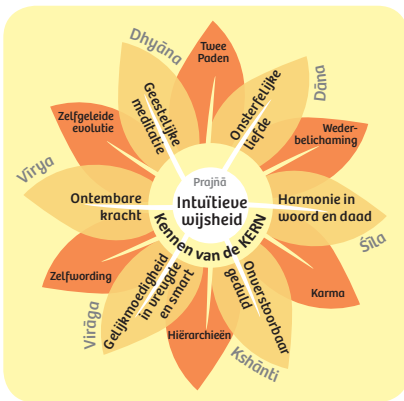
Lucifer nummer 5, 27 november 2020 'De Geheime Leer – De Theorie van Alles'.

Dit is het integrale verslag van het Symposium van de TSPL, Nederlandse Afdeling van 2020, waarin de drie Grondstellingen van *De Geheime Leer* besproken worden en waarin wordt stilgestaan bij de implicaties als je deze Grondstellingen toepast.

Deze publicaties zijn te bestellen op de website blavatskyhouse.org. De oorspronkelijke Engelse boeken en de Engelse *Lucifer* zijn gratis te downloaden van de website: www.blavatskyhouse.org.

Wees de mentaliteit van de toekomst!

Na de lezingen ‘Wat is wijsheid’ en ‘Karaktertransformatie in zeven stappen’ en onze gesprekken daarover in de workshops komen we tot de volgende stap, die ik subtiel zou willen noemen. Barend Voorham stelde in zijn lezing dat we ons best zouden moeten doen om die andere oever te bereiken. Ik heb wat ideeën daarover die ik graag aan u voor wil leggen. Probeer u de fijne nuance van het geheel te proeven als u de gedachten, die we vandaag aan u voorhouden, de komende tijd laat bezinken.

In het hart van onze voorstelling van de Juwelen van Wijsheid en de Pāramitā's vinden we intuïtieve wijsheid en het Kennen van de KERN. Nu klinkt intuïtieve wijsheid een beetje als wijsheid die we ingeblazen krijgen, maar ik wil uitleggen dat het toch om heel iets anders gaat.

Net zoals we de Juwelen kunnen zien als technisch heel interessante wetmatigheden, kunnen we de Pāramitā's ook opvatten als gedragsregels, als ‘zo zou ik moeten zijn’. Maar dan missen we de essentie van wat we met de kennis kunnen doen.

Gedragsregels kunnen we volgen, zoals verkeersregels waarvan we weten dat het wel verstandig is om ons daaraan te houden. De vraag blijft dan of we ook de innerlijke overtuiging hebben om dat te doen. Maar Pāramitā's zijn leefregels: we kunnen in feite die deugden *zijn*. En dat is precies waar deze lezing over gaat: het *zijn* van.

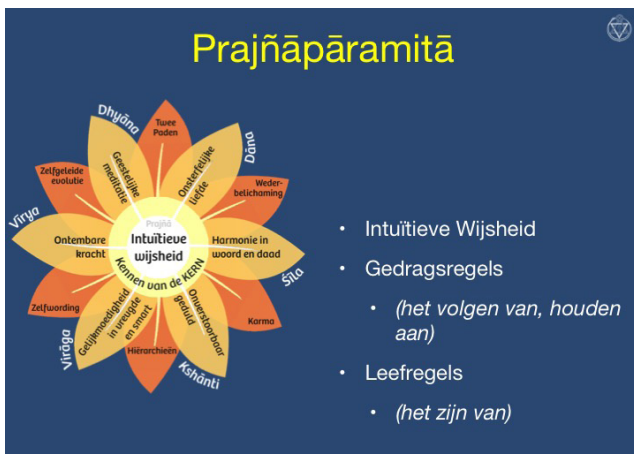
Als eerste aansluiting bij die intuïtieve wijsheid herkennen we van

uit de Theosofie ons geweten. Ons geweten is een klein stukje van de wijsheid die we in vorige incarnaties hebben opgebouwd. Het is een inzicht dat we vooral ervaren op momenten van ethische dilemma's: ‘kan ik eigenlijk wel doen wat ik nu van plan ben?’ Als we die invloedssfeer, *die* kracht van ons geweten een rol laten spelen, zetten we ons denken open voor de intuïtieve wijsheid van hogere bewustzijnsniveaus dan het bewustzijnsniveau waarin we ons gemiddeld bevinden. Dan boren we het vermogen aan om dingen te ontdekken, problemen op te lossen — niet op basis van het 2x2=4-denken, maar van *innerlijk* weten.

Met zo'n mentale houding zullen we ons ook sneller verdiepen in de wetmatigheden in de natuur — de zeven Juwelen — en ons afvragen hoe we ons gedrag zouden moeten aanpassen om daar goed mee om te gaan. Het gaat dus om de samenhang tussen de Juwelen van Wijsheid en de Pāramitā's. Hoe gaan we dit combineren?

Kerngedachten

- » Leefregels zijn, in tegenstelling tot gedragsregels, gebaseerd op inzicht.
- » Het leven van Prajñā — intuïtieve wijsheid — creëert een weldadige sfeer.
- » Elk mens trekt net als een magneet gedachten en mensen aan of stoot ze af.
- » (Zelf)educatie: het naar buiten leiden van onze innerlijke vermogens.

De symboliek van de andere oever

Om die vraag te beantwoorden kijken we eerst even naar een heel subtiel onderscheid dat het Sanskrit maakt. Sanskrit is zeer gedetailleerd in het gebruik van streepjes en dergelijke, waardoor de betekenis van een woord een belangrijke wending kan nemen. Zo ook met het woord Pāramitā. Met een streepje op de laatste a betekent het *die* transcendente deugd of karaktereigenschap die nodig is om de andere oever te *bereiken*. Zonder dat streepje betekent Pāramita *gegaan*: je bent overgestoken, het is voltooid, je staat op de andere oever.

Nu is het bijzonder interessant om ons te oefenen in het denken *vanuit* de andere oever. Dan benaderen we ons doel niet meer met de mentale houding van ‘ik ga het proberen’. Op zich is dat misschien ‘een loffelijk streven’, maar de beste benadering is gewoon handelen. Geen twijfels, maar overtuiging.

Een eenvoudig voorbeeld: we kunnen de theorie van het zwemmen bestuderen en kijken welke bewegingen we moeten maken, maar om het te leren zullen we uiteindelijk het water in moeten. Waarna we moeten zorgen dat we ook blijven drijven.

Zo gaat het in feite met het leven zelf. Wijs zijn kunnen we op elk moment — ik zeg daarbij nadrukkelijk: vanaf het menselijk niveau. Want de mens is in het stadium dat hij *zelf*bewustzijn aan het ontwikkelen is en kan kiezen om vanuit zijn hogere karakteristieken te denken en te werken. Het is niet zo dat iedereen nu ineens perfecte wijsheid kan ontwikkelen. Maar we kunnen op ons menselijk niveau wel iets van die wijsheid tot uitdrukking brengen.

Met de gedachte ‘ik ga proberen wijs te zijn’, zijn we er nog niet. Pas met het besluit ‘ik pas het nu gelijk toe’ zullen we iets bereiken. Dit is een heel belangrijke gedachte om vast te houden. Het gaat om het *zijn* en niet *het streven naar*. Bedenk dat goede voornemens geen vooruitgang brengen. U kunt zichzelf beloven om morgen iets te gaan doen en het kan altijd ‘morgen’ blijven. Stoppen met roken is een goed voornemen, maar je zal het een keer moeten doen. Daar gaat het om.

Zoals Barend Voorham in zijn lezing liet zien: ‘het zien van die andere oever en daar naartoe willen’ is prima, maar op een gegeven moment moeten we gewoon toe-passen wat we hebben opgebouwd.

Zo is het ook met de mentaliteit van de toekomst. Dat is niet alleen een kwestie van individuele ontwikkeling, maar vooral wat we samen met al onze eigenschappen aan denksferen tot leven wekken. Wij maken met z’n allen de mentaliteit van de toekomst.

Verheven gewoontepatronen

Er is ons verteld – en dat is best een diepzinnige gedachte in de Theosofie – dat de zeven Juwelen van Wijsheid de gewoontepatronen zijn van hogere bewustzijn. Daar staan we volledig achter, het vloeit ook regelrecht voort uit de drie Grondstellingen van *De Geheime Leer*. Het vereist wellicht wel een stukje buddhische gymnastiek om voor onszelf die stappen te volgen, want het is het bewustzijn, het leven dat bepaalt.

Dus die zeven Juwelen van Wijsheid zijn de gewoontepatronen van hogere bewustzijn waar wij een onderdeel van zijn, waarbinnen wij leven in een hiërarchische structuur. De top van die hiërarchie legt de structuur voor de onderliggende gebieden. Zo doen wij dat ook op onze beurt. Onze gewoontepatronen vormen de wetten voor de cellen in ons lichaam — en dat die patronen niet altijd goed zijn, blijkt wel uit het feit dat we bij tijd en wijle ziek worden. Binnen onze individuele hiërarchie moet het evenwicht dan weer worden hersteld.

Wat betekent dit voor ons? Om dat verder uit te leggen, neem ik de magneet als voorbeeld. Een aantal aspecten

Wetten zijn gewoontepatronen van de hogere bewustzijn

Op basis de drie Grondstellingen:

- Alles is leven / bewustzijn
- Er is leven binnen leven, in hiërarchische structuur
- De top van de hiërarchie legt de structuur voor de onderliggende
- Zo doen wij dit op onze beurt

daarvan laat zich goed met ons vergelijken.

Een magneet is iets dynamisch: er is altijd sprake van aantrekken of afstoten. Zodra je een magneet in de buurt brengt van ijersorten is er aantrekking, maar bij twee magneten is er afstoting als de polariteit niet olijnt.

Meerdere magneten bij elkaar leveren dan ook een gezamenlijk resultaat op van meewerken als ze in de goede richting liggen en van tegenwerken als ze verkeerd om liggen. Dat resultaat is een algebraïsche som van plussen en minnen.

Zo werkt het ook bij bewustzijn. Alle bewustzijn werken in feite als magneten, we hebben altijd invloed op elkaar. Wij kunnen dus nooit ergens komen zonder invloed op elkaar uit te oefenen. Waar we ook komen, wat we ook doen, er gaat altijd invloed van ons uit. Soms zijn die effecten natuurlijk verwaarloosbaar klein, maar in principe is er altijd een invloed. Het is een dynamisch proces in een glijdende schaal van aantrekking tot afstoting. Zo is ons karakter goed te vergelijken met de kleur, de kracht en de vorm van de magneet. Wij stoten andere wezens af en wij trekken andere wezens aan overeenkomstig ons karakter. Het werkt heel subtiel: als we ergens binnenlopen straalt ons karakter iets uit dat hoe dan ook effect heeft.

Alles is educatie

Als we dit beeld naast de Juwelen van Wijsheid en de Pāramitā's plaatsen, kunnen we heel duidelijk zien dat hier veel consequenties aan vastzitten. Binnen de theosofische gelederen is er soms wel discussie over *nature versus nurture*, oftewel: de natuur, het aangeborene versus wat we educatief en opvoedkundig oefenen en ontwikkelen. Maar ik wil duidelijk stellen dat *nature* in feite *nurture* is uit voorgaande incarnaties. Wat we *toen* hebben geleerd is ons karakter geworden. Niets is 'nu eenmaal zo', alles kan

veranderen. Daarom bestaat vanuit de Theosofie bezien het vraagstuk *nature* niet. Het is in feite altijd *nurture*: alles is educatie; de vaardigheden worden van binnen naar buiten geleid.

Volgens de eerste Grondstelling van *De Geheime Leer* dragen we alle eigenschappen latent in ons en leren we deze oneindige vermogens langzaam maar zeker steeds beter tot uitdrukking te brengen. En dat laat zien hoe uiterst belangrijk educatie is. Wat leren wij in het leven, van wie leren wij, wat leren wij andere mensen?

Mentale ontwikkeling

Katherine Tingley, de derde Leidsvrouw van de TSPL, schreef in 1927 *The Travail of the Soul*.⁽¹⁾ Een fantastisch boek, maar ik zeg dit met een waarschuwing: het is wel typisch geschreven in de jaren twintig van de vorige eeuw. De voorbeelden van het gezinsleven, relaties en de positie van vrouwen zijn conservatief voor onze tijd en zullen feministen, zachtjes gezegd, niet blij maken. Maar als we daardoorheen kijken, beschrijft ze – zonder technisch-theosofische termen te gebruiken – heel treffend en precies wat we vanochtend in de lezingen hebben gehoord. Zo geeft ze een prachtig beeld van een situatie waarin twee jonge mensen van een jaar of zestien elkaar ontmoeten, elkaar leren kennen, hun relatie verdiepen en uiteindelijk een gezin stichten. Waar het in dit voorbeeld om gaat is dat er een sfeer wordt opgebouwd. Die is bepalend voor *wat* deze mensen aantrekken. Of ze dat nu bewust willen of niet, *die invloed is er. Dit proces van aantrekkingskracht opbouwen geldt niet alleen voor jonge mensen die er de tijd voor nemen om een gezamenlijke sfeer op te bouwen, maar ook voor een spontane relatie, waar gezamenlijke karakteristieken bijeenkomen en dienoverkomstig een aantrekkingskracht uitoefenen.*

Nu is het leuke, dat in 2018 een boek verscheen met de titel *De eerste 1000 dagen*, dat een perfecte bevestiging geeft van wat Tingley schreef. Met de kanttekening dat het veel over fysieke consequenties gaat, maar er is ook aandacht voor mentale invloeden. Het boek borduurt voort op een onderzoek van een oud archief uit het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis in Amsterdam, met gegevens over kinderen die geboren werden in de jaren 1944-45, in 2010 beschreven in *Baby's van de Hongerwinter*.⁽²⁾ Die mensen zijn weer benaderd en men heeft hun levensgeschiedenis kunnen analyseren. Dat leverde bijzondere conclusies op die naadloos aansluiten bij het theosofische beeld dat Tingley een kleine eeuw geleden naar voren bracht. Hoe de sferen in een bepaald milieu, de mentale ontwikkeling

van mensen tot aantrekkings- en afstotingskrachten leiden die we kunnen vergelijken met de werking van magneten. En die conclusies gingen ver. Eén van de vragen was bijvoorbeeld: “Wanneer beginnen die eerste duizend dagen?” De onderzoeker gaf voorzichtig als antwoord: “Eigenlijk al voor de conceptie.” Met andere woorden: de sfeer van de ouders is een belangrijke factor. Dit is *precies* wat Katherine Tingley ook beschrijft.

Mentale training

Met het voorbeeld van de magneet voor ogen is het duidelijk dat we aantrekken op basis van ‘wat we zijn’ en niet op basis van ‘wat we zouden willen zijn’. Durven we vervolgens in de spiegel te kijken om een profiel van onszelf te maken, dan zullen we beseffen dat we overeenkomstig dat profiel relaties aangaan. Net als magneten bij elkaar geeft dit als gezamenlijk resultaat de karakteristieken die we zo naar ons toetrekken en afstoten. Aantrekking en afstoting, gekleurd door onze mentale instelling. Als we dit even tot ons door laten dringen zien we hoe vergaand de consequenties hiervan zijn.

Nu is onze mentale instelling uiteraard te veranderen. Volgens de Theosofie is alles te trainen en te leren. En mentale training is werkelijk een van de meest belangrijke aspecten van ons leven.

We stelden hiervoor al dat alles educatie is. Onze vaardigheden worden van binnen naar buiten geleid. Nu is educatie in feite een ander woord voor spirituele groei. Het gaat niet over fysieke aangelegenheden maar over mentale training. En dat proces begint bij de geboorte. Hier zien we ook gelijk het enorme belang van kwesties als: van wie krijgen we educatie, naar wat voor school gaan we, welk type leraar staat er voor de klas?

Wijst zo’n leraar ons de weg naar een betere positie in de samenleving of leert hij ons de betere kwaliteiten in onszelf te ontwikkelen? Weet hij ons te stimuleren door niet te straffen maar ons te laten zien wat er in ons zit en hoe we dat naar buiten kunnen brengen? Niets is belangrijker in dat proces van mentale training. Kortom, de grote uitdaging van educatie ligt in de leeftijd van nul tot 21 jaar. Wat is de sfeer van de ouders, wat voor schoolsysteem kiezen zij voor hun kinderen, wat is de sfeer van de school?

Zelf-educatie

Toen aan Socrates werd gevraagd wat een goede opvoeding is en waarom we dat niet zelf kunnen doen, was zijn antwoord heel eenvoudig: als je een jong paard hebt dat je wilt gebruiken om op te rijden en je hebt dat nog

nooit eerder gedaan, ga je het dier dan zelf trainen of ga je naar een goede paardentrainer toe? Het antwoord was natuurlijk een goede paardentrainer. Oftewel: educatie blijft uiterst belangrijk.

Tot zover ‘de hulp van buiten’. Laten we er even van uitgaan dat die perfect is geweest. Dan is dat opvoedingsproces met een jaar of 21 min of meer voltooid. Uiteraard kunnen we nog een heel leven lang blijven putten uit allerlei interessante bronnen — Theosofie bijvoorbeeld. Onze cursussen Anders Denken en Levenswijsheid zijn wat dit betreft ook goede voorbeelden van volwassenen-educatie. Maar vanaf ons 21e levensjaar komen we voor de uitdaging te staan van zelf-educatie. En dan wordt het vaak moeilijk, ook al hebben mensen duidelijk een goede training gehad door bijvoorbeeld montessori-onderwijs te volgen of de klassieke Rāja-Yoga-school zoals die ten tijde van Katherine Tingley in Point Loma, Californië bestond. Waar ontstaan dan de problemen? Zodra we zelfstandig zijn, zal de samenleving een bepaalde invloed op ons uitoefenen die niet overeen hoeft te komen met het ideaal dat we tijdens de educatie in onze jeugd hebben meegekregen. Daar zit de uitdaging in. Veel mensen zullen, ook als ze theosofisch gezien een goede educatie hebben gehad, zich laten beïnvloeden door maatschappelijke invloedssferen en zo, langzaam een ander karakter ontwikkelen.

Werken aan het zijn

Als we, met het voorbeeld van de magneet in gedachten, de consequenties overzien van de relaties die we aangaan en de interacties die we met elkaar hebben, zien we ook hoe belangrijk het is om te denken vanuit die andere oever. Niet proberen te zijn, maar in overtuiging *zijn*.

Daar gaat het om. We kunnen alle werken van H.P. Blavatsky en G. de Purucker van voor naar achter bestuderen, maar zolang we niet werken aan het *zijn*, boeken we geen vooruitgang. Wij moeten de dynamische magneet die we zijn, trainen en zo ons karakter vormen door te werken aan het *zijn*.

Dat is niet eenvoudig. We weten allemaal dat veranderingen in de samenleving heel langzaam gaan terwijl we ook weten dat het zoveel beter kan. De traagheid van mensen om hun karakter aan te passen zodat er een andere denksfeer en een andere structuur in de samenleving kan ontstaan, veroorzaakt heel langdurige en vaak moeizame processen. Maar dingen zullen nooit veranderen als we nooit daarmee beginnen.

Als wij, met een paar honderd mensen tijdens dit symposium, allemaal iets van dat werk actief in onszelf oppak-

ken, dan zal er in de samenleving al een verandering in de denksfeer ontstaan. Het is de wilskracht om te denken vanuit de andere oever.

Het maakt niet uit als we dit beeld nog maar heel beperkt kunnen invullen. Het gaat erom dat we het gaan doen. We zijn zeker niet perfect, maar dat geeft niet. We leren gaandeweg, waarbij het goed is om te bedenken dat we met de verbindingen die we met elkaar hebben, ons innerlijk groeiproces ook in de samenleving inbrengen.

Zo zien we dat ideeën uitwerken een gezamenlijk proces wordt. Dat is niet slechts een kwestie van een aantal dingen bij elkaar brengen: het begint met de denksfeer die we met elkaar opbouwen.

Die sfeer is in de 'embryonale' fase bepalend voor een idee. Het kan gaan over het opzetten van een bedrijf, het stichten van een gezin of het oprichten van een voetbalvereniging, maar het idee groeit in de sfeer die je met elkaar opbouwt. En daarna, als het vorm heeft gekregen, volgt de uitdaging om de oorspronkelijke sfeer, het ideaalbeeld, vast te houden.

Geen haat, wel *onsterfelijke* liefde

De verantwoordelijkheid van de opvoeder markeert de fase van opvoeding en educatie tot volwassenheid. Daarna functioneren we zelfstandig in dat proces van interactie. Een groots proces, waarin we in gedachten moeten houden dat liefde en haat bindende krachten zijn.

Als we iets niet meer willen, moeten we het niet liefhebben maar vooral ook niet haten. Haat brengt geen enkele vooruitgang in de samenleving. Haat bindt net als liefde maar leeft voort in de negatieve spiraal: als we vinden dat iemand die iets verkeerd heeft gedaan moet lijden, zijn we bezig om, volgens de wet van oorzaak en gevolg, de cyclischeit van lijden in de wereld in stand te houden. We moeten komen tot een constructieve manier van samenwerken. En dan zien we gelijk het belang van de Pāramitā's, met bijvoorbeeld Dāna, onsterfelijke liefde, en Kṣhānti, het onverstoortbaar geduld dat we dan nodig hebben.

Ons karakter is veranderbaar, te trainen om de Pāramitā's in de praktijk van het leven te verwezenlijken. Die mentale ontwikkeling is in feite het belangrijkste wat we in ons leven kunnen doormaken. Het is niet belangrijk waar we ons bevinden op de economische ladder in het systeem, het gaat erom dat we doen binnen de hiërarchie van mentale ontwikkeling in de samenleving. Zijn we een inspirator voor onze medemensen of eigenlijk niet? We kunnen met de kennis van de Juwelen van Wijsheid bouwen aan een betere samenleving. Als we die wetten

Ons karakter = totaalsom van de gewoontepatronen uit voorgaande levens

- Ons karakter is veranderbaar
- Door mentale training in de praktijk van het leven
- Mentale ontwikkeling en training het belangrijkste
- Werk mee vanuit de juiste mentale instelling met de Wetten, gebruik ze, maar niet alleen voor jezelf
- werk met de Natuur mee en ze zal je dienen

gebruiken, werken we met de natuur mee, hebben we de stroom mee. Zoals H.P. Blavatsky het perfect verwoordt:

Help de Natuur en werk met haar mee; en de Natuur zal u als een van haar scheppers beschouwen en zich voor u buigen.⁽³⁾

Dit brengt ons tot een retorische vraag aan onszelf: *Welke bijdrage leveren wij aan de samenleving?* We hebben willen duidelijk maken dat wij dat *zelf* zijn, dat wij een levende bijdrage *zijn* in de samenleving. Zelfs als we tot de conclusie komen dat we gewoon in onze stoel zitten en verder niets doen — zelfs dan leveren we een bijdrage aan de maatschappij. Wellicht niet de meest stimulerende, maar we dragen wel bij aan een bepaalde houding. We dragen *altijd* bij aan de kleur van onze samenleving. Wij bepalen *nu* de mentaliteit van de toekomst.

Referenties

1. Katherine Tingley, *The Travail of the Soul*. The Aryan Theosophical Press, Point Loma 1927. Gratis te downloaden op www.blavatskyhouse.org.
2. Tessa Roseboom, *De eerste 1000 dagen*, De Tijdstroom 2018. En: *Baby's van de Hongerwinter* (met Ronald van de Krol), Atlas-Contact 2010.
3. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1992, blz. 61.

Vormgeven aan de toekomst: slechts *hoop* en *vast vertrouwen*?

De mens is deel van het Grenzenloze, ja, hij is het Grenzenloze zelf. Hij heeft de innerlijke mogelijkheden van het hele AL in zich, en is momenteel een Buddha in embryonale toestand. Precies zoals een embryo zich ontwikkelt, is ook de mens in staat om zichzelf te ontwikkelen, om tot hogere visies en inzichten over het leven te komen, om van perspectief te veranderen, zijn leven in eigen hand te nemen en er verantwoordelijkheid voor te dragen. Wij kunnen licht ontvangen wanneer wij leren zien en horen, en wij kunnen licht brengen aan anderen: wij kunnen hen inspireren en hun hoop veranderen in vast vertrouwen.

Verandering van perspectief is noodzakelijk

Waarom hebben we de titel *Zet hoop* om in *vast vertrouwen* gekozen? Wij leven in een tijd van voortdurende verandering, van ingrijpende veranderingen in technologieën en mogelijkheden. De enorme stromen van informatie kunnen nauwelijks worden verwerkt en het is moeilijk te herkennen welke informatie juist en welke verzonnen is. We moeten doorlopend beslissingen nemen, we worden voortdurend gedwongen te kiezen om óf dit óf dat te doen. Daar-

door groeit in ons de angst om niet bij te kunnen blijven, om achter te blijven, om te zinken. Deze angst en onze focus op het vervullen van onze verlangens voedt weer egoïsme ('dan krijg ik gewoon wat me toekomt'). We nemen zelden de tijd om onze innerlijke stilte te zoeken, om gewoon onze geest even tot rust te brengen. In crisissituaties, waar wij allemaal nu en dan voor komen te staan, hebben velen geen enkel houvast. Zij hebben geen steun meer aan de godsdienst, zij hebben geen levensfilosofie die hun de zin van het leven laat zien en een visie op het grote geheel biedt. De mensen worden steeds moedelozer. Het aantal psychische ziekten groeit en men ziet steeds vaker een zekere levensmoedigheid.

Wat we nodig hebben is een sterke en overtuigende levensvisie. Stelt u zich voor dat u de universele wetten, die al het leven regeren, zou kennen. U zou weten wat de plaats van de mens in het universum is, wat zijn taak is. U zou weten welke nieuwe en tegelijkertijd bekende sferen wij na onze dood bezoeken om op krachten te komen en dan, gesterkt, onze taak als mens op deze aarde weer te vervullen. U zou weten hoe u uw karakter kunt veredelen en zo uzelf en alle andere levende wezens kunt helpen en

Kerngedachten

- » Wij staan op de materialistische oever van zintuiglijke waarnemingen en dualiteit.
- » Wij bereiken de zuivere waarheid aan de andere oever door de Wetten van het Leven te bestuderen en door de deugden te leven en te zijn.
- » Hierdoor ontwikkelen wij meer en meer een sterke en overtuigende visie op het leven.

dienen. U zou weten dat dit dienen grote voldoening, zin en vreugde geeft.

Relatieve waarheid

Zet *hoop* om in *vast vertrouwen*. Beide termen verwijzen naar een verwachting die we hebben van de toekomst. *Hoop* is gebaseerd op vrees, het is aarzelend en houdt een mogelijke twijfel in; terwijl daarentegen *vast vertrouwen* inhoudt dat men positief vertrouwt dat iets zal gebeuren. ‘Ik hoop dat het goed zal gaan.’ – ‘Ik heb het vaste vertrouwen dat het goed zal gaan.’ Het vaste vertrouwen is sterker. Waarop is deze hoop en dit vaste vertrouwen gebaseerd? Op datgene wat wij als waarheid zien.

En wat wij als waarheid zien,

- a. dat vertellen ons onze zintuiglijke waarnemingen;
- b. dat vertellen ons onze ervaringen;
- c. dat vertellen ons onze ouders en opvoeders;
- d. dat vertellen ons de wetenschappers;
- e. dat vertellen ons de religies.

a. Het menselijk denken is extreem gefixeerd op zintuiglijke waarneming: ‘Wat ik zie is waar’, ‘Ik zag het met mijn eigen ogen’ wordt vaak gezegd als we de waarheid van een uitspraak willen benadrukken. Maar ieder van ons heeft weleens meegemaakt dat er van dezelfde gebeurtenis tegenstrijdige beschrijvingen werden gegeven.

b. Onze eigen ervaringen weerspiegelen slechts een fractie van de mogelijkheden. De ene mens heeft twee keer een slechte ervaring gehad met mensen te vertrouwen. De waarheid voor hem is, dat je mensen beter niet kan vertrouwen. De andere mens vertrouwt en ervaart dat anderen hem ook vertrouwen. Wat is de waarheid?

c. Datgene waarvan onze ouders en opvoeders of zelfs onze gemeenschap (dorp, stad, natie) ons op een bepaald moment zeiden dat het ‘waar’ was, werd na verloop van tijd herhaaldelijk veranderd en vervangen door nieuwe ‘waarheden’.

d. Wetenschappers hebben vele verschijnselen verklaard en gewoonlijk worden er hypothesen opgesteld wanneer men de bevindingen niet kan bewijzen. Ook hiervan weten we, hoe vaak deze hypothesen verworpen zijn omdat men tot nieuwe inzichten was gekomen.

e. In religies gaat men vaak uit van geloof en hoop: ‘dat moet je gewoon geloven’ – of het nu te begrijpen is of niet.

Deze opvattingen van ‘waarheid’ of ‘werkelijkheid’ hebben alle twijfel in zich, omdat ze niet stabiel zijn. Wat vandaag geldt, wordt morgen weer aan de kant geschoven.

Deze waarheden zijn óf niet begrijpelijk voor ons hart en denken óf ermee in tegenspraak. Of er zijn verschijnselen die we (nog) niet kunnen verklaren, en dan hanteren we graag het begrip ‘raadsels’.

Veel waarheden zijn daarom niet betrouwbaar. Wij noemen ze daarom relatieve of onvolmaakte waarheid.

Maar hoe komt het dat we alleen deze onvolmaakte waarheid zien? Wij mensen leven in de dualiteit, dat wil zeggen, dat alle waarnemingen die wij kunnen doen, altijd bestaan uit twee tegengestelde polen: licht en donker; hoog en laag; nat en droog; ruw en glad. Maar ook liefhebbend en kwaadaardig; zorgzaam en verwaarlozend; egoïstisch en onzelfzuchtig, enzovoort.

We kunnen de wereld om ons heen uitleggen vanuit deze dualiteit: buurman A gaf me een vriendelijk knikje en buurman B fronste zijn wenkbrauwen toen ik het huis verliet. En dan *interpreteren* wij: buurman A is aardig en de ander is onvriendelijk. In zekere zin heeft deze dualiteit de mens ook geholpen te overleven: de sabeltandtijger is gevaarlijk, dus we kunnen maar beter weggrennen; de mammoet is groot maar traag. Daar kunnen we op jagen. En nu komt het grote MAAR: maar dualiteit is niet de absolute waarheid! Want wat wij *waarnemen* is niet noodzakelijk wat **IS**. Neemt u soms fysiek de draaiende beweging van de aarde waar? Maakt de snelheid waarmee we ronddraaien u misselijk? Dat is toch ongeveer 1.000 km per uur (ongeveer 1.670 km per uur op de evenaar). En niet te vergeten, de aarde draait ook nog met ongeveer 107.000 km per uur om de zon. Merken we dit? Nee. Toch draaien we met deze waanzinnige snelheid om onze eigen as en om de zon. Dat is de waarheid!

Volmaakte waarheid

Wanneer wij het over volmaakte waarheid hebben, bedoelen wij de waarheid over de universele levenswetten. Deze wetten zijn universeel omdat ze vandaag op alles en iedereen van toepassing zijn, in het verleden van toepassing waren en in de toekomst van toepassing zullen zijn. We kunnen ook absolute waarheid zeggen. Wat zijn levenswetten? Ze beantwoorden vragen als:

- Waar komen we vandaan, waar gaan we heen?
- Wat is de plaats van de mens in het universum?
- Waarom gebeurt er wat er gebeurt?
- Wat is de zin van het leven?
- Wat is mijn taak op aarde?
- Et cetera.

De levenswetten zijn consistent en van toepassing op al wat **IS**. Ze worden niet ‘aan de kant geschoven’. Zelfs niet

door nieuwe wetenschappelijke ontdekkingen. Antwoorden op bovenstaande vragen moeten onze drie innerlijke antennes bevredigen: ons breinverstand (intellect), ons hart en onze intuïtie. Als alle drie deze antennes de wetten kunnen aanvaarden, dan zijn we de waarheid weer een stap dichterbij genaderd.

We hebben dus twee ‘oeveren’. De oever waarop we staan en de oever waarnaar we kunnen kijken. Met ons hart, ons innerlijk oog.

De waarheid die de Theosofia brengt

De Theosofia – de goddelijke wijsheid – probeert ons een stapje dichterbij de universele waarheid te brengen. Ze verklaart het leven, de universele wetten, de verbanden, de weg en het doel. De leringen van de Theosofia zijn enerzijds gericht op wetten, de structuur en de werking van de natuur; en anderzijds op onze karaktervorming, ons menselijk gedrag. Laten we eerst kijken naar het meer technische gedeelte, en dan naar de geesteshouding die we in ons moeten ontplooien.

De drie Grondstellingen

In drie proposities, hypothesen of grondstellingen beschrijft de Theosofia de grondslag van ons zijn:

1. Grenzenloosheid:

Alles wat zich manifesteert, heeft een oorsprong. Deze oorsprong is alomtegenwoordig, onveranderlijk en grenzenloos in ruimte en tijd.

2. Cyclischeit:

In deze Grenzenloosheid is er een cyclisch proces van verschijnen en verdwijnen van universa. Met universa wordt niet alleen ons heelal bedoeld, maar ook atomen, mensen en alles daarboven, daartussen en daaronder. Cyclische beweging is een fundamentele wet, waaraan alles wat zich manifesteert onderhevig is.

3. Zo boven, zo beneden / Eén leven:

Omdat alles wat cyclisch verschijnt en verdwijnt, geworteld is in het Grenzenloze, is alles *in essentie Eén*. Dit betekent dat al het leven in feite EEN is. Er kan niets zijn dat buiten het Grenzenloze is. Er wordt gesproken over de fundamentele *gelijkheid* van alle leven. Het leven *manifesteert zich slechts* in verschillende vormen en ontwikkelingsstadia van bewustzijn.

Wat bedoelen we met bewustzijn? Geest, kracht, energie die kan waarnemen, een eigen wil heeft (hoe zwak of

sterk dan ook) en met zijn omgeving in wisselwerking staat. Al deze verschillende klassen van bewustzijn, sterren, zonnen, mensen, dieren, atomen, brengen iets van de Grenzenloosheid tot uitdrukking.

De zeven universele wetten (zeven Juwelen)

Deze drie Grondbeginselen kunnen worden verfijnd tot zeven universele wetten van kennis en wijsheid. Deze zeven Juwelen of Mysteriesleutels zijn zeven verschillende facetten van de absolute Waarheid, datgene wat de mens maximaal aan waarheid kan ervaren. Want als wij uitgaan van Grenzenloosheid, dan is er voor geen enkel gemanifesteerd levend wezen een grens aan inzicht, kennis en wijsheid. We zullen nooit de absolute Waarheid kunnen kennen. Want alles is grenzenloos. Onze groeimogelijkheden zouden immers begrensd zijn, als wij op een gegeven moment alles zouden kunnen begrijpen en vatten. Deze zeven Juwelen leren ons de wetmatigheden van de processen in de kosmos. Ze beschrijven de gewoonten van de natuur en zijn op alles van toepassing, en zijn daarom universeel. De zeven universele Wetten moeten niet los van elkaar worden beschouwd, maar als één geheel. Wat zijn deze Wetten?

Juweel 1 – Wedergeboorte

De mens is een bewustzijn dat zich cyclisch hult in een lichaam, waarin we ervaring opdoen en leren. De dood is niets anders dan het afwerpen van dit lichaam. Ons menselijk bewustzijn (geest) rust dan uit en neemt de sublieme lessen, het goede, edele, onbaatzuchtige dat wij hebben gedacht en gedaan, in ons karakter op. Deze lessen vormen ons geweten. Hebt u er ooit over nagedacht wat het geweten is? De som van de ethische lessen die we in alle incarnaties hebben geleerd. Met dit karakter worden we herboren en herboren en herboren.

Juweel 2 – Karma

De natuur reageert op elk van onze krachtinspanningen (gedachten, woorden, daden) met een overeenkomstige, balans-herstellende tegenkracht.

Juweel 3 – Hiërarchieën

Het hele universum heeft een hiërarchische structuur. Alle niveaus, bewustzijnsklassen, zijn met elkaar verbonden, zodat alles invloed heeft op alles.

Juweel 4 – Zelfwording (Swabhāva)

Door onze gedachten, die leiden tot woorden en daden,

vormen wij gewoonten, en deze gewoonten vormen ons karakter. Daar onze vrije wil bepalend is hoe wij onze gedachten richten, zijn wij zelf de bouwer van ons karakter. Een tweede betekenis van zelfwording is de volgende: aangezien de mens zelf deel uitmaakt van een verhever, veel verder ontwikkeld wezen, heeft hij de mogelijkheid om het ontwikkelingsniveau van dat wezen te bereiken. Hij wordt wat hij in zekere zin zelf al is; hij heeft alleen nu nog niet zijn vermogen om te beseffen wat hij is, tot werkzaamheid gebracht.

Juweel 5 – Progressieve Evolutie

Er is alleen voorwaartse ontwikkeling. Wat we eenmaal ontwikkeld hebben, hebben we ontwikkeld. Geen mens wordt dus herboren als een regenworm of een mier.

Juweel 6 – De twee Paden

De tot nu toe genoemde Juwelen en het vermogen onze gedachten te richten leiden ons naar twee verschillende Paden van ontwikkeling:

1. het verwerven van kennis en wijsheid alleen voor onszelf, of
2. het verwerven van kennis en wijsheid om alle andere levende wezens te helpen en te dienen, zodat ook zij zich verder kunnen ontwikkelen.

Het tweede Pad is dat van Gautama de Buddha, het Pad dat ook door onze Theosophical Society - Point Loma wordt gevolgd.

Juweel 7 – Kennen van het Zelf (Ātma-Vidya)

Wij zijn in feite het Grenzenloze. Er is slechts één leven, waarvan wij allen vonken – uitdrukkingsvormen van de meest uiteenlopende soort en ontwikkelingsstadia – zijn. Wie het Pad van de ware chela (leerling) bewandelt om dichterbij de Waarheid, Wijsheid, te komen, zal uiteindelijk oog in oog met zijn eigen hoogste Zelf komen te staan en daarmee één worden. Hij ziet zichzelf niet langer als afgescheiden van alles, maar gaat op in het universele 'Wij'. Dit is alleen mogelijk als men Pad 2 kiest, want Pad 1 leidt naar een eenzame lagere bergtop, die iemand van zijn medemensen scheidt.

Wat betekenen deze zeven Juwelen nu voor ons?

- Wij zijn onsterfelijk, onvergankelijk, omdat wij het Grenzenloze zijn.
- Wij kunnen niet verdwalen, omdat we verbonden zijn met een grenzenloze hiërarchie van bewustzijnen, levende wezens.
- Wij hebben oneindige mogelijkheden tot ontwikkeling in ons.
- Al het leven is in zijn essentie Eén (zo boven, zo beneden).
- Met onze vrije wil en ons geweten kunnen wij besluiten om met de Natuur, met alles wat leeft, mee te werken. Dit is *geleefd* mededogen.

De ene en de andere oever

Relatieve / onvolmaakte waarheid Dualiteit

Hoop

Zintuiglijke waarneming

Onze wijze van denken

Volmaakte waarheid

Vast vertrouwen

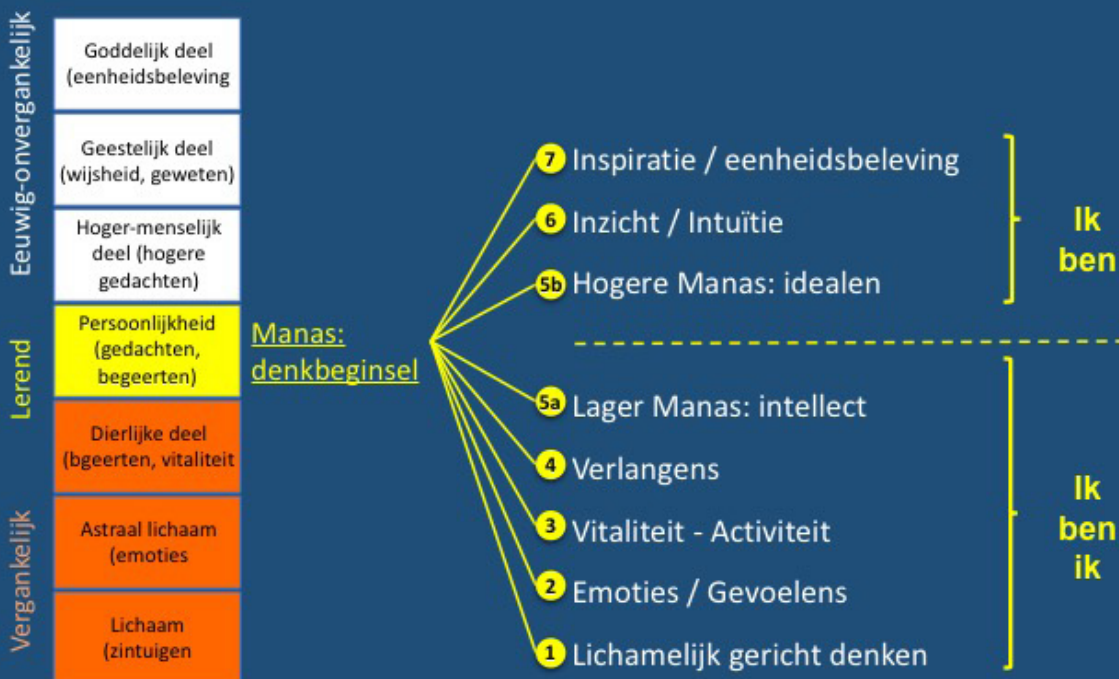
Universele levenswetten

3 Grondleringen

gedetailleerd in

7 universele Wetten
(Juwelen) van Wijsheid

De denkbeginselen van de mens

Dit beschrijft heel goed de sterke en overtuigende levensvisie waar ik zojuist over sprak. Door deze wetten te verinnerlijken, begrijpen wij het plan van de zin van het leven: de ontplooiing van al onze inherente vermogens voor het welzijn van allen. De zeven Juwelen beschrijven een levensfilosofie die ons steun geeft in moeilijke tijden, die ons steun geeft bij moeilijke beslissingen. Ze geven *ons vast vertrouwen*. Laten we deze universele wetten toevoegen aan onze oever van de volmaakte waarheid:

De zevenvoudige mens — de zeven beginselen van het denken

Zoals wij in onze lezingen voortdurend naar voren brengen, is de mens een zevenvoudig wezen. In feite is hij een denkbewustzijn. Hij kan dit denkbewustzijn ontwikkelen in een menselijk lichaam, ons verschaft door vele kleine levende wezens, doordat zij met elkaar samenwerken en het complexe menselijk lichaam vormen. Ons denkbewustzijn — de eigenlijke mens — is zelf ook weer deel van een verder ontwikkeld wezen, en dat is weer deel van een nog verder ontwikkeld wezen, enzovoort (Hiërarchieën!). Er is leven binnen leven, en alles ontwikkelt wat het overeenkomstig zijn bewustzijn moet ontwikkelen. In het geval van de mens is dit het denkbeginsel. Dit denkbeginsel is, zoals alle beginselen, zelf weer

zevenvoudig. Het in hierboven staande schema geel gemarkeerde beginsel van de mens stelt het denkbewustzijn voor, het lerende deel; de drie rode beginselen stellen ons lichaam voor; de drie witte beginselen ons Hoger Zelf. Al deze levende wezens werken met elkaar samen.

Onze menselijke levensgolf is bezig de rechts op het schema afgebeelde denkbeginselen te ontwikkelen en bevindt zich momenteel op niveau vier: verlangens. De negatieve uitingsvormen daarvan noemen we ook begeerten of hartstochten. Dit past precies bij het egoïsme dat ik in het begin van mijn lezing noemde.

Pas wanneer we alle denkaspecten vele tijdperken lang hebben ontwikkeld, zijn we een volmaakte mens geworden: een Bodhisattva. En dan gaan we verder met de ontwikkeling van ons hoger-menselijk deel (in het schema het eerste witte beginsel boven het gele). Voor wie al wat langer studeert: dit is het hogere Manas in combinatie met het lagere Buddhi — de hogere menselijke ziel, Bhūtātman. Als we op dat niveau alles ontwikkeld hebben wat er te ontwikkelen valt, zijn we een Buddha geworden.

Ontwikkelen betekent tot volmaaktheid brengen: volmaakt beheersen. Een kleine zelftest: hebt u in elke situatie uw emoties onder controle? Bent u iemand die nooit boos, gekwetst, bang, verdrietig is? Wie hier in alle eerlijkheid 'nee' op zegt, begrijpt dat er nog veel te perfectioneren

valt. Maar hoe kunnen we dit doen?

De zeven Pāramitā's (spirituele geesteshoudingen)

De Buddha leerde ooit dat onwetendheid de oorzaak is van lijden. Wie het lijden wil overwinnen, moet dichterbij de waarheid proberen te komen en kennis en wijsheid verwerven.

Eén manier om dat te doen is het bestuderen van de zeven Juwelen — universele wetten of bronnen van wijsheid. De oude leringen geven ons nog meer gereedschap: er worden ons zeven Pāramitā's gegeven, transcendent, verheven deugden of karakterkwaliteiten die we kunnen cultiveren en beoefenen, en waarmee we de waarheid en wijsheid dichterbij kunnen naderen.

Het woord Pāramitā komt uit het Sanskrit: *pāram* betekent 'voorbij' of 'andere oever' en *Ita* betekent 'gaan' of 'gegaan zijn'. Pāramitā betekent dus 'naar de andere oever gaan' of 'volmaaktheid bereiken hebben'.

Op welke oever staan we nu en wat is de andere oever? We staan op de materialistische oever. Ons denken wordt sterk beïnvloed door onze zintuiglijke waarnemingen en ons antropomorfisch denken. Wij vormen ons zeer snel een oordeel – bij voorkeur over anderen – en dat oordeel noemen we dan waarheid.

De andere oever betekent dat men de eenheid van alle leven ziet, en weet dat men er deel van is. Wie de andere oever heeft bereikt, ervaart hoe wij met alles verbonden zijn in onsterfelijke liefde en broederschap. Wat een visie! Het zevende Juweel komt overeen met deze andere oever.

Wie deze bereikt, gaat op in het universele 'WIJ'. Deze andere oever bereiken we niet met een boot of via een brug. De zeven Pāramitā's zijn fundamentele geesteshoudingen die, als we ze beoefenen, ons helpen ons karakter te transformeren zodat we via deze zelfontplooiing de andere oever kunnen bereiken.

Want alle levende wezens in het universum (en er bestaat geen dode materie, alles leeft!), bezitten reeds deze fundamentele geesteshoudingen, maar in de meeste functioneren deze nog niet zelfbewust. Dit gebeurt pas wanneer de zich ontwikkelende levende wezens in de loop van hun evolutie één zijn geworden met de Pāramitā's.⁽¹⁾

Laten we kijken wat deze zeven fundamentele geesteshoudingen zijn.

En nu onthullen we een mystiek geheim: elk van de Pāramitā's is specifiek met één van de Juwelen verbonden. Door een Juweel te bestuderen en te overdenken, ervaart men steun bij het trainen van de daarbij behorende geesteshouding, Pāramitā, deugd. En als we een Pāramitā beoefenen, krijgen we meer inzicht in de betekenis van het daarbij behorende Juweel.

Met de Pāramitā's krijgen we dus *praktische* oefeningen in handen, die ons helpen de meer *theoretische* Juwelen te begrijpen. En hoe meer wij ons in de Juwelen verdiepen, hoe gemakkelijker het ons zal vallen de geesteshoudingen te beoefenen! En door ze te beoefenen, *worden* we meer en meer die geesteshouding.

Als wij volgens de deugden en de universele wetten, de zeven Juwelen leven, kunnen wij ons karakter vergeestelij-

Pāramitā's		Juwelen
1. Dāna	Vrijgevigheid, geven, mildheid en onsterfelijke liefde	Wedergeboorte
2. Śīla	Harmonie in woord en daad	Karma
3. Kṣhānti	Zachtmoedig geduld dat door niets verstoord kan worden	Hiërarchieën
4. Virāga	Gelijkmoedigheid in vreugde en smart	Zelfwording (Swabhāva)
5. Vīrya	Onverschrokken energie (zelfdiscipline)	Progressieve evolutie
6. Dhyāna	Ononderbroken concentratie; spirituele meditatie	Twee Paden (Pratyeka-Yāna - Amṛita-Yāna)
7. Prajñā	Intuïtieve wijsheid; een mens wordt een god	Kennis van het Zelf (Ātma-Vidya)

ken en het goddelijke in onszelf ontplooiën. Zo komen we een beetje dicht bij de waarheid, bij kennis en wijsheid.

In deze eerste lezing bekijken we wat de deugd Dāna (vrijgevigheid, geven, mildheid en onsterfelijke liefde) betekent en hoe deze deugd verband houdt met het Juweel Wedergeboorte.

De betekenis van Dāna (vrijgevigheid, geven, mildheid en onsterfelijke liefde)

Dāna, zo wordt ons uitgelegd, kent twee vormen, a. geven en b. onsterfelijke liefde, wat ons zeer nieuwsgierig maakt naar het waarom hiervan.

Dāna – Geven

Iets geven of schenken aan anderen bestaat op alle niveaus van onze zeven beginselen. Op het *laagste, exoterische of fysieke niveau*, kan ik iemand geld, een dak boven zijn hoofd, voedsel geven. Op het *hoogste, esoterische of spirituele niveau*, kan ik mijzelf in dienst stellen van al wat IS. Ik geef mijzelf, mijn tijd, mijn leven, ten behoeve van het geheel.

Gautama de Buddha deed dit laatste toen hij zich vlak voor de poorten van Nirvāna (de andere oever!) omkeerde om de leringen aan de mensen te brengen. Hij deed dit uit mededogen: de mensen moeten kunnen leren hoe ze hun lijden kunnen beëindigen. Het doorgeven van de goddelijke leringen wordt in onze theosofische literatuur vaak zo treffend omschreven als: *het water stroomt dan en blijft helder. Als je de leer voor jezelf houdt, wordt het water ingedamd en verandert het in een muf, verschaald aftreksel*. Naast deze twee vormen van geven kan er ook onderscheid worden gemaakt tussen zuiver en onzuiver geven. *Onzuiver geven* betekent dat men door te geven een beloning hoopt te krijgen, hetzij een soort ‘terugbetaling’, hetzij een soort lof, erbetoon of dank. Onder onzuiver geven valt ook: al het geven uit dwang, schaamte, schuldgevoel, angst, manipulatie, dominantie, afgunst, haat, arrogantie (zichzelf willen verheffen boven anderen), enzovoort. Bij onzuiver geven is vaak alleen een selecte groep mensen betrokken, bijvoorbeeld familie en vrienden of organisaties die men sympathiek en aangenaam vindt. *Zuiver geven* is geven zonder enige beloning terug te verwachten, en ongeacht de sympathie of antipathie die men voor de ontvanger heeft.

De edele Nāgārjuna,⁽²⁾ een buddhistische leraar uit de 2e eeuw A.D., die de buddhistische leer weer opnieuw naar

buiten bracht, legde uit⁽³⁾ dat geven het lijden vernietigt en geluk en gelukzaligheid brengt; dat het andere, goede mensen aantrekt; dat het een bron van vrede en veiligheid is. Hij legt uit dat de mens die niet wil geven, niet begrijpt dat zijn fysieke bestaan (*deze incarnatie*) slechts tijdelijk is, slechts een illusie is. En dat de mens *omdat* hij dit niet begrijpt alle mogelijke bezittingen vergaart, beschermt en er waarde aan hecht. Maar onze fysieke vorm staat op hetzelfde niveau als afval en hout. De rijkdom en de bezittingen van de mens vallen, net zijn lichaam, uiteen wanneer hij sterft.

Een wijs mens daarentegen beseft, dat zijn lichaam een illusie is (het verandert voortdurend, valt uiteen, wordt weer opnieuw gevormd); dat rijkdom nooit veilig kan zijn; dat de ontelbare dingen allemaal vergankelijk zijn, en dat men zijn zekerheid alleen op zijn eigen verdiensten kan bouwen.

Geven schept vreugde en door vreugde ontwikkelen we eenheidsbesef in ons denken.⁽⁴⁾ Met eenheidsbesef in ons denken blijven we onafgebroken nadenken over geboorte en dood en het feit dat alles voortdurend verandert. Doordat we over geboorte, dood en voortdurende verandering nadenken, kunnen we het Pad gaan herkennen.

Dit wordt bedoeld met geven.

Dāna – Onsterfelijke liefde

Laten we ons nu richten op onsterfelijke liefde. In de drie Grondstellingen die ik u noemde, hoorden we over de Grenzenloosheid, die de bron is van alle leven en alle Zijn. Onsterfelijke liefde is de kern van onze natuur, het kenmerk van alle Zijn.

Omdat alle levende wezens, al wat IS, van dezelfde essentie zijn, voortkomen uit dezelfde onbegrensde bron, moet onsterfelijke liefde haar woonplaats in de geestelijke sferen hebben en dus onvoorwaardelijk zijn.

Onze persoonlijke liefde, de liefde voor kinderen, partners, ouders, vrienden, voor dieren, planten, de uiterlijke natuur, voor hobby's, omstandigheden en dingen, is voorwaardelijk, dat wil zeggen gekoppeld aan iets (het kind, de ouders, de dieren, enzovoort). We lijden, als we ze verliezen. We lijden, als we bang zijn ze te verliezen. We lijden, als we ze (nog) niet gevonden hebben.

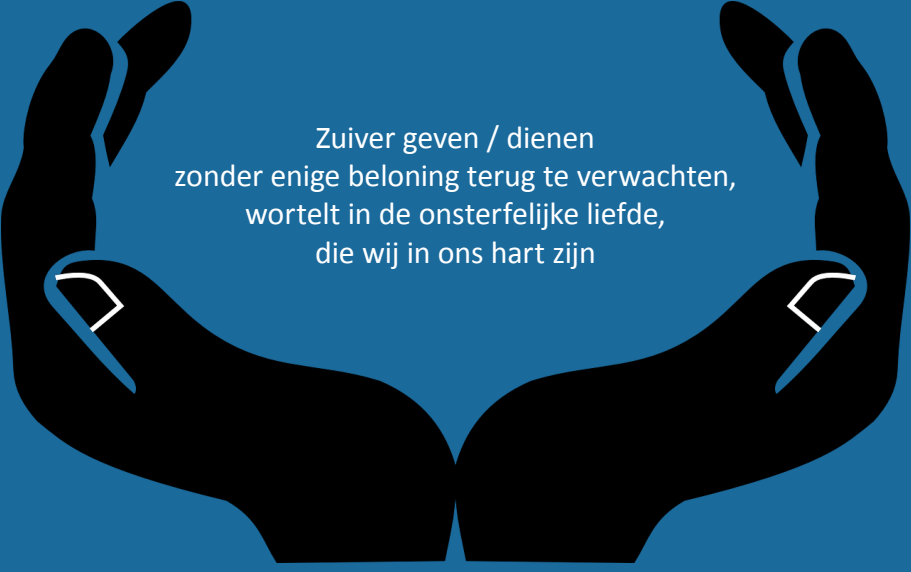
Onsterfelijke liefde is onvoorwaardelijk, het is pure liefde op zich. Niet gekoppeld aan een levend wezen, een voorwerp, een toestand. Ze is altijd. Ze is de waarheid en wijsheid. Ze kan niet verloren gaan. Ze is altijd. Ze is duizend keer sterker dan de sterkste liefde die we ons kunnen voorstellen. Wij zijn haar in het diepst van ons hart.

1e Pāramitā Dāna (geven en onsterfelijke liefde)

= Volmaakte waarheid

De essentie van de Grenzenloosheid

Wij zijn onsterfelijke liefde

Zuiver geven / dienen
zonder enige beloning terug te verwachten,
wortelt in de onsterfelijke liefde,
die wij in ons hart zijn

Wij zijn onsterfelijke liefde. Wij hoeven haar niet te bereiken, wij hoeven haar niet te verdienen. Wij kunnen haar leren herkennen. Onsterfelijke liefde kan alleen worden ontdekt door hen die begrijpen dat wijzelf een onsterfelijk deel hebben, onze reïncarnerende ego, ons menselijk bewustzijn. Wij hebben in onze lezingen al vaker uitgelegd dat de onsterfelijke reïncarnerende ego, ons menselijk bewustzijn, zich cyclisch in een stoffelijk lichaam hult om ervaring op te doen als mens. Wanneer het menselijk bewustzijn zich weer terugtrekt in de hogere sferen, valt het lichaam in zijn samenstellende delen uiteen. Maar de reïncarnerende ego blijft. Wij blijven. Wij zijn onsterfelijk!

Dāna – Geven en onsterfelijke liefde

Wanneer wij – zonder iets terug te verwachten – aan anderen geven, schenken, doen wij dat uit onsterfelijke liefde. Wij beseffen dat wij niet gescheiden zijn. Wij herkennen onszelf in al wat is. Let wel, ik bedoel hiermee niet het zinloos overladen van mensen met geschenken.

We hebben het niet alleen over materiële hulp, maar vooral over geven in de zin van helpen uit naastenliefde, dienen zonder dank te verwachten. We zien onszelf niet langer apart, maar we zien de eenheid.

Momenteel is het zo, dat we nog betrekkelijk weinig van de hogere denkaspecten hebben ontwikkeld. De meeste

mensen zijn nog niet echt toe aan intuïtie – het begrijpen van de samenhang der dingen – en aan inspiratie – het opgaan in eenheid.

Maar wat let ons om met geven te beginnen? Ook al lukt het ons nog niet om zuiver te geven, dus zonder wederdienst, zonder bijbedoelingen, dan proberen we tenminste zo goed als we kunnen om te geven; om gierigheid te beteugelen; om vrijgevig te zijn; om onszelf niet centraal te stellen; om anderen zo goed mogelijk te helpen. Op het voor ons haalbare niveau.

H.P. Blavatsky geeft ons op dat Pad het volgende advies mee:⁽⁵⁾

*Te leven voor het welzijn van de mensheid is de eerste stap.
Het beoefenen van de zes verheven deugden is de tweede.⁽⁶⁾*

Dāna en wedergeboorte

Ik hoop dat ik met de tot dusver gegeven uitleg redelijk helder heb kunnen maken waarom Dāna verband houdt met wedergeboorte.

Het onsterfelijke bewustzijn ‘zwemt’ in onsterfelijke liefde, is onsterfelijke liefde en hult zich van tijd tot tijd in een menselijk lichaam. Wij noemen dat dan wedergeboorte. Verdwijnt daarmee de onsterfelijke liefde? Natuurlijk niet. Ze kan niet verdwijnen, ze is onsterfelijk. Waarom

ervaren wij dan in ons dagelijks leven zo weinig van deze onsterfelijke liefde?

Dat komt door onze manier van denken die wij tot nu toe hebben ontwikkeld: wij laten ons in ons lichaam door onze zintuiglijke indrukken overweldigen. Ons denken beweegt zich in de lagere denkaspecten, en deze zijn meer materieel dan spiritueel.

In eerste instantie beschouwen we alles wat wij waarnemen als werkelijkheid. Vervolgens geven we het meestal een waardeoordeel: goed of slecht. En nu zitten we in de val, want dit waardeoordeel maakt dat we ons eraan hechten: ik wil het goede, het slechte wil ik niet..

Maar onze zintuigen bedriegen ons herhaaldelijk en ons waardeoordeel wordt gekleurd door onze eigen ervaringen en vaak verkeerde conclusies. Maar al te vaak kennen we niet de 'hele waarheid'. Onze zintuiglijke indrukken hebben een sterke invloed op ons huidige denken, en onze denkgewoonten trekken ons steeds weer omlaag naar hier, naar deze lagere denkgebieden.

Wij houden de verkeerde kant, de verkeerde oever, voor de absolute waarheid. Maar die is illusoir, omdat hij veranderlijk, vergankelijk is.

Als we nader tot deze onsterfelijke liefde willen komen, dan moeten we onze innerlijke stilte zoeken, de Juwelen bestuderen, de Pāramitā's (geesteshoudingen, deugden) beoefenen. We moeten ons denken op de hogere, onzelf-zuchtige denkaspecten gaan richten: op intuïtie en inspiratie. We moeten dit tot onze nieuwe gewoonte maken, en de luidruchtige gedachten van de lagere denkaspecten negeren, vergeten.

Conclusie

Wat verandert er nu, als we het Juweel Wedergeboorte bestuderen en Dāna beoefenen?

- We zien onszelf in alle anderen en we stoppen met beoordelen en veroordelen van anderen.
- We zijn niet meer bang om te sterven, omdat we weten dat we onsterfelijk zijn.
- We krijgen een nieuwe visie op het leven.
- We gaan ons gedrag en dus onze gewoonten veranderen.
- We veranderen daardoor ons karakter en vormen onze toekomst.
- Wij komen dichterbij de waarheid, kennis en wijsheid.

Wat een wondere wereld gaat er nu voor ons open! Zo wordt *vast vertrouwen* geboren!

Wij hebben nu het eerste Juweel Wedergeboorte verbon-

den met de eerste deugd, de eerste Pāramitā Dāna, en wij hopen dat de schoonheid van deze prachtige verbinding uw ziel heeft kunnen raken. Kijkt u vast uit naar de volgende zes magische verbindingen, waarover wij u in de volgende twee lezingen meer willen vertellen.

Referenties

1. G. de Purucker, *Esoterische Instructies*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1991, deel 1, blz. 110-111.
2. In de Indiase mythologie wordt de kleur wit (arjuna) geassocieerd met zuiverheid, en het symbool van de slang (nāga) met wijsheid. Een specifiek kenmerk van Nāgārjuna zijn dan ook de slangen, die in traditionele afbeeldingen achter zijn hoofd oprijzen (bron: *Wikipedia*).
3. *Nāgārjuna on the Six Perfections* (hoofdstuk 17-30 van Nāgārjuna's *Mahāprajñāpāramitā Upadeśa*), Kalavinka Press, Seattle 2009.
4. Menselijk bewustzijn, in het Engels 'mind', door H.P. Blavatsky als volgt gedefinieerd: Denkvermogen (mind) is een naam die wordt gegeven aan het totaal van de bewustzijnstoestanden die worden gerangschikt onder gedachte, wil en gevoel.
5. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*. Stichting I.S.I.S., Den Haag, 1974, blz. 101.
6. Het aantal Pāramitā's wordt soms gegeven als zes, soms als tien of twaalf.

Kerngedachten

- » Zeven universele wetten corresponderen met zeven mentale houdingen.
- » Met een levenshouding gebaseerd op Universele Waarheid, ethiek en op onze eigen kennis, bouwen we een sterk fundament.
- » We kunnen onze mentaliteit veranderen!
- » De Juwelen van Wijsheid zijn sleutels tot de groei voor onze inherente spirituele kwaliteiten.
- » Alles leeft voor al het andere: laten we het leven in eigen hand nemen en het fundamenteel veranderen door de Pāramitā's steeds meer tot uitdrukking te brengen.
- » Door een zelf-geleid leven, een sterke spirituele wil, onderscheidingsvermogen met wijsheid, liefde voor al wat leeft, en de moed om alle medewezens te beschermen en te helpen, bouw je een sterke basis en ontwikkel je VAST VERTROUWEN!

Bouwen aan een sterke basis: hoe we *vast* vertrouwen opbouwen

In onze eerste lezing hebben we al de basis gelegd waarop wij ons vast vertrouwen kunnen opbouwen. De Theosofie biedt ons de levensfilosofie en reikt ons de daarbij onmisbare instrumenten aan: zeven universele wetten, levenswijsheden of waarheden, die onlosmakelijk met elkaar zijn verweven en verbonden, en die op hun beurt weer onlosmakelijk verbonden zijn met zeven geesteshoudingen of denkkwaliteiten, zeven deugden – eveneens onlosmakelijk met elkaar verweven – die wij kunnen beoefenen en in onszelf steeds meer tot volmaking kunnen brengen.

U hebt in deze eerste lezing reeds gehoord welke sleutelpositie ons denken daarbij inneemt. Kort herhaald: ons denken is ons huidige centrum van ontwikkeling (Manas, de mens, de denker) en tevens ons instrument om alle prachtige en edele eigenschappen die in ons – in ieder van ons – aanwezig zijn, te ontplooiën. Daarbij is de manier waarop wij de dingen bezien van cruciaal belang: is die persoonlijk of bovenpersoonlijk, egoïstisch of onbaatzuchtig; laten we ons gewoon drijven en handelen we min of meer onbewust, of geven we bewust richting aan ons denken?

We kunnen onze mentaliteit veranderen!

Het is zo enorm belangrijk om onafhankelijk, bewust denken te ontwikkelen en met behulp daarvan een levensfilosofie op te bouwen die op universele waarheid, ethiek en ons eigen inzicht berust. Zo'n levensfilosofie bouwt een sterke basis.

De crises waarmee wij als mensheid worden geconfronteerd, worden allemaal veroorzaakt door onze mentaliteit, de manier en de oriëntatie van ons denken en voelen. We kunnen deze crises dus alleen duurzaam oplossen als we een andere mentaliteit ontwikkelen.

Maar is dat mogelijk? Ja, dat is mogelijk! We kunnen onze mentaliteit veranderen, we kunnen een mentaliteit van vast vertrouwen creëren. We kunnen dit doen met behulp van de zeven genoemde universele wetten — en de zeven geesteshoudingen of denkkwaliteiten, zeven deugden. Deze geven ons, als we ze zorgvuldig trainen, als we ze *worden*, een heel andere kijk op het leven en op de manier waarop de problemen van de mensheid kunnen worden opgelost. Met deze visie kunnen wij onze medemensen en al wat leeft de helpende

hand reiken en vol vertrouwen samen verdergaan. De basisvoorwaarde is dat wij een standpunt innemen dat universeel is, dat het geheel omvat — anders zijn wij slechts bezig met lapwerk, maar komen niet tot duurzame oplossingen, en wij willen immers met VAST VERTROUWEN een sterke basis bouwen.

Kort herhaald

Alle leven is geworteld in de Grenzenloosheid, ja, is de Grenzenloosheid zelf. Het komt cyclisch uit deze Grenzenloosheid voort en keert er steeds weer naar terug, met evolutie als doel. En aangezien alles uit dezelfde bron voortkomt, is het fundamenteel EEN met al het andere. Dit zijn, nogmaals kort samengevat, de drie voornaamste stellingen van de Oude Wijsheid.

Op deze grondbeginselen zijn de zeven hoofdleringen van de Theosofie, zeven wetten of gewoonten van de kosmos, ook wel de zeven Juwelen van Wijsheid genoemd, gebaseerd.

Zeven universele wetten

1. In het eerste Juweel, **Reïncarnatie** of **Wederbelichaming**, vinden we de cyclische wederbelichaming met als doel het evolueren en groeien. Wat veroorzaakt dit cyclisch terugkomen? Het is het

2. tweede Juweel, **Karma** (oorzaak en gevolg) — wat men zaait, zal men oogsten. Wij leggen door onze gedachten en daden de oorzaken voor het *waarom* en *hoe* van onze cyclische terugkeer.

3. Het universum bestaat uit een oneindig aantal hiërarchieën. Het Juweel van de **Hiërarchieën** geeft ons dus antwoord op de vraag *waar*, op welke plaats, onze cyclische terugkeer plaatsvindt. Hiërarchieën binnen hiërarchieën doordringen de gehele Kosmos — zowel de Microkosmos als de Macrokosmos. En wij mensen, als hiërarchie binnen hiërarchieën, bevinden ons van nature op die plaats waar wij onszelf hebben geplaatst door ons denken, voelen en handelen – karma – en ook door het volgende, vierde Juweel:

4. **Zelfwording (Swabhāva)**. Elk wezen – hoe groot of klein ook – is uniek, heeft zijn eigen individuele kenmerken in verschillende mate ontwikkeld en is onophoudelijk bezig ze verder te ontwikkelen. En dat wij deze eigenschappen kunnen ontplooiën, ligt in de gewoonte om progressief te evolueren.

5. **Progressieve evolutie** betekent voortschrijdende groei — er is geen weg terug. Al het leven streeft voorwaarts. Deze door de mens zelf-geleide groei confronteert ons onvermijdelijk en herhaaldelijk met beslissingen, omdat wij als mens inmiddels het reflectieve denken en ons geweten tot werkzaamheid hebben gebracht. Zo kunnen we welbewust, willend, ons geweten en onze intuïtie volgen. En dit leidt ons naar het zesde Juweel:

6. **De twee Paden**. Kiezen we ervoor ons alleen op onze eigen vooruitgang te richten, of bewandelen we het Pad van Mededogen voor al wat leeft, omdat we onszelf zien als deel van het geheel? Door dit besluit, dat wil zeggen op dit Pad, gaan we steeds meer in de richting van

7. het zevende Juweel, het **Kennen van het ZELF** — het kennen van onze diepste kern, de goddelijke vonk van de Ene Vlam, ons ware ZELF.

In feite kunnen we dus geen van deze Juwelen los van de andere zien. Ze zijn allemaal met elkaar verweven — het ene Juweel zou onvolledig en onlogisch zijn zonder de andere. De beslissing welk Pad wij willen gaan, wordt ook niet ergens aan het eind van een lange reis genomen, maar wordt nu, op dit moment, door onze levenshouding voorbereid. Sommige mensen – wellicht ook u? – hebben deze beslissing al bewust genomen.

Welke spirituele kwaliteiten of deugden zijn er nu nodig om beter te begrijpen wat de universele wetten of gewoonten van de natuur – Juwelen van Wijsheid – inhouden? En hoe en waarom kunnen wij meer in harmonie met deze wetten leven wanneer wij deze spirituele kwaliteiten in ons dagelijks leven trainen en toepassen?

Claudia Bernard heeft ons het geheim al verteld. Het is een tweerichtingsproces: door de gewoonten van de natuur te bestuderen, te doordenken en te observeren, door ze op hun waarheidsgehalte te onderzoeken, zullen we steun ervaren van het toepassen en trainen van de respectieve deugden; en anderzijds zullen we door de deugden te beoefenen dieper inzicht verwerven in de respectieve Juwelen. Zo verheffen wij ons karakter geleidelijk steeds verder en bouwen wij grotere inzichten, meer kennis en meer wijsheid op.

En met meer kennis en wijsheid ontstaat *vast vertrouwen*. Laten we daarom deze spirituele kwaliteiten, de Pāramitā's, nader beschouwen, want ze zijn ons belangrijkste gereedschap.

De Pāramitā's

Allereerst de term Pāramitā, want de betekenis daarvan is essentieel voor het perspectief van waaruit we de dingen nu willen bezien. Het woord komt uit het Sanskrit en is samengesteld uit de woorden *param* – voorbij, buiten – en *ita*, de verleden tijd van de woordstam *in* – gaan. Het betekent dus die transcendentale deugden die nodig zijn om ‘de andere oever’, met andere woorden, verlichting te bereiken. Het is het gezichtspunt van iemand die ‘de andere oever’ wil bereiken, zoals dat in mystieke taal heet. Stel u zich simpelweg het gezichtspunt vanaf een bergtop voor. U beklimt deze berg met behulp van de Pāramitā's en krijgt daarbij een steeds weidsere blik, totdat u vanaf de top alles overziet.

Reïncarnatie / Dāna

Claudia Bernard heeft in haar lezing al uitvoerig gesproken over het eerste Juweel, Reïncarnatie of Wederbelichaming – cyclische wederbelichaming met als doel evolutie en groei (zie de tweede grondstelling, cycliciteit) – en ze heeft dit Juweel in verband gebracht met de Pāramitā Dāna, onsterfelijke liefde. Onsterfelijke liefde is geworteld in de Grenzenloosheid, en de eenheid van alle zijn. Ik kan slechts twee aanvullende zinnen bedenken: de christelijke zin: “Heb uw naaste lief als uzelf” (u bent hem!) en de Sanskrit zin uit de Vedānta: “Tat twam asī — u bent het Grenzenloze”. Want deze grenzenloze liefde, deze onsterfelijke liefde is de achtergrond van alle leven — men zou zelfs kunnen zeggen, is het leven zelf. De mogelijkheid van wederbelichaming om verder te kunnen groeien is een uiting van deze onsterfelijke liefde.

Karma / Śīla

Wij vroegen ons ook af, waardoor dit cyclisch terugkeren wordt veroorzaakt. Wat maakt dat wij en al het andere leven steeds weer opnieuw tot aanzijn komen? Enerzijds door de in alle wezens aanwezige stuwkracht van de dorst naar leven, de drang om te groeien; maar bovenal wordt het veroorzaakt door het tweede Juweel, Karma, vaak kort omschreven als oorzaak en gevolg, actie en reactie. Wat je zaait, zul je oogsten. Wijzelf leggen de oorzaken voor het waarom en hoe van onze cyclische terugkeer. Maar om Karma alleen als oorzaak en gevolg te zien, is een te beperkte visie en kan verkeerd worden geïnterpreteerd. Het is niet alleen dat: Karma bepaalt het hele netwerk van het leven. Het verbindt ons zichtbaar en onzichtbaar met al het andere leven, door gedachten, gevoelens, handelingen. Het vormt het uiterst hecht geweven weefsel van

het bestaan, het multidimensionale tapijt met ontelbare knopen, door onze eigen handen geknoopt en geweven, dat zich uitstrekt in ruimte en tijd. Elke kleinste beweging, zelfs van uw hart, wordt erin vastgelegd en geeft het kleur en expressie.

Begrijpt u, waarom met dit Juweel de Pāramitā Śīla, harmonie in woord en daad – met name het *innerlijke* woord en de *uiterlijke* handeling – verbonden is? De Pāramitā Śīla tot uitdrukking te brengen, te *worden*, wil zeggen dat we altijd in overeenstemming met onze eigen overtuigingen en diepste gevoelens gaan handelen: met onze meest ethische overtuigingen. Het is niet alleen het simpele ‘zo gezegd, zo gedaan’, maar we volgen geleidelijk aan steeds beter het hoogste kompas in onszelf en we laten naast ons geweten ook onze intuïtie spreken.

Innerlijk weet u precies wat goed en wat verkeerd is, wat barmhartig, edelmoedig, vrijgevig en liefdevol is – zelfs een kind weet dit – en u kunt daarnaar handelen. Doen we dat ook altijd? Het is de band met ons geweten die ons helpt deze harmonie tot stand te brengen.

Zo verschillend als mensen zijn in de ontwikkeling van hun inherente kwaliteiten, zo verschillend is ook de mate waarin zij deze harmonie op dit moment bereiken. Om volmaakt te worden in Śīla, moeten we eenvoud, vriendelijkheid, zelfbeheersing, zelfopoffering beoefenen – dat wil zeggen, juist gedrag, een oprechte en morele manier van leven – tot het punt waarop de tegenstellingen van goed en kwaad verdwijnen en er slechts onvoorwaardelijk, harmonieus gedrag overblijft. Het is een discipline die denken, voelen en handelen omvat en tot in de kleinste details doorwerkt. Zo is een nobele daad zonder een gedachte aan beloning harmonieus en helpt de mens zich te bevrijden uit de boeien van oorzaak en gevolg.

Wat betekent dit in de praktijk? Wel: wees trouw aan uzelf, aan uw hoger Zelf! Volg niet als een blad in de wind de wensen en verlangens van anderen, bemoei u niet met de plichten van anderen, maar gebruik uw eigen denkvermogen, oefen en versterk het, en volg uw geweten en uw intuïtie bij het doen van uw eigen plichten. Help anderen om net zo te handelen en dit steeds beter te doen, want de eerste stap op het Pad is altijd het besluit, voor het mededogen te kiezen — met de Pāramitā Dāna zijn we immers onsterfelijke liefde en barmhartigheid gaan ontplooien. Harmonie in innerlijke houding en uiterlijke handeling is de sleutel. Want als we Śīla in deze zin beoefenen, als we bijvoorbeeld onszelf beloofd hebben het Pad van Mededogen te gaan, dan is er geen goed of slecht

Karma meer – dat is alleen zoals de persoonlijkheid het ziet – dan is Karma meer dan alleen maar actie en reactie, dan is elk moment in ons leven slechts een nieuwe stap op ons Pad naar meer wijsheid om onze mede-wezens beter te kunnen helpen. Dan is er niet langer mijn Karma of jouw Karma, maar alleen het grote levensweb waarin wij onze plaats zo goed mogelijk invullen ten behoeve van alle wezens, en de Wet van Herstel van Harmonie in het Universum helpt ons daarbij. Wij zijn het Grenzenloze, wij zijn één met alles! Is er dus ergens ter wereld iets dat ons niet raakt? Kan het ons onverschillig laten of de volkeren van de aarde honger lijden of door natuurrampen worden geteisterd, als wij van deze gedachte uitgaan? Het beoefenen van Śīla betekent ook, dat we met groter verantwoordelijkheidsbesef in het leven staan en de wereld vanuit een breder perspectief bekijken.

Wat verandert er?

Verandert er iets in ons leven wanneer we het Juweel Karma bestuderen en Śīla beoefenen? Jazeker:

- Ons leven wordt niet langer beheerst door sympathie en antipathie.
- Ons karakter veredelt zich door kwaliteiten als oprechtheid en rechtschapenheid.
- Ons denken en handelen richten zich steeds meer op het geheel.
- Ons innerlijk weerspiegelt zich in wat wij uiterlijk zijn. Dus naarmate wij innerlijk harmonieuzer zijn, moet dit vroeg of laat ook in ons uiterlijk leven tot uitdrukking komen. Het is daarom de verantwoordelijkheid van ieder van ons afzonderlijk, of wij in een harmonieuze wereld leven of niet.

Hiërarchieën / Kshānti

Laten we nu kijken naar het volgende Juweel. Het Juweel van de Hiërarchieën toont ons het principe: alles is in alles vervat, hiërarchieën leven in hiërarchieën, microkosmosen in macrokosmosen. Het laat ons ook zien waarom wij de zeven Juwelen de *zeven gewoonten* van de kosmos kunnen noemen, want het zijn de gewoonten van grotere hiërarchieën van levende wezens, waarvan wij onderdeel zijn. Het zijn gewoonten die de Hiërarch heeft ontplooid en via welke hij het leven van de wezens beïnvloedt waaruit zijn hiërarchie is samengesteld.

We leven in een tijd van extreme rusteloosheid en ongeduld. Mensen haasten zich door het leven van afspraak naar afspraak, altijd in de veronderstelling iets te missen. Maar wat? Ze weten het niet. Als we echter ons tempo

vertragen, dan herkennen we de werkelijke problemen van elke dag, van elk moment, en pakken we die aan met kalmte en al het geduld dat we daarvoor nodig hebben. Want alles heeft zijn tijd nodig. Een klein kind heeft meer tijd nodig om zich aan te kleden dan een volwassene, omdat het de handbewegingen nog moet leren. We leren vooral in het omgaan met kinderen, geduldig te zijn, want ongeduld leidt alleen maar tot conflicten. We hebben dit snel door in onze korte momenten van rust. Wanneer we dus ons tempo vertragen, leren we ook om geduldig en met inzicht alle klappen van het lot te verdragen, hoe zwaar ook! Want door de ontplooiing van Dāna, barmhartigheid en onsterfelijke liefde, en Śīla, harmonie in innerlijke houding en uiterlijke handeling, zien wij nu de rechtvaardigheid in alles. Dan hoeven we ons geen ver verwijderd doel te stellen, want elk moment is kostbaar, is al een doel!

Dit is waar Kshānti – zachtmoedig geduld dat door niets verstoord kan worden – in het spel komt. Want men moet uithoudingsvermogen hebben, geduld met uiterlijke omstandigheden en met het temperament van anderen, geduld ook met zichzelf (menigeen zou graag twee stappen tegelijk doen) en standvastigheid tonen – bijvoorbeeld ook om weer op te staan als men gevallen is – en angst en twijfel, twee vijanden van geduld, blijvend overwinnen. Angst en twijfel zijn als lijm – ze verlammen ons, houden ons vast en onttrekken aan ons de kracht die wij nodig hebben voor ons werk. En het belangrijkste: ze belemmeren ons, ons bewustzijn tot steeds grotere levenssferen uit te breiden.

Echt geduld is ook echte liefde, die alle barrières en grenzen overstijgt en ons tot eenheid brengt. Het is niet slechts het verdragen van moeilijke omstandigheden of ziekte, maar het is in feite *vast vertrouwen*, want het hangt samen met *zekerheid*. Zoals men zekerheid heeft dat de seizoenen elkaar opvolgen, de lente op de winter, en de ochtend op de nacht, zo strekt dit zachtmoedig geduld zich uit over alle niveaus van het zijn en is daarom een noodzakelijke deugd bij het beoefenen van harmonie in innerlijke houding en handeling, van harmonie die onsterfelijke liefde is, waar alle tegenstellingen tot zwijgen gebracht en in evenwicht zijn. Ziet u al, hoe elke Pāramitā tegelijkertijd ook in alle andere besloten ligt? Het principe ‘alles ligt in alles besloten’ geldt op alle niveaus van het zijn!

Wij zien de rechtvaardigheid in het leven, en lijden niet langer onder Karma. Wij zien ook, dat Kshānti, zachtmoedig geduld, niet passief lijden is, maar actief doen.

Wij nemen rustig onze plaats in in de hiërarchieën van het leven, omdat wij beseffen dat het universum niet uit afzonderlijke, los van elkaar staande bouwstenen bestaat, maar een levend organisme is, waarin het kleinere leeft in het grotere, in een oneindig web van hiërarchieën van levende, uit elkaar voortkomende, ademende, bewegende, hun cycli doorlopende en pulserende wezens. Denk aan de atomen van uw lichaam, aan de verschillende organen, of aan de verschillende volkeren van de wereld, aan de mensheid als geheel. Alles leeft voor al het andere. Vanuit deze visie van eenheid is Kshānti een essentiële bouwsteen van ons karakter om met alle tegenslagen en uitdagingen van het leven om te gaan.

Wat verandert er nu?

Wat verandert er in ons leven als we het Juweel Hiërarchieën bestuderen en Kshānti beoefenen?

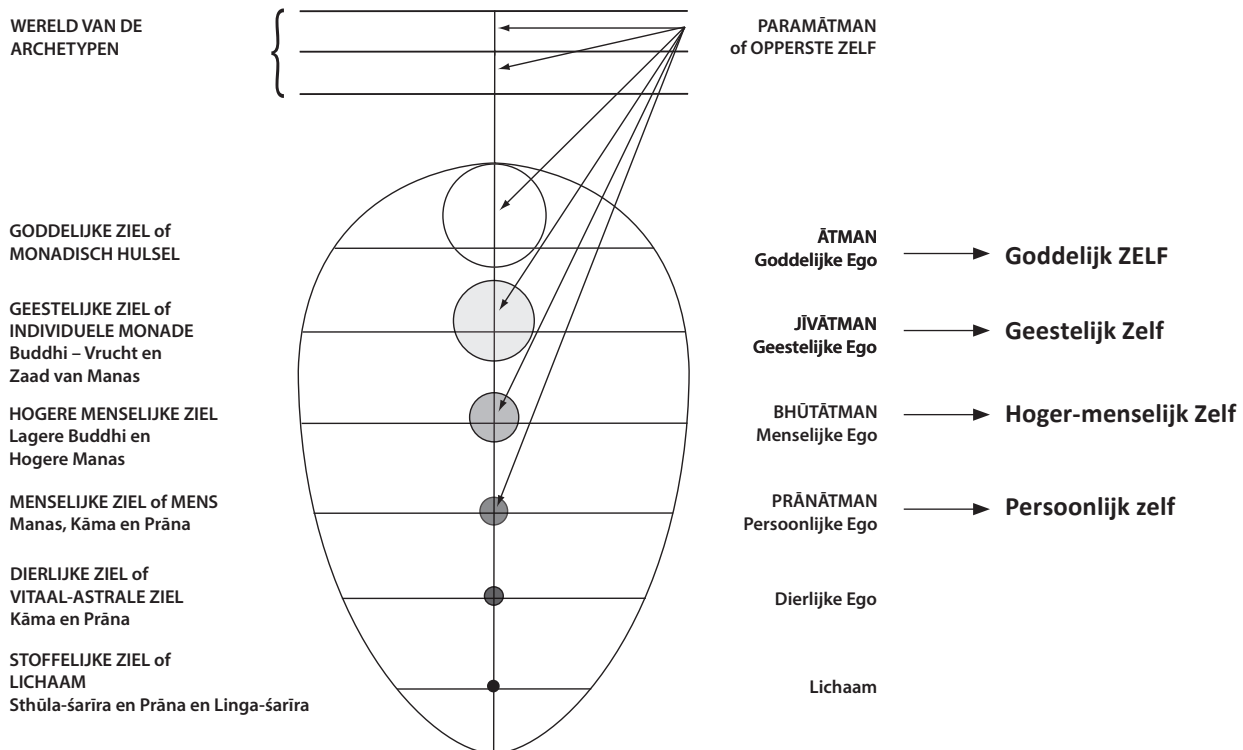
- Wij maken ons los van onze slachtofferrol.
- Wij geven ons leven actief vorm.
- Wij hebben steeds meer begrip voor onze medemens, ja, voor alle leven.
- Wij herkennen steeds meer onze plaats en onze taak in het leven.

Zelfwording of Swabhāva / Virāga

En wij begrijpen nu dat deze drie Juwelen en de bijbehorende Pāramitā's noodzakelijk zijn om de gewoonte uit te drukken die wij in het vierde Juweel vinden, namelijk Zelfwording of Swabhāva. Swabhāva is een Sanskrit woord dat is samengesteld uit de woorden *bhū* = worden (een actief proces), tot iets uitgroeien, en het voorvoegsel *Swabhāva* = zelf. Vandaar: zelf-worden, in de zin van het ontvouwen en geleidelijk steeds beter tot uitdrukking brengen wat wij in onze hogere natuur in feite zijn, wat wij innerlijk zijn.

Laten we nog eens kort in ons schema kijken waar we het over hebben als we het Zelf willen worden. Wanneer wij spreken over onze hogere natuur, bedoelen wij niet ons persoonlijk zelf, dat tot het vergankelijke deel van onze constitutie behoort. Wij hebben nog drie Zelfen, die in het onvergankelijke deel liggen. Stap voor stap doen wij elk van deze Zelfen in ons ontwaken, ja, *worden* wij deze Zelfen in de loop van de evolutie. Wanneer wij dus spreken van Zelf-wording, bedoelen wij: het hoger-menselijk Zelf (dat wij thans bezig zijn te worden), het geestelijk Zelf, en ten slotte het Goddelijk ZELF.

Hoe lang het kan duren om het hoogste, het Goddelijk

ZELF te bereiken, kunt u ook afmeten aan hoe vaak op een dag u zich *niet alleen bezighoudt* met spirituele gedachten, maar deze ook toepast. Besteed daar eens aandacht aan.

De Pāramitā Virāga, gelijkmoedigheid in vreugde en smart, zorgt er in dat proces van zelfwording, van gelijkmatige groei en ontplooiing voor, dat we een rots in de branding worden, waartegen de golven van Karma breken, maar hem niet kunnen beschadigen. Hij blijft, onaangetast door het woeste water, staan om het achterland te beschermen. U kent wellicht een situatie waarin er om u heen een strijd woedt maar u zelf geen partij kiest, maar probeert om kalm boven de emoties te staan en de kern van het geschil te doorzien. Als het stof dan is neergedaald, kunt u veel beter bijdragen aan de oplossing van het conflict, omdat u de kern van het probleem hebt onderkend en een weg naar de oplossing hebt gevonden.

Als we kijken naar de betekenis van het woord Virāga, dan wordt hieronder allereerst een standvastige geest verstaan, die niet wordt *bewogen* door emoties. Let wel, daarmee wordt niet ongevoeligheid bedoeld, maar de juiste maat in alle dingen. Waarnemen zonder oordeel, zonder zich te hechten aan het object van waarneming. Dit betekent: niet heen en weer slingeren tussen uitersten, maar altijd de gulden middenweg bewandelen. Deze houding laat zich het best omschrijven in paren van tegenstellingen:

- Onbewogen, maar niet star.
- Zonder emotioneel aangedaan te zijn, maar niet gevoelloos.
- Zonder zich te hechten, maar niet afstandelijk.

Het geheim van deze schijnbare tegenstellingen te ontrafelen, is de taak die bij het ontplooiën van deze karaktereigenschap hoort. En, zo wordt ons verteld, met de Pāramitā's houden zich zelfs Meesters, die ons zoveel stappen vooruit zijn, nog bezig. Want het volmaakt ontplooiën van deze geesteshoudingen kan – u heeft het vast al begrepen – onmogelijk in één enkele incarnatie worden volbracht. Ze zijn ten nauwste verbonden met het groeiproces van de mens en worden daarom, al naar zijn ontwikkelingsstadium van dat moment, tot relatieve volmaaktheid ontplooid.

Virāga, gelijkmoedigheid in vreugde en smart, vereist het ontstijgen aan hartstochten, het overwinnen van illusies en het begrijpen van waarheid alleen. Het begint met de transformatie van de hartstochten en aan het eind van de weg ligt slechts waarheid alleen. Zelfs in deze korte beschrijving zien we al, hoe veel deze houding omvat en

hoe ver zij reikt — want: wat is waarheid? Denkt u daar nog eens over na. Heeft niet iedereen 'zijn' waarheid, een relatieve waarheid?

In het boekje *De Stem van de Stilte* noemt H.P. Blavatsky de poort die deze sleutel opent, de "Poort van Evenwicht",⁽¹⁾ symbool voor de beslissende strijd tussen het hogere en het lagere, tussen het werkelijke en het onwerkelijke. Wij moeten, zo schrijft zij, alle verleidingen, de illusies van de materie, de begeerten van de zintuigen, het halsstarrige denkvermogen en het wankel hart overwinnen en één worden met de werkelijkheid.

Deze sleutel vereist derhalve zelfkennis en kennis van de vier edele waarheden. Kent u ze nog?

- Er is de edele waarheid omtrent het lijden;
- de edele waarheid omtrent de oorzaak van het lijden;
- de edele waarheid omtrent de opheffing van het lijden;
- en de edele waarheid omtrent het pad dat naar opheffing van het lijden voert.

Wanneer men het illusoire karakter van de uiterlijke wereld doorziet, is men in staat gelijkmoedig te blijven in vreugde en smart.

Conclusie

En wat verandert er nu, als we het Juweel van Zelfwording bestuderen en de geesteshouding Virāga beoefenen?

- Ook hier is het gezichtspunt van waaruit we de dingen bezien van cruciaal belang. Een universeel perspectief stelt ons in staat 'boven de dingen te staan', gelijkmoedig te zijn in vreugde en smart, de kern van de problemen te herkennen en zo verstandiger beslissingen te nemen.
- Wij worden steeds meer het kanaal waardoorheen de intuïtie vanuit ons Geestelijk Zelf naar het hoger-menselijk Zelf omlaagvloeit, en dat maakt het ons mogelijk, deze beslissingen ook in praktijk te brengen.
- Virāga is een centrale geesteshouding in onze ontwikkeling, die we bij onze verdere groei en onze inzet voor anderen nodig hebben, want als we onze hartstochten niet onder controle hebben, kunnen we anderen niet van dienst zijn.

Het Juweel Progressieve Evolutie / Vīrya

Zoals gezegd, is elk wezen – hoe groot of klein ook – uniek en heeft zijn bijzondere kenmerken in verschillende mate ontwikkeld. En dat dit mogelijk is, begrijpen we met behulp van het vijfde Juweel, Progressieve Evolutie — progressieve groei: er is geen weg terug. Als mens met

een ontwaakt denkvermogen sturen we deze ontwikkeling zelf, met onze vrije wil. Wij beslissen hoe snel we vooruit willen gaan, en vooral, vanuit welk gezichtspunt wij ons leven willen leiden: vanuit een universeel perspectief, ten behoeve van al het andere, of alleen op onszelf geconcentreerd, wat ons blikveld aanzienlijk vernauwt.

Denk maar aan de beslissing die u moet nemen als u een leven probeert te leiden met een zo klein mogelijke ecologische voetafdruk. U concentreert zich dan niet op uw eigen comfort maar probeert zo weinig mogelijk van het vliegtuig, de auto, enzovoort gebruik te maken; u hebt wellicht uw dieet veranderd naar minder vlees of helemaal geen vlees. Dit zijn voorbeelden van uiterlijk gedrag, waarmee echter een innerlijke houding samenhangt die u in conflict kan brengen met uw omgeving, uw medemensen. Hoeveel groter is dan wel niet de invloed van uw besluit het Pad van Mededogen te gaan, het Pad dat alle leven ten goede komt en ondersteunt.

Daarvoor hebben we onverschrokken energie of daadkracht (Vīrya) nodig, en in *De Stem van de Stilte* staat: "... die zich uit het slijk der aardse leugens een weg baant naar de verheven Waarheid".⁽²⁾ Deze deugd vereist meer dan louter uiterlijke ijver. Ze houdt standvastigheid in, en moed, energie en enthousiasme, en ook zelfbeheersing en volharding in het zuiver houden van hart en denken, en een glansrijk en volhardend streven om de mensheid de weg naar de waarheid te wijzen. Daarmee bedoelen we geen zendingsgedrag, maar in eigen leven het voorbeeld geven om overal op een juiste manier en met onderscheidingsvermogen voor de waarheid op te komen. We laten ons niet langer van de wijs brengen, we weten door inzicht wat we willen doen en we blijven standvastig trouw aan dit pad. Ja, werken voor een verheven doel geeft vreugde en enthousiasme. Zelfs op kleine schaal kunt u dit testen: mensen die vrijwilligerswerk doen en zich inzetten om de nood van mensen te lenigen, zullen u dit bevestigen. Er is dan geen sprake meer van twijfel of u wel nodig bent, van angst of iemand ten onrechte aanspraak maakt op uw hulp. U bent gewoon blij met de stralende ogen wanneer u voedsel of andere levensbehoeften uitdeelt en daarbij ook nog liefdevolle aandacht geeft.

En wat verandert er nu?

Wat verandert er nu als we het Juweel van de progressieve evolutie bestuderen en Vīrya beoefenen?

- Wanneer we Vīrya beoefenen, volgen we met energie en moed, vanuit het meest universele perspectief dat we op dat moment kunnen innemen, onze hoogste

idealen — de visies die we vanuit ons geestelijk Zelf met behulp van onze intuïtie hebben opgebouwd.

- Angst en twijfel zijn niet langer krachten die ons kunnen tegenhouden.
- We gebruiken onze spirituele wil om de mensheid te helpen.

Nog twee sleutels: Dhyāna en Prajñā

Mijn tijd vanmiddag is bijna om. Maar er zijn nog twee Juwelen en twee Pāramitā's, waarover u in onze volgende lezing meer zult horen, en die ik daarom slechts heel kort wil noemen. Dit zijn a. de twee Paden, met de Pāramitā Dhyāna en b. het Kennen van het Zelf, met de Pāramitā Prajñā.

Er staan ons nog twee essentiële hulpmiddelen in de vorm van kosmische gewoonten en geesteshoudingen ter beschikking. Zij leiden ons via *vast vertrouwen* naar *innerlijke zekerheid*.

Want onze zelf-geleide ontwikkeling stelt ons onvermijdelijk en voortdurend voor essentiële beslissingen. Ons geweten is al geactiveerd. Nu gebruiken we ook meer en meer onze intuïtie, en dit leidt ons naar het zesde Juweel, de twee Paden. De Pāramitā meditatie, spirituele overpeinzing (Dhyāna), helpt ons om onze beslissing te consolideren, omdat het geen 'nieuwe' beslissing is. We hebben ons besluit door vele gedachten en daden voorbereid en al eerder genomen, maar nu komt het aan op de laatste stap. Hart en denken, badend in zuivere kennis en verlichting, zijn vrij van de aantrekkende invloeden van de lagere en bedrieglijke wereld.

Leven is geven — alles leeft voor al het andere! Onzelf-zuchtigheid en mededogen zijn de pijlers van het universum. Om het Pad van Mededogen op de juiste wijze te kiezen, moet men dus in het dagelijks leven meditatie in die geest beoefenen.

Door dit besluit, dat wil zeggen, op dit Pad, ontdekken wij steeds meer het zevende Juweel, Kennis van het ZELF — de kennis van onze diepste kern, de goddelijke vonk uit de Ene Vlam. Volledigheidshalve voeg ik hier nog de ermee samenhangende Pāramitā Ware Wijsheid (Prajñā) aan toe; een wijsheid die het resultaat is van Zelf-kennis; die intelligentie en onderscheidingskracht die het Hoger Zelf helder weerspiegelt. Goddelijke intuïtie, intuïtieve waarneming en rechtstreeks inzicht liggen daarin besloten. In *De Stem van de Stilte* wordt het omschreven: "... die van een mens een god maakt, hem verheft tot Bodhisattva, een zoon van de Dhyani's."⁽³⁾

Afsluitende gedachten

Door ons met de zeven Juwelen en de Pāramitā's bezig te houden, gaan we inzien dat er een werkelijk oneindig potentieel, oneindig veel groeimogelijkheden bestaan, en dat het belangrijkste punt daarbij de samenwerking is tussen alle bewustzijnsniveaus en -reikwijdten, tussen alle levende wezens of bewustzijnscentra.

Het ontwikkelen van de daarbij behorende mentaliteit of geesteshouding is hierbij een bepalende factor en gaat daarmee hand in hand. Nogmaals: geen van de Juwelen, geen van de gewoonten van de natuur, kan zonder de andere worden beschouwd; ze zijn ten nauwste met elkaar verbonden — de een komt uit de ander voort, behoort bij de ander. En hetzelfde geldt voor de daarmee samenhangende kwaliteiten of innerlijke houdingen, die we de Deugden noemen. U begrijpt steeds beter: door de studie van de gewoonten van de natuur en het aankweken van de overeenkomstige geesteshouding of mentaliteit, en vooral door — een zelf-geleid leven — een sterke spirituele wil — onderscheidingsvermogen met wijsheid — liefde voor al wat leeft en — de moed om alle mede-wezens te beschermen en te helpen, bouwt u een sterke basis en ontwikkelt u VAST VERTROUWEN! Ja, meer nog: *zekerheid* in het leven. Maar daarover in de volgende lezing meer.

Aanbevolen literatuur

H.P. Blavatsky, *The Voice of the Silence*, Fragment III. Engelse verbatim editie: Theosophical University Press, Pasadena 2015.

Nederlandse vertaling: *De Stem van de Stilte*, Fragment III. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1974.

G. de Purucker, *Esoteric Teachings*, Vol. 1, *The Esoteric Path: its Nature and its Tests*.

Engelse editie: Stichting I.S.I.S., Den Haag 2015.
Nederlandse vertaling: *Esoterische Instructies, deel 1, De Aard en de Beproevingen van Chelaschap*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1989.

G.A. Barborka, *The Divine Plan*, chapter 11, 'The Doctrine of the Two Paths'.

Engelse editie: The Theosophical Publishing House, Adyar 1964.

Nederlandse vertaling: *Het Goddelijk Plan*, hoofdstuk 11, 'De Leer van de Twee Paden'. Uitgeverij der Theosofische Vereniging, Amsterdam 1973.

Nāgārjuna on the Six Perfections (chapters 17-30 of Nāgārjuna's *Mahāprajñāpāramitā Upadeśa*), Kalavinka Press, Seattle 2009.

Johanna Vermeulen-Piket, *The Seven Jewels of Wisdom*, lezing gehouden 28 augustus 2020, voor de European School of Theosophy (YouTube).

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1974, blz. 157.
2. Zie ref. 1, blz. 135.
3. Zie ref. 1, blz. 137.

Wanneer zekerheid haar intrede doet

De vorige twee lezingen hebben ons laten zien, dat de evolutie van de mens voornamelijk het uitrollen of activeren is van het totale veld van die bewustzijns-bandbreedte die wij denken noemen. Bewustzijn, beweging, energie vertegenwoordigen de ene kant van de natuur; materie of substantie de andere. Beide zijden vormen een eenheid, die echter tot nu toe door ons niet zo bewust wordt ervaren. Zoals materie of substantie in verschillende onderverdelingen en classificaties kan worden waargenomen, zo uit zich ook bewustzijn op verschillende manieren in de verschillende natuurrijken van de kosmos, doet zich in verschillende classificaties aan ons voor — en deze beide vormen een eenheid. Kortom, wij en alle andere wezens tezamen *zijn* de kosmos. Als wij de universele betekenis van deze gedachte beseffen, zal het ons geen moeite kosten, het denken te herkennen als een kosmisch bewustzijnsniveau, tot welks gebieden, kwaliteiten en eigenschappen wij als mens geleidelijk, naarmate wij verder in onze evolutie vorderen, actief toegang krijgen. Ik zou dit beeld nog wat meer willen inkleuren door de gedachte te accentueren dat ieder individueel mens en wij allen tezamen, wat ons bewustzijn betreft, tot dit niveau

behoren. Onze innerlijke denk-kwaliteiten, die wij natuurlijk nog niet allemaal volledig hebben ontwikkeld, kunnen als reflecties van dit kosmisch bewustzijnsniveau worden gezien. Dit betekent, omgekeerd, dat hoe meer we erin slagen het gehele spectrum van het denken te activeren, des te meer we erin zullen slagen de essentie, de karakteristiek van het kosmisch Zijn te herkennen, te aanvaarden en zelf tot uitdrukking te brengen.

Dit is de ware achtergrond, wanneer van de mens wordt gezegd dat hij een kind van de kosmos is. Dit alles wijst op één enkel ding: dat we in de toekomst een actieve, ondersteunende factor in het kosmische leven worden, zoals de Bodhisattva's en Buddha's dat nu reeds zijn. Ja, dit is ons potentieel, en ja, dit is onze taak als mens, omdat wij een deel zijn van de kosmos.

De zin van het leven (*Wij zijn de kosmos*)

Hierin ligt voor ons mensen de zin van onze ontwikkeling, namelijk, de kosmos te ondersteunen door actief onze inherente mogelijkheden te gebruiken, die alle in het kosmische geworteld zijn. Dit betekent natuurlijk in de eerste plaats dát deel van de kosmos dat ons thuis is: onze aarde.

Kerngedachten

- » De mens, de denker, weerspiegelt de kosmos.
- » De kenmerken van de kosmos als basis voor zelfgeleide, spirituele evolutie.
- » De mens kan een actief deel van de kosmos worden.

En iedereen die hier diep over nadenkt, zal beamen dat wij mensen daar heel goed toe in staat zijn. Kijk maar eens naar de klimaat-, milieu- of dierenbescherming, naar de verdediging van de mensenrechten, de vredesbewegingen, enzovoort. Het is een illusie dat de individuele mens geboren is om zich op deze planeet zo'n beetje te redden door zijn eigen potje te koken, eventueel zelfs op kosten van anderen. Maar om dat in te zien, moeten wij zoals gezegd onze zienswijze gaan veranderen en gaan beseffen dat wij onze denk- en kenniswereld los dienen te maken van de algemene trend, die maar al te vaak ik-gericht en materialistisch is.

Tijdens dit symposium hoorden we ook over de Juwelen van Wijsheid, die ons over de basisstructuur en de processen in de kosmos vertellen. Verder hoorden we over de zogeheten Pāramitā's, die de essentiële aspecten van het karakter van onze kosmos zijn. Als deze twee fundamentele pijlers van ons universum ook de hoekpijlers van onze nieuwe zienswijze worden, als wij deze pijlers in ons leven ruimte geven, en in hún licht onze ontwikkeling bewust, zelf, richting geven, dan brengen we ons kleine leven, onze kleine microkosmos, op één lijn met het grote leven. We zullen ervaren hoe onze inherente mogelijkheden zich geleidelijk aan gaan ontplooiën, wat zich uit in een steeds groeiend inzicht in de processen van de natuur. We gaan verbanden en structuren in de natuur, in de kosmos, ontdekken waarvan we ons tevoren niet bewust waren. En daardoor groeit in ons vervolgens het besef, verbonden te zijn met de wereld om ons heen, omdat wij nu in staat zijn ons te identificeren met de kern der dingen die zich in de uiterlijke wereld aan ons voordoen.

Waarom, vraagt u? Wel, omdat wij dan, door onze nieuwe innerlijke gerichtheid van denken en waarnemen, voorwaarden hebben geschapen die dezelfde universele basis hebben, ja, zelfs reflecties zijn van wat wij in de uiterlijke wereld waarnemen. En hiermee bedoelen we niet onze zelfgeschapen wereld, gebouwd op de geijkte opvattingen van onze vroegere polariserende en bevooroordeelde kijk op de dingen. Nee, het is de grenzenloze kosmos waarmee wij ons identificeren, die wij uiteindelijk zijn. Althans, een deel ervan. Het feit dat wij ons, door ons grotere inzicht, met de kosmos identificeren helpt ons, vertrouwen en zekerheid op te bouwen. We kunnen de weg niet kwijtraken als we de hartslag van de kosmos volgen. Daarin ligt het geheim van het verheffen van het vergankelijke tot het onvergankelijke.

In het licht van dit inzicht ontwaakt in ons de wil om verantwoordelijkheid te nemen. Wij zien dat een groot

deel van onze medemensen lijdt omdat zij de inzichten die ik u noemde, niet hebben. Lijden dat voortkomt uit een verkeerde kijk op het leven en het daaruit voortvloeiende verkeerd handelen, in strijd met de kosmische wetten, in strijd met het besef dat wij mensen een eenheid vormen, in strijd met ons innerlijk vermogen om een ordenende, ondersteunende en inspirerende invloed op het aardse leven te kunnen hebben. De basis van deze verantwoordelijkheid is het intense besef van verbondenheid met al wat is, en het vurig opvlammend mededogen, wanneer we geconfronteerd worden met de beproevingen van de strijd waarin de wezens in deze wereld zich elke dag bevinden. In ons ontwaakt dan het vaste verlangen om deze beproeving, deze strijd, minder heftig te maken en het lijden van de wereld te verlichten.

Meer bewust worden (*Dhyāna, spirituele meditatie*)

Naarmate we ons stap voor stap ontworstelen aan oude, gekleurde zienswijzen, gaat spirituele bewustheid een steeds grotere rol in ons leven spelen. Bewustheid van de kwaliteit van onze gedachten, bewustheid van onze daden, bewustheid van onze gewoonten, want we worden ons steeds meer bewust van het feit dat we meester zijn over ons eigen lot. We zijn niet langer als een blad in de wind, dat zich heen en weer laat blazen door de zintuiglijke en emotionele stormen in de wereld. Natuurlijk zullen we zo nu en dan struikelen, want er is nog nooit een Meester plotseling uit de lucht komen vallen. Maar de gerichtheid van ons denken zorgt ervoor dat we steeds weer opstaan om verder te gaan op ons pad. Stukje bij beetje zullen wij ons bewustzijn steeds verder losmaken van het fysieke, emotionele en lagere denken, en het verheffen naar meer bovenpersoonlijke niveaus van denken. Wij zullen merken, dat wij alleen op die niveaus in staat zijn achter de sluiers van het aardse bestaan te kijken.

In onze huidige maatschappij is meditatie niet langer een vreemd woord, en steeds meer mensen zien de positieve invloed van het beoefenen ervan. En terecht, want dit zijn precies de soort oefeningen die nodig zijn om de versluisende invloed van onze vroegere denkwijze tegen te houden. Maar wat is meditatie precies en wat doet het? In de oude Aziatische filosofieën kent men de term Dhyāna. Deze komt uit het Sanskrit en betekent zoveel als 'spirituele meditatie'. Er wordt gezegd dat wanneer men Dhyāna volmaakt beoefent, het hart en denken baden in zuivere kennis en verlicht worden, omdat ze dan vrij zijn van gehechtheid aan de lagere, fenomenale en dus

begoochelende wereld.

*Dit komt doordat meditatie in de eerste plaats een positieve gemoedstoestand is. Beter gezegd, meditatie is veel meer een bewustzijnstoestand dan een stelsel of een periode van intense activiteit van het breinverstand. Voor de beoefenaar betekent meditatie dat hij kalm en vredig moet zijn, dat zijn bezinning rustig en ongestoord moet zijn. Het is belangrijk dat er in zijn omgeving geen storende invloeden zijn, wat vooral geldt voor zijn eigen altijd actieve breinverstand. Dat moet tot rust worden gebracht, dat moet stil zijn. Dit is vooral belangrijk voor avondmeditatie, omdat het breinverstand dan geagiteerd is door de indrukken van de dag. Een even belangrijke factor is, dat men zo onpersoonlijk mogelijk moet zijn, wat niet gemakkelijk is en moet worden getraind. De contemplatie moet vrij zijn van alle omlaaghalende gedachte-elementen zoals haat, woede, angst, hebzucht, wraak en soortgelijke impulsen, die alle voortkomen uit het lagere, op het aardse gerichte zelf. Alleen wanneer de contemplatie in vredige rust plaatsvindt, kan de ziel worden verheven, kunnen wij de gunstige invloed ervaren van ons eigen hoger potentieel aan geestelijke kennis. (Geïnspireerd door Gottfried de Purucker, *Esoterische Instructies*, deel 2, het hoofdstuk 'Meditatie').*

Dhyāna is verdeeld in vier fasen, waaraan men in de loop van zijn individuele vooruitgang één voor één begint.

- In het begin richt men zijn geest, bevrijd van de prikkels van de zintuigen en aardse invloeden, op een zo hoog mogelijk spiritueel thema of onderwerp, bijvoorbeeld op een van de Pāramitā's, om er aandachtig over na te denken. Concentratie op een uiterlijke vorm, ook al is het die van Buddha, is niet zinvol, want iemand is dan nog steeds gericht op de vergankelijke kant van de natuur, die hem daar dan vasthoudt.
- Zuivere contemplatie is de volgende stap. Door het analyserende denken te stoppen, wordt een toestand van rust bereikt waarin de geest zich concentreert op één enkel punt en dit op zich laat inwerken. Dit kan bijvoorbeeld het mededogen van een Buddha zijn, of de grenzenloosheid van de kosmische ruimte. Het denken in tegenstellingen van voor en tegen, goed en slecht, wordt door de zeer spirituele kwaliteit van het onderwerp gestopt. Men ervaart dan vreugde en een gevoel van welbevinden, omdat men in evenwicht is en nergens heen hoeft te gaan.
- Vervolgens neemt gelijkmoedigheid de plaats in van vreugde, het bewustzijn is wakker en het gevoel van welbevinden blijft. Aangezien het stoppen van het

analyserende denken onderdeel is van het wordingsproces, heeft de beoefenaar tijd nodig voor hij begrijpt dat zelfs vreugde nog steeds een resultaat is van polariseren. Wanneer deze illusie is overwonnen, ontstaat gelijkmoedigheid en daardoor vrede.

- Uiteindelijk overheersen alleen nog het innerlijk ontwaakt-zijn, de spirituele zuiverheid en een onwankelbare gelijkmoedigheid. Het individuele bewustzijn krijgt een universeel karakter. De dauwdruppel vloeit in een Oceaan van Licht. Bewustzijn dat dit stadium heeft bereikt, heeft zich verheven tot het Onvergankelijke.

Deze innerlijke weg moet, zoals gezegd, gepaard gaan met eenheidsbesef, met de stellige overtuiging dat ons aardse bestaan een bron van lijden, vergankelijk en dus illusoir is; dat elke gehechtheid eraan, zoals zintuiglijke en emotionele begeerte, een obstakel vormt voor bevrijding, en dat zelfs ons analyserende denken slechts als hulpmiddel moet worden gezien. Er mag geen gehechtheid meer zijn. We moeten stap voor stap de gewoonte ontwikkelen om de problemen van het dagelijks leven vanuit het, voor ons, hoogst mogelijke niveau aan te pakken. Concreet betekent dit, dat we de dingen en gebeurtenissen om ons heen met de ogen, het waarnemingsvermogen, van het hoogste Zelf in ons, het Goddelijke Zelf, bekijken en dat we onze intuïtie en ons geweten gebruiken. We moeten al onze zintuiglijke waarnemingen, emoties en aardse gedachten in het licht van deze invloeden benaderen. Dit kunnen heel alledaagse dingen zijn, zoals bijvoorbeeld een meningsverschil op het werk of met de buurman over niet nagekomen afspraken. Niemand heeft ooit gezegd dat dit een gemakkelijke taak zou zijn, maar er is geen andere manier om onszelf boven ons huidige niveau uit te tillen. Maar het eindresultaat is prachtig, want het brengt ons van het vergankelijke naar het onvergankelijke.

We zijn niet alleen op het Pad (Amrita Yāna en de Hiërarchie van Mededogen)

In onze lezingen horen wij steeds weer over wezens die in de Oude Wijsheid Dhyān-Chohans worden genoemd. Deze term heeft een Sanskrit-Tibetaanse oorsprong en betekent 'Heren van Meditatie'. Daarmee wordt eenvoudig bedoeld, dat er wezens zijn die zich verder ontwikkeld hebben dan het huidige ontwikkelingsniveau van ons mensen, doordat ze het totaal aan mogelijkheden dat in het denkvermogen aanwezig is, hebben ontplooid. Kortom, zij hebben die bewustzijnstoestanden ontplooid die

wij geleidelijk binnengaan wanneer wij Dhyāna beoefenen. Denkt u nog even aan wat aan het begin van deze lezing werd gezegd, namelijk dat wij en alle andere wezens samen de kosmos vormen. Wij zijn de kosmos. Als wij de universele betekenis van deze gedachte beseffen, zal het voor ons niet moeilijk zijn om het denken te herkennen als een kosmisch bewustzijnsniveau, tot welks sferen, kwaliteiten en eigenschappen wij als mensen geleidelijk aan, in overeenstemming met onze evolutionaire vooruitgang, actief toegang zullen krijgen. We groeien er, om zo te zeggen, in. De Dhyān-Chohans leven bewust en actief in deze sferen, zij vullen ze met leven en in zekere zin zijn zij deze sferen. Daarom hebben zij ook een ongesluisde, zuivere kijk op het wezen^(*) van de kosmos. Zij zijn zich ervan bewust dat zij de kosmos zijn.

Meditatie, of kortweg Dhyāna, toont ons het Pad waarop we van het aardse vergankelijke naar het onvergankelijke kunnen gaan. Dit is volstrekt niet iets wat niet ieder van ons zou kunnen volbrengen, want het wordt ons door de Dhyān-Chohans voorgedaan, die in feite onze geestelijke vaders zijn, onze respectieve bronnen van inspiratie. Waar anders zou al deze kennis over de structuur van en de processen in de kosmos vandaan moeten komen? Wie heeft al zoveel inzicht dat hij ons over de aard van de kosmos kan vertellen? Een aard die we door de Pāramitā's leren aanschouwen en ons uiteindelijk naar de sterren voert. Wie zou werken als de *Tao te Ching*, de *Bhagavad Gītā*, de *Stem van de Stilte* of de *Hart Sutra* kunnen schrijven zonder daarvoor en daarbij geïnspireerd te zijn? Hebt u de gedachten die in elk van deze werken zijn beschreven, ooit in de stilte op u laten inwerken? Hebt u de oneindige diepte, schoonheid en waarheid daarvan begrepen? Denkt u dat het werkelijk mogelijk is om zulke prachtige symfonieën te schrijven als Beethoven of Mahler bijvoorbeeld deden, zonder tot de hogere niveaus van het denken te zijn doorgedrongen? Niveaus die ons binnen de invloedssfeer van deze wezens brengen. Dat is hoe de natuur werkt. Een wezen groeit, komt daardoor binnen de invloedssfeer van een verder gevorderd wezen, wordt door dat wezen geïnspireerd en leert. Het groeiende wezen verwerkt wat het geleerd heeft, past zijn eigen weg daaraan aan en geeft wat het geleerd heeft weer door. Op deze manier wordt de leerling leraar en inspireert hij zelf anderen. Dit proces kan in alle natuurrijken worden waargenomen, want het

is de basis van alle evolutionaire ontwikkeling. Het is een zich in de Grenzenloosheid omhoogwindende spiraal. Op deze manier wordt de mens een bewuste helper van de mensheid, een bewuste bouwsteen in de Hiërarchie van Mededogen die de hele kosmos doordringt.

Het doel: (Ātma-Vidyā en Prajñā)

Deze waarheid wordt ons mettertijd niet alleen steeds duidelijker, maar ze is als het ware verankerd in onze eigen essentie, want dit is de *modus operandi* van het universele leven, dat zich via ons tot uitdrukking brengt, ja, dat wij – daar bereiden we ons op voor – in de toekomst bewust tot uitdrukking zullen brengen.

Door Dhyāna te beoefenen en de Pāramitā's in ons leven steeds meer ruimte te geven, richten we ons denken steeds meer op de spirituele, oorzakelijke niveaus van onszelf en dus van de kosmos. Uiteindelijk worden we deel ervan en vormen we ze bewust en actief. Hoe spiritueler een niveau is, des te actiever is het leven dat zich erop openbaart. Bewustzijn dat zich daarentegen te sterk richt op uiterlijke vormen en de stoffelijke kant van het zijn, zich daarmee identificeert, dát bewustzijn kristalliseert, wordt inert en onbeweeglijk. Het ziet daardoor niet de samenhang, de onderlinge verbanden, de eenheid waarin het zich eigenlijk bevindt. Maar als dat bewustzijn juist op die innerlijke spirituele en oorzakelijke niveaus thuis is, baadt het, om zo te zeggen, in eenheid. Het neemt dan geleidelijk de samenhang, de onderlinge verbanden waar, het resultaat van het samenspel van de myriaden wezens, omdat het geen los van elkaar staande indrukken, gedachten en waarnemingen meer kent.

Hier wil ik nog eens speciaal de inspirerende en sturende invloed noemen van hoger geëvolueerde wezens, van de Dhyān-Chohans, die de weg wijzen, die op mogelijkheden wijzen en deze ook door hun impulsen doen ontwakken. Voor ons houdt dat in, dat we ruimten of velden van inspiratie creëren waartoe onze medemensen worden aangetrokken. Dit kan alleen, als we de pijlers van het universum die ik u noemde, de zeven Juwelen en de Pāramitā's, ruimte in ons leven geven, als we ze zo goed als we kunnen tot onderwerp van ons dagelijks denken en handelen maken. Iedereen die op deze wijze handelt, maakt zichzelf tot een bewust kanaal voor de inspirerende, levengevende invloed van hogere wezens, tot een actief centrum van Dharma in de Grenzenloosheid.

(*) De buddhistische term daarvoor is *yathābhūtatā*, het essentiële karakter of Swabhāva van iets. De Nederlandse term 'dat-heid' komt daar het dichtste bij.

Niemand hoeft er daarbij alleen voor te staan. Hulp en samenwerking komen van alle kanten, wanneer de wil zuiver is en men bereid is ervoor te werken, want die velden en ruimten van inspiratie worden het best, ja, in feite altijd, door het collectief gecreëerd. Dan zijn ze werkelijk, krachtig en blijvend.

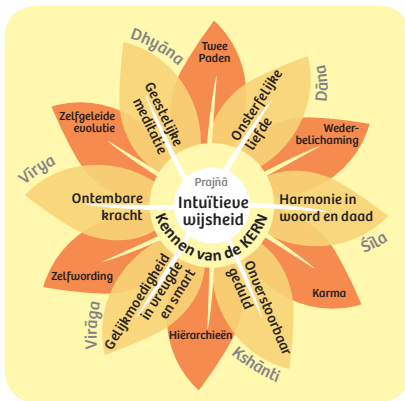
Dit is *geleefde* eenheid, eenheid niet alleen met de mensen om ons heen, nee, deze eenheid reikt over de grenzen van het aardse mens-zijn heen tot in de Grenzenloosheid, die wij in feite zijn en uiteindelijk bewust tot uitdrukking zullen brengen.

Aanbevolen literatuur:

G. de Purucker, *Esoterische Instructies*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1989, deel 1, het hoofdstuk 'De Pāramitā's en het Verheven Achtvoudige Pad'.

G. de Purucker, *Esoterische Instructies*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1991, deel 2, het hoofdstuk 'Meditatie'.

Geweten en Intuïtie

Ik weet niet waarom mensen zo graag willen weten wat het geweten is en waar het zich in de menselijke constitutie bevindt en hoe we het kunnen laten werken – hoewel ik natuurlijk blij ben dát men het wil weten. We weten dat de mens een stroom van bewustzijn is, en dat hij een zevenvoudige stroom is, en dat elk aspect van dit zevenvoud weer zijn eigen onderverdeling heeft. Dit is een van de redenen waarom mensen zo sterk van elkaar verschillen; en het is jammer dat dit niet beter wordt begrepen. De mensen zouden dan meer van elkaar verschillen, maar minder ruziën. Ruzies zijn dom; vriendschappelijk ‘sparren’ maakt goede vrienden – mits het vriendschappelijk is!

Zoals ik het begrijp is ons geweten, waaraan wij allen – jammer genoeg voor ons – veel te weinig aandacht schenken, die vriendelijke, warme, van boven komende fluistering, die ons doet voelen wat goed en wat verkeerd is en die tot ons komt vanuit de opgeslagen wijsheid in ons wezen. Het bevindt zich niet in het twistzieke breinverstand: het bevindt zich in het hart. Het geweten is het hoogste deel van de menselijke ego, de schatkamer van ethische ervaringen, de in vorige levens verzamelde wijsheid, op-

geslagen en gekoesterd in onze hogere delen; en de stem van het geweten is tot op zekere hoogte onfeilbaar en krachtig. Maar het geweten is niet zo ver ontwikkeld dat zijn stem in onze ziel een onfeilbare gids is; omdat wij in onze vorige levens in de eeuwigheid niet altijd mens zijn geweest en wij, menselijk gesproken, geen oneindige wezens zijn.

Het geweten van de ene mens is sterk; het geweten van de andere is zwakker. Daarvoor zijn twee redenen: de ene mens is wellicht verder geëvolueerd en heeft aandachtiger naar de innerlijke raadgever leren luisteren. Die stem is daarom vertrouwd, sterk, stabiel en, zoals ik zei, warm en vriendelijk. Wij houden van die stem, en een reden waarom we ervan houden is dat ze ons zo nabij is. Het geweten is het hoogste deel van ieder van ons als mens, dat ons met zijn influisteringen aanspoort het goede te doen en ons ervan weerhoudt het verkeerde te doen. Het is het buddhi-manas deel van de mens, dat de ervaringen bewaart van vele voorbije eeuwen van geboorten en wedergeboorten, de echo van vroeger ervaren leed en verdriet, waaruit we wijsheid hebben geoogst en bewaard in de registers van het Zelf. Dat is het geweten.

Maar hoger dan het geweten staat de intuïtie. Intuïtie is onfeilbaar. De stem van de intuïtie is onfeilbaar zonder enige restrictie, omdat ze ons de waarheden van de Cosmische Geest als het ware influistert. Het is een rechtstreekse straal vanuit de Goddelijke Geest in ons hart. Ons geweten zal ons niet de waarheid over een natuurfeit vertellen, of enig advies influisteren op het pad van wetenschappelijke of religieuze of filosofische ontdekkingen, want het is de som van alle ethische wijsheid die aan de ziel van ieder van ons bekend is. Maar de intuïtie spreekt onmiddellijk tot ons, geeft een onmiddellijke visie op waarheid. Haar stem is noch bekend, noch onbekend. Intuïtie is volkomen onpersoonlijk. Ze is qua atmosfeer noch 'warm', noch 'koud'. Ze is op dat punt neutraal. Het is de stem van het Ātma-buddhi-manas in ons, de Monade zoals H.P.B. het noemde.

Ziet u het verschil? Het geweten is onze eigen schatkamer van geestelijk-ethische wijsheid. Het is onfeilbaar zo ver als het gaat, zo ver als wij zijn stem kunnen horen; en wij kunnen die steeds beter horen door ons te oefenen, door ons te trainen, door ernaar te luisteren, door haar te herkennen en ernaar te handelen. Maar omdat het geweten slechts onze eigen, door onszelf gevulde schatkamer is, is het niet oneindig en daarom niet altijd onfeilbaar in de ware zin van het woord. Maar wat ieder van u individueel betreft, wanneer uw geweten u iets influistert, volg het dan, want het fluistert alleen wanneer u in gevaar bent, of wanneer u het juiste probeert te doen; terwijl de stem van de intuïtie de stem is van de Geest in ons, en deze is onfeilbaar. Deze kent geen grenzen. Deze is, om zo te zeggen, een rechtstreekse straal vanuit het Mahā-buddhi van het Universum. En wij kunnen de intuïtie steeds sterker in ons laten worden, ons denken laten verlichten en ons hart laten openen, door er niet bang voor te zijn, niet bang te zijn voor ingevingen, door niet bang te zijn ons geweten te volgen, en onze intuïties te volgen wanneer we die krijgen. En we krijgen ze voortdurend.

De meeste mensen schamen zich ervoor om volgens hun intuïtie te handelen. Zij willen geen fouten maken. Voorzichtig? Ja! Maar het is slechts voorzichtigheid, en het is laf, zwak, klein en verre van prijzenswaardig, als men dit alleen maar doet omdat men zich niet belachelijk wil maken, maar eerst meer wil leren. Een sterk mens is niet bang zich zo nu en dan belachelijk te maken, omdat hij weet dat dát hem juist stimuleert, hem wakker roept, hem aan het denken zet; en na een tijdje zal hij zich niet meer

belachelijk maken. Hij leert op zijn innerlijke kracht te vertrouwen. Dit is de manier om de intuïtie aan te kweken: door het aan te kweken, door niet bang te zijn voor wat er in u leeft. Stel dat u fouten maakt – wat dan nog? Door u te oefenen in het gebruiken van uw intuïtie maakt u steeds minder fouten.

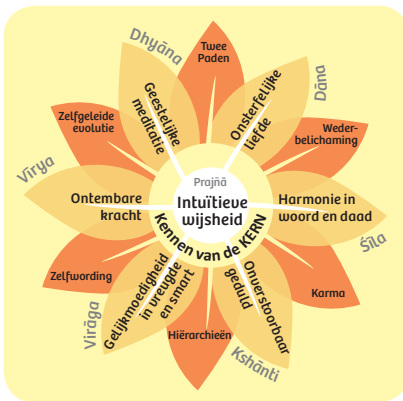
Maak van uw geweten een vriend en metgezel. De man of vrouw die de stem van zijn geweten niet in zijn ziel heeft horen fluisteren, die zijn aanwezigheid nooit heeft gevoeld, is niet echt een mens. U weet wat ik met deze band als vriend en metgezel bedoel: we noemen het een stem die ons toefluistert. Het is een licht dat altijd in u leeft en u zegt wat goed is – en dat te volgen; en wat verkeerd is – en daarvan af te zien. Maak van uw geweten een vriend en metgezel, stimuleer het, open uw hart en denken ervoor. Uw leven zal er mooier, sterker, gelukkiger door worden dan u nu bent, omdat u dan de innerlijke stem volgt die de verzamelde Wijsheid der Eeuwen is.

Bovendien: hoe meer u uw geweten, dat uw eigen zelf, het hogere deel van u is, leert kennen, vertrouwt en volgt, des te meer zal de intuïtie uw leven verlichten en u rechtstreekse, onfeilbare kennis brengen.

Referentie

1. Dit artikel is een vertaling van: Gottfried de Purucker, *Studies in Occult Philosophy*, Theosophical University Press, Covina 1945, blz. 212-214. De originele Engelse editie van het boek is gratis te downloaden: <https://blavatskyhouse.org/reading/gottfried-de-purucker/studies-in-occult-philosophy/>.
-

Intuïtieve Wijsheid of Prajñā

Hoe kan men Intuïtieve Wijsheid (Prajñā) beoefenen?

Indien iemand door het getrouwelijk beoefenen van *Dhyāna* tot *Samādhi* komt, is hij uitgestegen boven kennis en het maken van onderscheid en is hij zich de volmaakte eenheid van Denk-essentie bewust geworden. Door deze bewustwording ontstaat een intuïtief begrip van de aard van het universum... hij wordt zich nu bewust van de volmaakte Eenheid van Essentie, Vermogen en Activiteit in Tathāgataschap...

Prajñā-Pāramitā is de hoogste, volmaakte Wijsheid; haar resultaten komen ongezien, zonder krachtsinspanning, spontaan; zij doet alle schijnbare verschillen, of deze nu kwaad of goed zijn, opgaan in één volmaakt Geheel...

Laten daarom alle discipelen die naar de hoogste volmaakte Wijsheid streven die de *Prajñā-Pāramitā* is, zich met vlijt toeleggen op de discipline van het Verheven Pad, want dat alleen zal hen leiden tot de volmaakte realisatie van Buddhaschap. — Mahāyāna Śrāddhotpāda Śāstra⁽²⁾

Om de ware aard van Prajñā te begrijpen en spiritueel te *voelen*, is het vooral voor het westerse denken noodzakelijk om afstand te doen van

wat de 'deze-zijde'-visie op de dingen genoemd zou kunnen worden, en in geestelijk begrip over te gaan naar de 'andere oever' (*pāra*), met andere woorden, naar 'de andere zijde' of andere wijze van beschouwing der dingen. Aan 'deze' zijde bevinden we ons in een wereld of bewustzijnssfeer van breinverstandelijke analyses en details, die een wereld wordt van gehechtheden en haarkloverijen op het lagere gebied. Wanneer we erin slagen deze innerlijke 'ommekeer' tot stand te brengen, die in feite een verheffing van ons bewustzijn tot de mystieke 'andere oever' van het zijn is, betreden we min of meer succesvol, al naar ons vermogen reikt, een wereld van bovenzinnelijke Werkelijkheden, van waaruit we de dingen kunnen bezien in hun oorspronkelijke en spirituele eenheid, ontstegen aan de māyā van de bedrieglijke sluiers der veelheid: waar we kunnen dóórdringen in de wezenlijke aard van deze Werkelijkheden, en deze kunnen kennen zoals ze werkelijk zijn in hun toestand van swābhāvische 'zo-heid' of 'datheid' (in het Sanskrit *yathābhātātā* genoemd).

Deze toestand van innerlijke helderheid en accurate geestelijke en intellectuele bewuste waarneming is zo ver verwijderd en zo verschillend van

de gebruikelijke activiteiten van ons breinverstandelijke bewustzijn in de gewone wereld van vergankelijke, waarneembare verschijnselen en māyāvische schaduwen, dat ongeofende denkers deze innerlijke toestand, omdat deze zo volkomen verschilt van de gewone karakteristiek der dingen aan ‘deze zijde’, in verband brengen met de idee van ledigheid, inhoudsloosheid en leegte (in de betekenis van niets-zijn). Ledigheid (*śūnyatā*) moet in de ware metafysische betekenis echter absoluut niet worden verward met een soort ‘niets-zijn’ dat een volkomen negatie van het werkelijke zijn inhoudt en derhalve vernietiging betekent; en evenmin moet men zich voorstellen dat er een object van denken bestaat dat kan worden aangeduid als pure ‘ledigheid’, want dit is volledig in strijd met de ware betekenis van de leer over *Śūnyatā* of Ledigheid zelf. Deze laatste kan dan ook niet worden doorgrond met behulp van de logische redeneervermogens van het breinverstand, dat een bepaalde these poneert, zich de daarbij behorende antithese voorstelt, om tenslotte tot een synthese van de twee veronderstelde tegenstellingen te komen. Nee, deze moet worden voorzien met behulp van de *directe waarneming of onmiddellijke herkenning* die behoort bij de verheven geestelijk-intellectuele toestand die *Prajñā* wordt genoemd, een toestand die boven de māyāvische of illusoire verschillen van ‘zijn’ en ‘niet-zijn’, van het bijzondere en het universele, van het vele en het ene staat. Deze verheven toestand is in feite de intuïtieve kennis en het allesdoordringende inzicht van de Geest-ziel in de mens, die nauwkeuriger en meer technisch Buddhi-Manas wordt genoemd; en zo’n intuïtieve en onmiddellijke herkenning is oneindig veel krachtiger, veel dieper doordringend dan de louter intellectuele benadering. Dergelijke intuïtieve kennis en inzicht bevinden zich niet latent maar altijd actief in de hoogste en meest universele schuilhoeken van ons bewustzijn, en door geleidelijk de lagere mens tot zelfbewuste realisatie te brengen van dit geestelijk-intellectuele bewustzijn (*sambodhi*), waarvan de actieve manifestatie identiek is aan *Prajñā*, ontdoen we ons van onze slaven-ketenen in de lagere gebieden van ons bewustzijn en ontsnappen we aan de slavernij van onwetendheid en onkunde (*avidyā*) en worden aldus bevrijd van de verschillende soorten van innerlijke zowel als uiterlijke smart (*duḥkha*). Deze bevrijding is de realisatie of het bereiken van de hoogste verlichting (*anuttarasamyaksambodhi*)⁽³⁾ en van Bevrijding (*moksha* of *mukti*).

Prajñā kan misschien het best worden vertaald met Intuïtie, met welke term we die onmiddellijke verlichting van volledige kennis willen aanduiden die waarlijk goddelijk

is. Aan deze technische term ligt een hoogst metafysisch denkbeeld ten grondslag. Zoals duidelijk wordt verklaard in de sūtra’s of verzen van de *Prajñā-Pāramitā*-groep van buddhistische geschriften, wordt *Prajñā* gewoonlijk beschouwd als het leidende beginsel van de andere *Pāramitā*’s of ‘verheven of bovenzinnelijke deugden’, waarbij deze *Pāramitā*’s worden aangeduid als de ‘toegang’ tot – dat wil zeggen de methode tot het bereiken van – Werkelijkheid. *Prajñā* wordt vergeleken met het ziende en begrijpende Oog, dat met volmaakt heldere visie de horizon van het leven overziet en het pad aangeeft waarlangs de schreden van de aspirant zich moeten richten. Het is gemakkelijk te begrijpen, dat zonder *Prajñā* de andere *Pāramitā*’s verstoken zouden zijn van een van hun hoogste elementen. *Prajñā* leidt de ontvouwing en progressieve groei van de andere, ongeveer, om de buddhistische vergelijking te gebruiken, zoals de aarde de voedselgebieden verschaft voor de groei der vegetatie.⁽⁴⁾ Alle wezens in het Universum bezitten zonder enig onderscheid *Prajñā*, ofschoon het niet zelfbewust in hen werkzaam is, behalve wanneer de evoluerende individuen er in de loop van hun evolutie één mee geworden zijn. Uitgaande van dit feit, bezitten de dieren der Aarde *Prajñā*, zoals bijvoorbeeld de bijen en de mieren, maar elke zelfbewuste realisatie ervan ontbreekt, omdat zo’n zelf-realisatie van kleinere of grotere eenheid met *Prajñā* pas aanvangt bij de mens – althans op deze Aarde. De Mahātman, de hogere Mahātman en alle nog hogere wezens in de Hiërarchie van Mededogen en Wijsheid zijn in meerdere of mindere mate één geworden met *Prajñā*. De eerste zwakke werkzaamheid van *Prajñā* in het menselijk wezen manifesteert zich in de discipel als het streven naar verlichting, liefde en wijsheid, komt tot relatief volle bloei in de Bodhisattva, en bereikt haar hoogste ontwikkeling in de Buddha’s en Christussen; en deze laatste toestand is dezelfde als volmaakte verlichting (*sambodhi*) en alomvattende kennis (*sarvajñatā*).

De hoog ontwikkelde chela of ingewijde die, door zelfbewust en voortdurend streven, de toestand heeft weten te bereiken waarin hij de *Pāramitā*’s geworden is, waarin zijn bewustzijn kristalhelder en relatief onbegrensd is en zijn gehele wezen is afgestemd op de Geestelijke Ziel der Mensheid, en die zijn zelf heeft opgegeven voor de zelfloze glorie van te leven voor al wat is, wordt in de Archaïsche Wijsheid en in het Occultisme met een technische term een *Bodhisattva* genoemd ‘–iemand wiens wezen (*sattva*) geheel van de aard is van wijsheid (*bodhi*)’, dat wil zeggen: volledig zelfbewust in wijsheid, kennis en liefde. Het motief dat de ware discipel ertoe brengt in zichzelf de

hoogste verlichting te realiseren, is nimmer persoonlijk voordeel, hoe verheven en vergeestelijkt ook, maar het verlangen de gehele wereld ten zegen te zijn (*lokaḥita*), alle wezens uit de slavernij van onwetendheid en smart op te heffen, de wereld geluk te verschaffen (*lokaśukha*), mededogen in zijn hart te wekken voor al wat leeft (*lokā-nukampā*), opdat elk levend wezen uiteindelijk volmaakte bevrijding moge bereiken.⁽⁵⁾

In de *Mahāprajñāpāramitā*⁽⁶⁾, wordt aan Śāriputra gevraagd:

Moet de Bodhisattva alleen achting hebben voor andere Bodhisattva's en niet voor alle wezens in het algemeen?

Waarop Śāriputra antwoordt:

De Bodhisattva moet evenveel achting hebben voor alle wezens als hij voor de Tathāgata heeft. Hij moet achting hebben voor alle Bodhisattva's en alle levende wezens zonder enig onderscheid tussen hen te maken. Want de Bodhisattva behoort nederigheid en eerbied ten aanzien van alle wezens aan te kweken en niet aanmatigend op hen neer te zien. Hij dient ze in feite te vereren met hetzelfde gevoel van zelfverloochening als waarmee hij de Tathāgata's vereert. De Bodhisattva dient op deze wijze te denken: Wanneer ik verlichting bereik, zal ik alle levende wezens onderwijzen in het wezen van de Dharma, om hen ertoe te brengen al hun boze begeerten uit te roeien en Nirvāna te realiseren, of verlichting te bereiken en in vrede en geluk te rusten, of volledig bevrijd te worden van de smart van de slechte paden.

De Bodhisattva dient aldus in zichzelf een verheven gevoel van mededogen voor alle wezens op te wekken en zijn denken volkomen vrij te houden van aanmatiging en zelfgenoegzaamheid, en hij dient op deze wijze te voelen: Ik zal alle geschikte middelen (*upāyakaūśalya*) aanwenden om alle levende wezens ertoe te brengen datgene te realiseren wat het belangrijkste in hen is, dat wil zeggen, hun Buddha-natuur (*buddhata*). Door deze te realiseren zullen zij allen Buddha's worden, en ik zal hen met behulp van de geschikte middelen tot deze uiteindelijke realisatie leiden, waarmee zij het recht verwerven op de positie van Dharmarāja. De Dharmarāja is de hoogste en meest eervolle positie, want daarin wordt men meester over alle dingen (*dharma*). Laat de Bodhisattva daarom achting hebben voor alle levende wezens, laat zijn gevoel van mededogen alles doordringen, ongeacht de voorwerpen van zijn mededogen;

want de Dharmakāya van de Tathāgata doordringt alle dingen ...

Prajñā vervult in het individuele wezen, zoals een menselijk wezen, ongeveer dezelfde functie als Ādi-Buddhi, of Mahā-Buddhi – waarvan de lagere manifestatie in het Universum Mahat is – in het Universum vervult. Een van de axioma's van de Esoterische Wijsheid is, dat ons Universum een wezen is; bijgevolg is het duidelijk dat het Denkvermogen of Bewustzijn van het Universum een individueel Universeel Denkvermogen of Universeel Bewustzijn is, dat we of in ons eigen denken kunnen voorstellen als een universele geestelijke oceaan van zelfbewuste buddhi-mānasische krachtcentra.

Vanuit dit gezichtspunt kan Prajñā derhalve vrij goed worden omschreven als het geestelijke individuele bewustzijn van elk lid van de scharen van Dhyāni-Chohans of cosmische geesten. Waarmee het duidelijk is, dat iemand die Prajñā-bewustzijn heeft verworven of bereikt, min of meer zelfbewust deel heeft aan, in relatie staat met het buddhi-mānasische Denkvermogen van het Verwonderlijke Wezen van de Hiërarchie waartoe wij behoren.

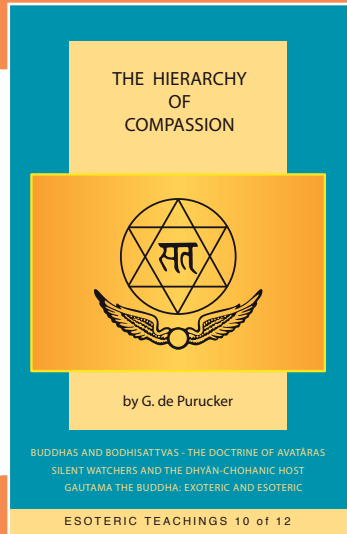
Voor de scherpzinnige lezer zal het uit het voorgaande evenzeer duidelijk zijn, dat er evenveel graduele verschillen in grandeur van geestelijke vaardigheid of geestelijk bereik bestaan als er verschillen zijn in de mate waarin de leden van een Hiërarchie – zoals bijvoorbeeld de onze – Prajñā hebben gerealiseerd; want er zijn verschillen in graad van bewustwording of van geestelijke vaardigheid tussen de chela bij de aanvang van het Pad en een Mahātman, weer gevolgd door nog hogere wezens die een grotere bewustwording hebben bereikt op de ladder van geestelijke verworvenheden die zich gestadig opwaarts en voorwaarts uitstrekt over de verschillende rangen of graden van geestelijk bereik, totdat het Verwonderlijke Wezen van onze eigen Hiërarchie is bereikt. Prajñā is in alle wezens hetzelfde; de verschillen tussen hen zijn gelegen in de respectievelijke graad waarin de leden van de Hiërarchie Prajñā tot uitdrukking hebben gebracht. Er is ook een ander type verschil, dat eigenlijk meer een onderscheid dan een wezenlijk verschil is, en een voorbeeld daarvan is het onderscheid tussen het wezen dat tot relatieve realisatie van Prajñā is gekomen en Nirvāna binnengaat, en een ander wezen dat tot relatieve realisatie van Prajñā is gekomen en Nirvāna bereikt heeft, maar het verzaakt. Hier hebben we een duidelijk en zeer belangrijk verschil of liever onderscheid, dat gebaseerd is op cosmische ethiek; want degene die Nirvāna heeft

bereikt, doch dit verzaakt om terug te keren teneinde de wereld te helpen, staat ethisch veel hoger dan degene die Nirvāna binnengaat voor zijn eigen gelukzaligheid. Elk van beide heeft in voldoende mate eenheid met Prajñā bereikt om de nirvānische toestand te verdienen, maar hij die deze verzaakt, is degene die een zelfbewuste realisatie van Prajñā tot stand heeft gebracht op een hoger Buddhisch gebied dan hij die Nirvāna heeft verworven en het binnengaat.

De sleutel tot dit mysterie ligt in het feit dat elk beginsel in de menselijke constitutie zevenvoudig is; zo is bijvoorbeeld Buddhi, dat de zetel van Prajñā is, zevenvoudig; en zo zien we dat degene die op de bovenomschreven wijze Nirvāna is binnengegaan, bereikt heeft wat we misschien als Kāma-Buddhi kunnen definiëren, maar ook niet hoger is gegaan in de kwaliteit van zijn realisatie van Prajñā; terwijl de andere, die evenzeer het recht verworven heeft Nirvāna binnen te gaan maar het verzaakt heeft, dié toestand van Buddhisch Prajñā heeft bereikt die we zowel met Buddhi-Buddhi als met Manas-Buddhi zouden kunnen omschrijven. De Buddha's en de Mahā-Buddha's zijn degenen die de Ātmische toestand van Buddhi hebben bereikt en zich daarin bevinden – en zich derhalve volkomen en onvoorwaardelijk vereenzelvigd voelen met het universum.

Referenties

1. Gottfried de Purucker, *Esoterische Instructies*, deel 1, *De Aard en de Beproevingen van Chelaschap*, blz. 108-113. Uitgave van Stichting I.S.I.S., Den Haag 1989.
 2. *Mahāyāna Śrāddhotpāda Śāstra*, toegeschreven aan Aśvaghosha.
 3. Een Sanskrit-uitdrukking met de betekenis van 'de meest verheven en volledige volheid van Bodhi'. 'Bodhi' heeft de betekenis van zelfbewuste werkzaamheid van het Buddhi in iemands constitutie; en het Buddhi is het orgaan van de Buddha's of Christussen.
 4. Zie: *Ashtasāhasrikā-Prajñāpāramitā*.
 5. Fo-mu *Prajñāpāramitā*, Fasc. 14, Hoofdstuk 'Over Wijze Mensen'.
 6. Hsüan-chuang, Fasc. 387, Hoofdstuk XII, 'Over Moraliteit'.
-

Esoteric Teachings deel 10 van Gottfried de Purucker

Dit boekje sluit goed aan bij de inhoud van deze *Lucifer*, omdat het, net als de eerste twee delen en meer nog dan de andere *Teachings*, ons ethisch besef aanspreekt.

Het is misschien vreemd om een recensie over een boek van Gottfried de Purucker (GdeP) te beginnen met een nooit afgemaakt en niet door haarzelf gepubliceerd lang fragment van H.P. Blavatsky. Als je GdeP echter ziet in de lijn van de Hiërarchie van Mededogen, als de uitlegger en interpreter van het grote werk van H.P.B., dan is het toch niet zo gek. In deel XIV van de *Collected Writings* van H.P. Blavatsky vind je een interessant hoofdstuk, getiteld 'The Mystery of the Buddha'.⁽³⁾ Daarin worden enkele diepzinnige leringen gegeven die je nergens anders in het omvangrijke werk van Blavatsky vindt. Volgens de samensteller van de *Collected Writings*, Boris de Zirkoff, zou dit fragment weleens bestemd kunnen zijn geweest voor het aankondigde, maar nooit verschenen deel III van *De Geheime Leer*. Let wel: het fragment is duidelijk een concept, dat verder uitgewerkt en uitgebreid zou moeten worden. Het is dan ook moeilijk te begrijpen.

Over waarom deel III van *De Geheime Leer* nooit is verschenen, kunnen we slechts speculeren. Misschien was de

tijd er nog niet rijp voor. Wat in ieder geval heel opvallend is, is dat de onderwerpen die 'The Mystery of the Buddha' behandelt vrijwel dezelfde zijn als die in *Esoteric Teachings* deel 10 worden gegeven. Als je dat deel bestudeert, wordt het stuk van H.P.B. veel duidelijker en krijg je inzicht in de Hiërarchie van Mededogen.

Hiërarchie van Mededogen

Wat is de Hiërarchie van Mededogen? We laten GdeP zelf aan het woord:

De Hiërarchie van Mededogen is een Cosmische Hiërarchie, die in vrijwel ontelbare Kleinere Hiërarchieën kan worden onderverdeeld en die zich over de gehele Ladder van het Cosmisch Zijn uitstrekt, vanaf de Opperste Hiërarchie van ons Zonnestelsel, via alle tussenliggende stadia, daarbij elke planeet van het Zonnestelsel vervullend, totdat we ten slotte de vertegenwoordigers ervan op ons huidige stoffelijke gebied vinden op de verschillende Bollen van de verschillende Planeet-Ketens, De Hiërarchie van Mededogen is opgebouwd uit Goden, Halfgoden,

Kerngedachten

» Deel 10 behandelt de Hiërarchie van Mededogen. Het staat stil bij de verschillende wezens – Stille Wachters, Buddha's, Bodhisattva's – die hun eigen gelukzaligheid en vooruitgang opgeven omwille van hen die minder ver gevorderd zijn. De leer van de Avatāra's en het begrip Tulku worden eveneens uitgelegd.

Buddha's, Bodhisattva's en edele, verheven Mensen in verschillende graden en klassen van individuele grootsheid, die een levend kanaal vormen voor de spirituele stromen welke vanuit het Hart van de Zonne-Godheid naar deze en elke andere planeet van ons stelsel vloeien, en die zelf, vanuit de mededogende diepten van hun eigen wezen, luister en licht en vrede op dat pad uitstralen. De mensen, zelfs zij die tot onze eigen Orde behoren, weten maar weinig van de onbegrensde liefde, de goddelijke drang tot mededogen, die de Zielen regeert van hen die deze Hiërarchie van Licht vormen. Zij hebben tot onze Grote Verzaking besloten, waarmee ze, misschien wel voor aeonen lang, alle hoop op persoonlijke evolutionaire vooruitgang hebben opgegeven, om de hun opgedragen taken in dienst van de wereld te vervullen. Zonder dank of erkenning, immer stil, immer mededogend, immer vervuld aan hen voorbijgaan terwijl de Rivier van Levens gestaag, in eindeloze beweging, voortstroomt.

Op onze Aarde is er een Kleinere Hiërarchie van Licht. Er zijn in deze sfeer verheven intelligenties werkzaam, Menselijke Zielen, die elk hun plaats in de hiërarchische graden innemen. Onze eigen Meesters, de Mahâtman, zijn leden van en in deze tot Moeder Aarde behorende Hiërarchie van Licht.⁽⁴⁾

Onderling relatie en samenwerking

In dit deel van de *Teachings* gaat GdeP in op de verschillende wezens die deel uitmaken van de Hiërarchie en op hun onderlinge relatie en samenwerking. Afhankelijk van het gebied waar ze zich bevinden of welke taak ze uitvoeren, spreken we van Dhyāni-Chohans, Stille Wachters, Dhyāni-Buddha's, Mānusha-Buddha's, Ras-Buddha's, Bodhisattva's, enzovoort. Er is een schitterende samenwerking tussen al deze wezens.

Op elk niveau van deze Hiërarchie is er een Leraar-leerling verhouding. Ofwel, er is voortdurend een pogen van verder ontwikkelde wezens om hun 'kinderen' te inspireren naar het hogere niveau te komen.

Hoewel deze wezens in reikwijdte van bewustzijn van elkaar verschillen, en het ene dus hoger op de hiërarchische ladder van bewustzijn staat dan het andere, is de drijfveer in hun leven, de grondtoon van hun bestaan het mededogen. Juist vanwege dat mededogen kan er prachtig worden samengewerkt ten behoeve van het geheel. De eigen vooruitgang speelt daarbij geen enkele rol.

Dit zegt GdeP over de Buddha's van het Mededogen:

Er zijn bepaalde wezens wier liefde zo alomvattend is,

wier zelfverloochening zo groot is, wier zelfvergetelheid zo volmaakt is, wier besef van eenheid met het Ene relatief gezien zo volledig is, dat zij in een bepaalde fase van hun evolutie terugkeren op het Pad en weldadige krachten in het spirituele en intellectuele leven van de Mensheid worden, waarbij zij hun eigen vooruitgang en kans voor vele, vele toekomstige aeonen opgeven en achterblijven in wat voor hen weinig minder is dan een levende hel, om te helpen, om als een spiritueel vuur te verblijven in de atmosfeer van een planeet, dan wel van een zonnestelsel.⁽⁵⁾

Communicatie tussen verder en minder ver gevorderde wezens

Het is het mededogen dat leidt tot allerlei schitterende samenwerkingsvormen, waarover in de theosofische literatuur en in de spirituele literatuur in haar algemeenheid wel wordt gesproken, maar die naar mijn weten nergens zo helder worden uitgelegd als in dit boekje. Begrippen als Avatāra, Tulku, Āveśa, Buddha en Bodhisattva komen we ook elders tegen, maar nu plaatst GdeP ze in een groot verband, waardoor we de schitterende samenhang kunnen begrijpen.

Om te kunnen communiceren met deze, onze wereld, hebben verheven wezens een 'spreekbuis' nodig. Zo'n representant op aarde moet uiteraard in 'dezelfde toonaard' gestemd zijn, wil hij de boodschap kunnen opvangen en doorgeven.

In sommige zeldzame gevallen kan een mens zelfs als instrument of voertuig dienen van een veel verder ontwikkeld wezen. Zo'n wezen kan zich hier niet manifesteren. Deze wereld is te grof voor hem. Er moet, met andere woorden, een samenwerking tot stand komen met een wezen dat ook dezelfde mededogende drijfveer heeft, maar nog wel de mogelijkheid heeft zich met deze wereld te verbinden. Dit basisidee ligt ten grondslag aan bijvoorbeeld de leer van Avatāra's, maar het verklaart ook het begrip Tulku uit Tibet. In deze *Teaching* wordt dan ook heel helder de status van de Dalai en Tashi Lama uitgelegd en hun verhouding tot wat je Hemelse Buddha's kunt noemen. Elk mens kan zelfs, indien hij zich in de 'juiste toon stemt', aansluiting vinden bij deze Hiërarchie, en aldus voor een kortere of langere tijd het voertuig worden van zo'n spirituele, mededogende kracht.

Oplossing

De inhoud van deel 10 van de *Esoteric Teachings* is zo mystiek en heilig, dat elke woord dat je erover probeert te zeggen, afbreuk ervan lijkt te doen. Dit boekje is daarom

een aanrader voor iedereen die intuïtief beseft dat Mededogen, de Wet der Wetten, de samenbindende kracht in de Cosmos is en de oplossing biedt voor alle problemen waarmee de mensheid worstelt. Het is, kortom, een boekje waarvan het goed is het juist nu, in deze tijd van het naderende Wintersolstitium, te bestuderen en te overdenken.

Referenties

1. Deel 10 is in het Nederlands vertaald: *Esoterische Instructies*, deel 10, *De Hiërarchie van het Mededogen*, Stichting I.S.I.S., Den Haag 1995.
2. Zie de bespreking van G. de Purucker's *Esoteric Teachings* deel 1 en 2. Artikel in *Lucifer*, nr. 6, december 2020, blz. 192-195.
3. H.P. Blavatsky, *Collected Writings*, deel XIV, 'The Mystery of the Buddha', The Theosophical Publishing House, Wheaton 1985, blz. 370-453.
4. Gottfried de Purucker, *Esoteric Teachings*, deel 10, blz. 19 (Nederlandse uitgave, (zie ref. 1) blz. 21.)
5. Idem, blz.121 (Nederlandse uitgave, (zie ref. 1) blz. 111.)

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Bianca Peeters,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van
den Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactie: J. de Jong-van Wijk,
T: 06-44424848 (b.g.g. 070-3461545)
e-mail: luciferred@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het
recht voor om ingekomen stukken te
selecteren en in te korten.

Abonnementen: kunnen op ieder
gewenst tijdstip ingaan, gelden voor
het hele kalenderjaar en worden
automatisch verlengd, indien ze niet
voor 1 december van het lopende
abonnementsjaar schriftelijk zijn
opgezegd. Dit is niet van toepassing op
cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijs:
€ 26,50 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 4,60
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45,
fax 070-345 24 67
e-mail: lucifer@stichtingisis.org
internet: www.blavatskyhouse.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt
in enige vorm of op enige wijze,
hetzij elektronisch, mechanisch,
door fotokopieën, opnamen of enige
andere manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor
International Study-centre for
Independent Search for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het
vormen van een kern van Universele
Broederschap, door het bestuderen
en verspreiden van kennis over de
geestelijke achtergrond van mens en
kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen,
lezingen, ondersteuning bij waarheids-
onderzoek, het uitgeven, verkopen en
uitlenen van boeken en tijdschriften,
en het stimuleren van de praktische
toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie
boven-religieus en boven-politiek,
en ontvangt geen overheidssubsidie.
Alle werkzaamheden van Stichting
I.S.I.S. worden verricht op basis van
vrijwilligheid. De organisatie kent geen
betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk
voor enigerlei verklaring of mening, die
in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij
dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

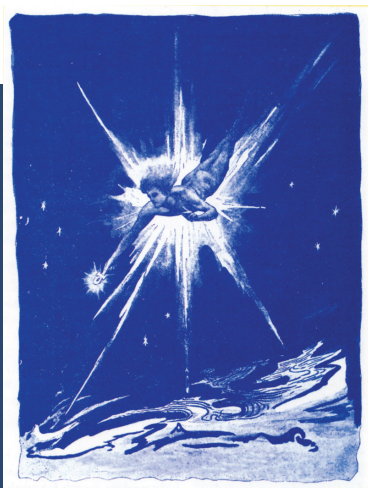

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut
beogende instelling, ANBI nummer:
50872. Zie voor de mogelijkheid om de
stichting financieel te steunen:
www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belastend door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfacten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)